

Hyppääjän tarina - laskuvarjoveteraani

ANTTI KAUSALAINEN

Antti Kausalainen Utissa toukokuussa 20.5.2018 75-vuotisjuhlahypyn jälkeen. Kuva: Eero Kausalainen

Antti Kausalainen (22.4.1943-) on kokenut laskuvarjourheilija, joka aloitti hyppäämisen kahden nuoremman veljen esimerkin innoittamana Suomen Laskuvarjokerhossa Helsingissä 1970. Hyppyura jatkui vuoden 2019 kesään saakka - välillä tosin joitakin taukoja. Antti keskittyi ensisijaisesti - mutta ei kokonaan - taito- ja tarkkuushyppyyhin, voittaen kaiken värisiä SM-mitaleita. Hyppyuraan kuuluivat myös aktiivinen toiminta hyppymestarina, tuomarina ja fysiikkaan erikoistuneena valmentajana - voimistelunopettajan koulutus antoi siihen hyvät eväät. Tätä kirjoitettaessa Antin kokonaishyppymäärä, joka jäänee lopulliseksi, on 2 387. Antin kotikerho on harrastuksen hämäriä alkuvuosia lukuun ottamatta ollut Utin Laskuvarjokerho.

Vuosia sitten Antti intoutui kirjoittamaan omaa elämänhistoriaansa lastensa luettavaksi. Tarina lopulta päättyi Kausalaisen suvun digiarkistoon muiden sukutarinoiden joukkoon. Antti on kuitenkin ollut niin syvällä laskuvarjourheilussa ja kertoi niin paljon siihen liittyviä tarinoita, että niistä oli mahdollista koota - joutavia sukutarinoita karsien - myös laskuvarjourheilua yhden hyppääjän näkökulmasta tarkasteleva historiatarina.

Tarinan kirjoittaja on Antti. Nuorin veli Eero on koostanut ja muokannut tämän tarinan ulkoasua sekä lisännyt siihen valokuvia, joitakin vähäisiä tarkennuksia ja selittäviä tekstejä.

Teksti: Antti Kausalainen

Kuvien valinta ja kuvatekstit: Antti ja Eero Kausalainen

[EK: Antin ilmailu-ura alkoi jo vuonna 1964 purjelentokurssilla, joskin ilmailuharrastus seuraavana vuonna katkesi vuoteen 1970 saakka, jolloin laskuvarjourheilu tuli mukaan kuvioihin.]

* * *

Olin siis päättänyt lopettaa kouluni ja mennä sotaväkeen. Panin hakemukset Kauhavalle aliupseeriohjaajakurssille. Parantaakseni mahdollisuuksiani kävin **kesällä 1964** purjelentokurssin Inkeroisten Ilmailukerhossa, joka toimi Anjalassa Wredebyn uudella ja pienellä kentällä. Kiitoradalla oli pituutta 600 metriä ja se sijaitsi poikittain Muhniemellä Wreden kartanon mailla. Toisessa päässä oli Kymijoki ja toisessa päässä Muhjärvi. Jos lasku jäi lyhyeksi tai meni pitkäksi, niin aina uit. Vintturihinaus ei tullut kysymykseen, joten kaikki lennot tehtiin lentokoneella hinaten. Hinauskoneena oli Piper Pacer OH-CPP, joka oli ollut myös Utin Laskuvarjokerhon hyppykoneena. Kerhon puheenjohtajana ja yhtenä opettajana oli **Hyvärisen Niilo**. Opettajinani toimivat pääasiassa **Mökkösen Olli** ja **Suhosen Kake**, joka myöhemmin oli meillä Utissa hyppypilottina. Kaken kanssa lensin useimmat koululentoni.

Kolmenkymmenen koululennon jälkeen koitti sitten ensimmäisen yksinlennon aika. Koulukoneena oli saksalainen K-7, Rhönadler. Oli se jännittävä kokemus lähteä yksin ilmaan! Se on varmaan niitä elämyksiä, joita ei unohda! Ensimmäisestä laskusta on olemassa kuvakin.

Antin ensimmäinen yksinlento Wredebyssä 28.8.1964. Kuva: Antti Kausalainen

Seuraavana kesänä, 1965, kävin vielä loppukesästä Wredebyssä lentämässä ja sain tyypit yksipaikkaisesta harjoituskoneesta K-8. Mutta siihen se harrastus sitten jäi, jäi myös ilmavoimien ohjaajakurssi...

Suhosen Kakesta vielä vähän juttua. Kun hän kuuli nimeni, hän muisti, että hän oli lentänyt isälle (ilmavoimien lentoupseeri **Jaakko Kausalainen**) Utissa tarkastuslennon. Kun kotona kerroin, kuka minulla on opettajana, isä-Jaska kaivoi esille lentopäiväkirjansa. Ilmeni, että isä oli opettajana, kun Kake lensi Utissa A-2:n tarkastuslentoa 1950-luvun puolivälissä Austerilla. Austerin laskusiivekkeet veivattiin katossa olevalla veivillä. Kakelta puuttui oikeasta kädestä sormia, mm. peukalo, joten hänen piti veivata laipat vasemmalla kädellä ja samalla ohjata oikealla. Isä kertoi,

että homma oli näyttänyt niin vaikealta, että hänen olisi oikeastaan pitänyt hylätä suoritus. Hän kuitenkin ajatteli, että jos tälle kaverille tämä lentäminen on henki ja elämä, niin menköön... Kake muisteli, että oli tarkka ja tiukka opettaja - mutta niinhän pitää ollakin! Isä kielsi kertomasta tätä Kakeille. Kerroin sen 30 vuotta myöhemmin, jolloin rikos oli jo vanhentunut ja Kakea nauratti. Suhosen Kake muuten eräänä vuona palkittiin Ilmailuliiton vuoden kouluttajana.

* * *

Uusi harrastus tuli vuonna 1970. Nuoremmat veljeni Matti ja Eero olivat Päälystöopiston aikana Lappeenrannassa käyneet laskuvarjohypyjen alkeiskurssin, muistaakseni 1967, ensin Eero ja sitten Matti [1968]. Kun kuuntelin heidän juttujaan, alkoi tuntua siltä, että jos pikkuveljet uskaltavat, täytyy minunkin! Purjelentokurssilla tosin ajattelin, että jos tästä rakki-neesta joutuisi hyppäämään, niin kuinkahan kävisi. Ajatus tuntui pyörryttävältä.

Ensimmäinen kokemukseni lajista oli syksyllä 1969. Olimme Utissa, isä-Jaska, Eero ja minä. Isän oli tarkoitus käydä lentämässä ensimmäisen kerran eläköitymisensä jälkeen 12 vuotta aikaisemmin. Isä lensi, mutta Eero ei päässyt hyppäämään kovan tuulen takia. Sitten joku oli soittanut Hollolan kentälle ja kuullut, että siellä hypättiin. Niinpä siitä nousimme autoon ja ajoimme Hollolaan. Isä pudotettiin Kausalaan. Mukanamme oli **Laksion Markku**. Hollolassa Make ja Eero valmistautuivat hypylle ja minut otettiin mukaan koneeseen. Puettiin valjaisiin ja annettiin koulutus: Jos sattuisit putoamaan koneesta (Siihen aikaan hyppylennot lennettiin ilman ovea), vedä tuosta. Make ja Eero hyppäsivät ja minä katselin ovesta.

[EK: Antti otti ohessa olevat valokuvat edellä kuvatulla hyppylennolla. Viereisessä kuvassa Markku Laksio ja seuraavan sivun kuvassa Eero. Molemmilla on yllään tuliterät, Amerikasta ostetut laskuvarjot. Nämä olivat ensimmäisiä hyppyjä uusilla laskuvarjoilla. Varjovarustuksen "uutuus" näkyy muun muassa siitä, että molemmilla on päävarjon laukaisuvaijerin kahva pujoitettu väärin: pitäisi kulkea kantohihnan alta - ei päältä.]

Siitä se ikään kuin alkoi. Myöhemmin syksyllä olin Eeron mukana Utissa, kun hän koulutti alkeiskurssilaisia LJK:n hyppytorilla. Silloin minäkin tein ensimmäisen tornihyppyni. Kyllä se aika tavalla jännitti. Siihen aikaan asuimme Helsingissä. Alkeiskurssin aloitin Malmilla SLK:ssa (Suomen Laskuvarjokerho) helmikuussa 1970. Kouluttajina oli sen ajan hyppääjäkuuluisuuksia, mm. **Risto Valta**, **Onni Kuusisto** ja **Eero "Kustu" Ylinen**.

Ensimmäisen hyppyni hyppäsin 5.4.1970. Hyppymestarina toimi siihen aikaan Suomen ainoa naismestari **Anja Rasi**. Koneena toimi SLK:n Cessna 195, OH-CSE, hyppykorkeus oli huimat 600 metriä ja kalustona PT-10, amerikkalaista ylijäämäkalustoa. Umpikupu, jota tuuli vei, minne

halusi. Hypystä jäi mieleen se, että hyppymestarin läimäyksestä ponnistin voimakkaasti eteenpäin. Sitten tuntui nykäys, jonka jälkeen silmissä tanssi kirkkaita kipinöitä. Minulla oli aluspaitana verkkopaita, jonka kuvio näkyi olkapäissäni päiväkausia.

Hyppymestarin arvio hypystäni: *"Aika hyvä ensimmäiseksi!"* Tulin jälkeenpäin siihen tulokseen, että minun on täytynyt olla varjon aue- tessa pää alaspäin ponnistussuuntani takia. Se taas johtui siitä, että ei oikein osattu opettaa, miten koneesta lähdetään. Yksi kouluttaja sanoi, että ponnistetaan pyörää kohti, toinen sanoi, että siivenkärkeä kohti. Siinä on noin 90 asteen ero. Seuraavilla hypyillä se aiheutti ongelmia. Sitten satuin näkemään kuvan, jonka joku oli ottanut Eerosta heti koneesta irtautumisen jälkeen. Näin, missä asennossa hyp- pääjän pitää olla uloshypyssä. Sen jälkeen aloin päästä ongelmistani.

Kesän 1970 aikana hyppäsin neljä kertaa Utissa. Koneena oli vähän ongelmallinen alataso Cherokee Six. Hypättiin rahtiluukusta siiven takaa ja istuimena oli alassuin käännetty kaljakori. Yhdellä hypyistä olimme kaikki veljekset samassa koneessa ja Eero toimi meille hyppymestarina. Seuraavan kerran olimme samassa koneessa 36 vuotta myöhemmin, kun Matti hyppäsi tandem- hypyn Utissa 2006. Silloin minä olin hyppymestarina, kun Eero uusi kelpuutustaan. Ympyrä sulkeutui: Ensin Eero oli minulla hyppymestarina, sitten hän koulutti minusta hyppymestarin, sitten minä mestaroin, kun Eero uusi kelpuutustaan.

Hyppyjä kertyi ensimmäisen vuoden aikana vaivaiset 12. Jäin harjoitusvetovaiheeseen, kun minulta leikattiin umpilisäke. Tuli pitkä sairausloma, alkoi Jumppa (voimistelunopettajaksi koulut- tautuminen Helsingin Yliopiston voimistelulaitoksella), oli paljon muuta tekemistä. Tauko venyi runsaaksi neljäksi vuodeksi.

Sitten Eero valittiin Suomen Ilmailuliittoon laskuvarjotoiminnan ohjaajaksi **keväällä 1975**. Hän erosi Puolustusvoimista väepelinä ja muutti Helsinkiin. Siinä vaiheessa aloin miettiä uudelleen aloittamista. Eräs samaan aikaan alkeiskurssilla ollut - ja kurssiltamme pisimmälle päässyt 35 hypyllään - sanoi, että ei tule mitään. *"Sinut on menetetty!"* Kävin kuitenkin Malmilla vaivihkaa kyselemässä, mitä pitäisi tehdä, kun hyppyjä on 12 ja taukoa 4 vuotta. Sain ohjeet, kävin lää- kärissä ja suoritin vaadittavat taidonnäytteet. Lääkäri tosin ihmetteli, kun tultiin kohtaan,

jossa kysyttiin mielenterveydestä, että mitä hän siihen kirjoittaa. Kun ihminen aikoo hypätä lentokoneesta.

SM-kisat pidettiin kesällä 1975 Nummelassa. Harjoitusviikolla kävin siellä hyppäämässä kaksi hyppyä. Pari päivää myöhemmin syntyi tuleva hyppääjä, joka kasteessa sai nimekseen **Merja Elina**. Ja taas tuli taukoa...

Marraskuun alussa kävin seuraavan kerran Malmilla hyppäämässä ja sain hyväksytyn harjoitusvedon. Seuraavan kerran hyppäsin **tammikuun alussa 1976** ja sain taas onnistuneen harjoitusvedon (pakkolaukaisuhyppy, jonka aikana suoritetaan "avaus" harjoituskahvalla). Seuraavalla hypyllä taas ei kahvaa löytynyt. Tarvittiin vielä yksi onnistunut HV. Se tuli 24.1.1976.

Ensimmäisellä itseaukaisuhypyllä 1.2.1976 oli hyppymestarina pikkuveljeni Eero. Se oli hyppy numero 19. Lähtö oli hyvä, mutta sitten tuli voltti taakse, taas hyvä asento ja avausveto. Asento oli niin hyvä, että apuvarjo oli hetken turbulenssissa selkäni päällä. Kokonaisaika lähdöstä avaukseen oli 4 sekuntia.

Siitä se sitten alkoi! Päätin, että nyt ei pitkiä taukoja tule, mutta tuli vaikeuksia kolmen sekunnin hyppyjen kanssa. Niitä piti saada kaksi onnistunutta, jotta pääsisi viiteen sekuntiin. Tahkosin niitä kaikkiaan kahdeksan. Pääsin viiteen sekuntiin ja vaikeudet loppuivat siihen. Ensimmäisen viisisekuntiseni hyppäsin Utissa 16.4.1976. Koneena oli Immolasta tullut Cessna 206, OH-CSU. Hyppymestari kellotti tasan 5 sekuntia.

Sukellusuloshyppy tuli normaalisti siinä vaiheessa, kun hypättiin jo 20 sekunnin vapaita. Minulle se tuli ensimmäisellä 8 sekunnin hypyllä Malmilla 15.5.1976. Hyppymestarina oli **Jomperon Pertti - "Jomppa"** - ja koneena oli taas Cherokee Six, josta hypättiin rahtiluukusta. Kun siinä kynnyksellä ei oikein voinut istua, Jomppa neuvoi, miten sukelletaan. *"Ei siinä mene kuin kaksi sekuntia, niin olet oikeinpäin."* *"Niin tai kaksitoista"*, rohkaisi yksi niistä kolmesta muusta hyppymestarista, jotka sattuiivat olemaan samalla hypyllä. Vaikka hirvitti, hyppy onnistui hyvin, kun tein täsmälleen, kuten neuvottiin.

Nykyään ollaan tarkkana siitä, että oppilas suorittaa hypyt tiettyyn vaiheeseen asti aina omassa kerhossa, omasta koneesta. Siihen aikaan ei oltu niin tarkkoja. Ensimmäisten parinkymmenen hypyn aikana olin hypännyt Malmilla, Utissa ja Nummelassa. Koneita oli siihen mennessä ollut jo viisi täysin erilaista. Silloin riitti, kun oppilaalle neuvottiin, kuinka koneesta poistutaan. Ensin hyppäsin Malmilla Cessna 195:stä, sitten oli uttilaisten Cherokee Six, Sitten Utin Cessna 182, Imatran Cessna 206 sekä SLK:n Pilatus Porter. Asiasta ei tehty tarpeetonta ongelmaa.

* * *

Hyppyjä kertyi tasaisesti. Kesällä 1976 oppilashypyt olivat siinä vaiheessa, että lupakirjan saadakseni piti suoriutua spiraalitestistä, älyttömyydestä, jonka joku, muistaakseni Takkalan Antero, oli keksinyt. Sen piti palvella sitä, että hyppääjä hallitsee tilanteen, jos sattuisi raju lat-takierre. Nyt en enää muista sitä tarkkaan, mutta siinä piti tehdä 6 käännöstä vasempaan ja 6 käännöstä oikeaan ja aikaa sai mennä muistaakseni 20 sekuntia. Oppilaan senhetkiseen

kokemukseen nähden se oli lähes mahdottomuus. Olisi vaatinut temppuhypääjän taidot jo siinä vaiheessa. Siksi sen suoritusta katsottiin sormien läpi - paitsi LJK:ssa. Siellä moni väänsi testiä ties kuinka monet kerrat ennen kuin sai läpi. Moni kuulemma luovutti kesken. Minä yritin kaksi kertaa. Toisella kerralla arvostelevat mestarit (piti olla kaksi, toinen koneessa, toinen maassa) sanoivat, että menköön, ettei tarvitse enää noita katsella.

Loistava laskuvarjourheilija Antero Takkala 1970-luvulla. Kuva: Antero Takkala.

Lupakirjan sain kesällä -76 heti SM-kisojen jälkeen. Jos olisin saanut sen viikkoa aikaisemmin, olisin ollut mukana kisoissa. Olin kuitenkin siten mukana, että hyppäsin yhden krepparihypyn.

Ensimmäinen ns. lupakirjahyppy oli hyppy n:o 53. Seuraava oli RW-hyppy, kuten silloin sanottiin. Kyseessä oli kohtaaminen vapaassa pudotuksessa. Kaverina oli veljeni Eero. Olihan se elämys, kun hän yhtäkkiä tupsahti eteeni.

Siitä sitten alkoi harjoittelu. Olin päättänyt, että tähtään konventionaalisiin lajeihin, joita olivat taito- ja tarkkuushyppy.

Alkuun hyppelin kerhon kalustolla ja olin myös "varjokerjäläinen" eli lainailin kavereiden kamppeita. Para Commander, PC, oli siihen aikaan vielä melko kova sana. Onneksi sain myös hypätä Eeron kalustolla silloin, kun se oli vapaana. Ensimmäisen oman kalustoni ostin **1977** norjalaiselta Kjell Olsenilta, joka siihen aikaan asusteli Helsingissä. Kyseessä oli PC-Competition Super Pro-valjailla. Valjaiden väri oli Navy Blue. Varavarjo oli silloin vielä etupuolella. Näillä hyppäsin vuoteen -79, jolloin hommasin ensimmäisen "patjani", joka oli Strato Star.

Vuosi 1976 oli muuten viimeinen vuosi, jolloin SM-kisoissa enemmistö hyppäsi pallokuvuilla. Vuoden 1977 SM-kisoissa enemmistö kuvuista oli "patjoja". Viimeinen pallohyppääjä taisi olla Utin SM-kisoissa 1986.

Ensimmäinen SM-kisani oli Utissa 1977. Tulos oli, mitä oli. Eräs tapaus jäi todella mieleen. Oli tarkkuuskisan 5. hyppy ja hyppy numero 125. Eero oli tuomarina. Tulin maahan niin, että hiekka pölisi, kuten se siihen aikaan teki. Eero katsoi minua vakavalla naamalla. Ehdin ajatella, että mitä nyt. Eero sanoi, että "hollanolla" ja ojensi minulle pahvisen lätjän, joita silloin siitä hyvästä jaettiin. Ensimmäinen kisa, ensimmäinen nollanolla. Sittenmin niitä kyllä ehti tulla. Siihen aikaan tulos mitattiin metrimitalla nolla-lätjän reunasta kymmeneen metriin saakka. Lätke oli halkaisijaltaan 10 senttiä. Paistinpannupläkä. Siihen olisi voinut osua, vaikka Kontio-kumisaappaalla, jos ohjaus oli kohdallaan. Kun sitten pläkä varjokaluston kehittyessä pieneni ensin viiteen ja sitten kolmeen senttiin, piti ruveta kengänkantaa vuolemaan kapeammaksi. Mitattava matka lyheni ensin sähköpläkan myötä puoleen metriin ja sitten nykyiseen 16 senttiin.

Vuoden 1976 lopussa hyppyjä oli kertynyt yhteensä 63. **Vuoden 1977 ensimmäinen hyppy** on tapahtunut 9.1. ja tietysti Malmilla Pilatus Porterista. Joskus jälkeenpäin on tullut mietittyä, että on vaatinut aika lailla urheilumieltä istua pakkasessa lentokoneen avoimen oven ääressä nousun ajan. Mutta silloin ei vielä ollut tietoa paremmasta.

Jotain jo kerroinkin vuoden -77 tapahtumista, joiden kohokohtana tietysti oli ensimmäinen SM-kisa. Kuviohyppyyjäkin oli ohjelmassa. Sitähän Malmilla pääasiassa tehtiin. Silloin kyse oli RW-hyppistä. Olen ollut mukana, kun tehtiin 6 hyppääjän Snow Flake. Pääsin myös kokeilemaan patjalla hyppäämistä. Vuoden aikana patjahyppyyä tuli yhteensä kolme ja kupuna oli 5-tunnelinen Strato Star. josta on sanottu, että se oli ensimmäinen kunnolla toiminut liitovarjo. Vuoden päättyessä hyppymäärä oli 151.

* * *

Eräs kohokohta SVUL:n koulutusohjaajan urallani oli vuosi 1980, jolloin SVUL täytti 80 vuotta. Oli Suurkisavuosi SVUL 80. Talvisuurkisat pidettiin Kuopiossa. Tapahtuma oli tietysti valtakunnallinen, mutta meillä koulutusohjaajilla oli yhtä sun toista tekemistä lähinnä oman piirin järjestelyissä. Kesän Suurkisat pidettiin Tampereella. Leirialueena oli Härmälän lentokenttä. En muista, paljonko siellä väkeä oli, mutta sanoisin, että 10 000 ei riittänyt. Poikani Mikkokin, 11 v, oli mukana Iitin Pyrinnön porukassa.

Hyppytouhuissa tuli **Korhosen Waksin** kanssa juteltua tapahtumasta. Hän kysyi, voinko järjestää Tampereen kerholle näytöshyppyn. Annoin pääorganisaattorin yhteystiedot. Hyppy järjestyi! Pyysin, että Weksi voisi järjestää niin, että minä SVUL:n toimihenkilönä voisin olla yksi hyppääjistä. Sekin järjestyi. Hyppy tehtiin Suurkisojen avajaisten yhteydessä pidettyyn liitto - lehdistö pesäpallo-otteluun Kalevan kentällä. Waksin tehtävänä oli tuoda pelipallo kotipesään. En muista kaverin nimeä, joka hyppäsi kolmospesään. Minä hyppäsin kakkospesään ja mukana oli muutaman metrin mittainen viiri, jossa luki "Kuntoa SVUL:sta". Siitä olen nähnyt kuvan, mutta en tiedä, mistä sen voisi löytää.

* * *

Hyppytouhuissa **vuosi 1978** on alkanut Uudenvuodenpäivänä 1.1.1978.

Ensimmäinen näytöshyppyni on tapahtunut syntymäpäivänäni 22.4. Espoon Kivenlahdessa. Kalustona oli PC ja maalialueena oli hiukan jääkiekkokaukaloa isompi kenttä. Jälkeenpäin on hirvittänyt, mutta silloin en varmaan ymmärtänyt. Kaikilla muilla oli patjat. Hyppy oli n:o 160. Kevään aikana sain tyytit Cloudista ja Österin Foilista, joka oli eri tyyppiä kuin se Foil, jolla myöhemmin hyppäsin. Ihan vaikuttava kokemus!

Osallistuin Malmin kevätkisojen tarkkuuskisaan. Tulokset eivät olleet mitenkään erinomaisia. Niinpä hämmästyin, kun joku konkareista tuli kättelemään: "Onneksi olkoon, olet voittanut Malmin kevätkisat!" Samana päivänä olen osallistunut Malmin lentokentän 40-vuotisjuhlan näytöshyppyy. Oli hyppy n:o 180.

SM-kisat pidettiin sinä vuonna Immolassa. Olimme siellä koko perhe. Vaimoni Marjan Ristoveljeltä olimme saaneet lainaksi huvilateltan, "kaksion", jossa oli ruhtinaallisesti tilaa. Tempussa ajat olivat 14-15 sekunnin luokkaa. Tarkkuudessa on tullut tulosta metritolkulla. Joukkueessakin hyppäsin. Meillä oli 2 palloa ja 2 patjaa. **"Stidi" Tikkunen** hyppäsi Starilla, sitten **Jukka Heikkinen** ja minä PC:llä ja viimeisenä **Björklingin Ossi**, **Oran Pekan** "Supermäystin", Cloudilla. Viimeistään siinä vaiheessa porrastukset sekosivat, kun Ossi ei osannut poistua koneesta muuten kuin sukeltamalla. Kun **Sammatin Matti**, hyppääjäkonkari Tampereelta kuuli joukkueemme kokoonpanon, hän loihe lausumaan: *"Oman kerhon joukkue on luunnollisesti suasikkini, mutta teitä mää kannustan!"*

Malmilla on tietysti hypätty myös RW-hyppyjä. Olen ollut mukana kolmen sekvenssissä, jossa teimme peräti 3 pistettä! Syksyn hypyistä kohokohdaksi muodostui ensimmäinen yöhyppyini. Päivämäärä oli 14.10. ja oli hyppy n:o 224. Tehtiin 7 hyppääjän kuvio, jossa olin pohjana Oran Pekan kanssa. Muut hyppääjät olivat **Sanna Pakarinen** (myöh. **Havia**), **"Mini" Mikkonen**, **Kari Hallikainen**, **Markku "Huilis" Heilimo** ja **Matti Veikkola**. Oli epävirallinen SE sekä PE. Vuoden päättyessä hyppyjä oli kertynyt 227.

Vuoden 1979 ensimmäinen hyppy oli 8.4. ja tietenkin Malmilla. Siitä eteenpäin Utissa. Oli tapahtunut pari merkittävää juttua. Olin loppuvuodesta hakenut SVUL:n Kymenlaakson piirin koulutusohjaajan paikkaa. Minut kutsuttiin Kouvolaan haastateltavaksi. Samalla reissulla päätin poiketa Uttiin. Kerholla sattui olemaan Laksion Make ja Jääskeläisen Make. Kun kerroin haastattelusta, niin kaverit sanoivat, että jos tulet valituksi, tulet tietysti ULK:n jäseneksi ja lähdet seuraavalle HM-kurssille! Minut valittiin! Aloitin hommassa helmikuussa 1979 ja HM-kurssi oli pääsiäislomalla huhtikuussa ja se tietysti pidettiin Räyskälässä.

* * *

Hyppymestarikurssi oli Räyskälässä pääsiäisviikolla. Pyysin töistä palkatonta vapaata, mutta esimieheni **Paavo Tarnanen** teki ehdotuksen: Panet ylös tunnit, joita tulee ilta- ja viikonlopputöistä, niin kuitataan niillä poissaolopäivät. Niitä tuntejahan kyllä tuli, joten tavallaan olin kurssilla täydellä palkalla. Minulla oli reilu esimies!

Kurssin johtajana toimi Eero ja hänellä oli apunaan Esa "Mini" Mikkonen. Osallistujia oli eri kerhoista 8. SLK:sta Helsingistä oli **Leskisen Hantta**, Oulusta **Aholan Raikku**, Imatralta **Tahvanaisen Risto**, Tampereelta **Suutarisen Reiska**, Turusta **Ylhän "Arskä"** ja **Kouhian Maurits**, Utista **Horpun Anssi** ja minä. Opiskelimme teoriaa ja käytäntöä, pidimme opetusharjoituksia eri aiheista ja harjoittelimme mestarointia pudottelemalla toisiamme.

Kurssin jälkeen harjoittelu jatkui kerhoissa. Piti oppilasmestarina suorittaa oppilaspudotuksia hyppymestarin valvonnassa tietty määrä PL-pudotuksia, lyhyitä vapaita sekä pitkiä vapaita. Kun määrä tuli täyteen, tehtiin vielä teoriakoe ja sitten oltiin "valmiita". Koneena Utissa oli Cessna 182 OH-CCA, johon sopi 4 hyppääjää: Hyppymestari, oppilasmestari sekä 2 oppilasta. Kiersimme vähän ohjeita ja pyrimme mahdollisimman usein siihen, että Huusarin Paavo oli pilottina, joten

hän samalla saattoi toimia valvovana mestarina. Saimme koneeseen lisää yhden oppilaan. Tämä tosin sittemmin kiellettiin. Anssi teki pudotukset muutamassa viikossa, kun suorastaan asui kentällä. Minulla meni pitempään, kun oli paljon ilta- ja viikonlopputöitä. Sain kelpuutuksen seuraavana vuonna.

* * *

Vuoden 1979 lopussa hyppyjä on ollut 282. Vuoden -80 ensimmäinen hyppy on hypätty Utissa 20.1. Strato Starilla. Selasin hyppypäiväkirjaani ja koetin muistella, milloin olen ensimmäisen hypyn hypännyt omalla "patjalla". Satunnaisia patjahyppyjä kyllä on ollut, mutta hyppypäiväkirjan mukaan hypystä 244 lähtien olen hypännyt pelkästään Strato Starilla. Päivämäärä oli 6.6.1979 ja paikkana Utti. Varjon ostin **Ylä-Outisen Ripalta**. Kerho osti PC:n ja sain rahat hyppytililleni. Ensimmäiset SM-kisani uudella varjollani hyppäsin Utissa samana kesänä. Tuloksissa ei ollut hurraamista. Vaihteluväli oli 0.05-4.04. Tempussa paras aikani oli 12.10 ja huonoin 16.00. Kummassakin lajissa olen ollut 7. B-sarjassa (alle 300 hyppyä).

Oppilaspudotuksia on tullut tasaisesti, mutta HM-kelpuutuksen saaminen meni seuraavaan vuoteen.

On tässä jäänyt kertomatta, että poikani **Mikko** oli alusta lähtien "maskottina" mukana hyppytouhuisani. Ei tarvinnut kahta kertaa kysyä, että lähdetkö mukaan! Hänet myös opittiin Utissa tuntemaan. Oli mukana myös kisareissuilla. Onttolan kisoissa -80 asuimme teltassa muutaman kilometrin päässä kentältä. Eräänä aamuna oli aikainen lähtö ja jätin Mikon nukkumaan. Jonkin ajan kuluttua hän ilmestyi kentälle. Oli päässyt **Hamusen Mikon** moottoripyörän tarakalla. Muisti kyydin loppuikänsä! Hamusen Mikkohan oli sen ajan TT-ajoissa hankkinut MM-pisteitä mm. Imatran ajoissa. Muistaakseni vuonna -72 hän oli jaetulla SM-pronssilla yhdessä **Teuvo Länsvuoren** kanssa. **Jarno Saarinen** voitti silloin mestaruuden.

Mikko Kausalainen (11 v.) aloitti hyppyuransa jo nuorena: ensimmäinen tornihyppy Utissa keväällä 1980. Kuva: Antti Kausalainen.

Ensimmäisen tornihyppynsä Mikko hyppäsi 11-vuotiaana. Olin hyppytornilla kurssin kanssa. **Lindin Heikki** oli tornissa LJK:n mesuna. Minä istuin arvostelijan pallilla. Mikko tuli luokseni ja kysyi, saisiko hän hypätä tornista. Sanoin, että minun puolestani käy, mutta kysy Hessulta. "Mä kysyin jo. Se käski kysyä sulta!" Siinä tuli käkikello mieleen, kun Mikko oli monta kertaa lähdössä, mutta sitten veti takaisin. "Saat jätskin, jos hyppäät", sanoi Hessu. Saman tien Mikko hyppäsi. "Jätskit

tulee!" huusi Hessu perään. Tyttäreni Merja oli samanikäinen ensimmäisellä tornihypyllään. Kumpikin kävi alkeiskurssin heti, kun ikä salli.

Vuoden 1980 ensimmäinen hyppy oli 20.1. Harjoituspudotuksia oli kertynyt niin, että koepudotukset **Laitisen Hannun** valvonnassa suoritin 22.3. hyppyillä 289 ja 290. Kokeessa kuului pudottaa yksi PL-oppilas, yksi lyhyt vapaa sekä yksi pitempi vapaa. Lyhyen vapaan (3 sek.) "mallikappale" oli **Toivosen Timppa**. Siitä voidaan katsoa yhteisen hyppyaipaleemme alkaneen. Teoriakokeen jälkeen sitten alkoi toiminta hyppymestarina.

Vuoden 1980 tapahtumista olen jo kertonutkin, mm. SVUL:n Suurkisat Tampereella. Yksi unohdettujen hyppykokemus tuli alkusyksyllä Utissa. Päivä oli 9.9. Tuli espanjalainen kone "markkinointikäynnille" Uttiin Kyseessä oli Casa, peräporttikone, johon sopi muistaakseni 20 hyppääjää. Enemmän meitä sinne kuitenkin ahtautui. Mekaanikko yritti poistaa ylimääräisiä perärampin kautta. Sitä mukaa, kun hyppääjiä saatiin ulos, niitä kiipesi "huomaamatta" sivuovesta takaisin. Lopulta meitä oli 24. Pilottia nauratti. Hän huiskaisi kädellään merkiksi, että menköön! Mukaan pääsi luiskahtamaan oppilashyppääjäkin: **Helinevan Markus** Kausalasta.

Noustiin 5 000 metriin. Keli oli suttuinen, eikä kenttää oikein näkynyt. **Härkösen Rane** ja Huusarin Paavo olivat rähmällään sivuovella ja yrittivät saada jotain kiintopistettä. Kiertelimme ilmassa aika kauan ilman lisähappea. Se alkoi jo loppuvaiheessa tuntua. Viimein olivat näkevinään kuutostien mutkan kentän pohjoispuolella. Siitä sitten lähdettiin muistaakseni kolmena ryhmänä. Minun ryhmäni piti saada kokoon 8 hyppääjää. Sen verran oli pönttö sekaisin kaikilta, ettei siitä tullut mitään kunnollista. Purkukorkeus kuitenkin jotenkin rekisteröityi, mutta ei aiheuttanut toimenpiteitä. Meitä oli neljä yhdessä lujalla otteella. Korkeus väheni ja mielessä oli, että tarttis tehdä jotain. Viimein saimme purettua kuvion. Minun avauskorkeuteni oli n. 400 metriä! Edessäni näkyi iso aukea alue, sekä rautatie. Luulin aukeaa kentäksi ja päättelin, että olen rautatien eteläpuolella. Ohjasin "kenttää" kohti ja laskeuduin radan viereen peltosaralle **Koposen Timpan** kanssa. Totuus selvisi myöhemmin: Meillä oli ollut varjot auki suunnilleen Takahallin kohdalla. Kaikki muut tulivat kentälle. Yksi kavereista väisteli helikopteria, tuli asfaltille ja katkaisi jalansa. Se aukea oli Haukkasuo! Hypystä jäi jäljelle kova päänsärky loppupäiväksi. Hölmöjen tölmäys!

Pikkuveljeni Eero oli mukana tällä hypyllä ja kertoi saman suuntaisista kokemuksista:

"Sama kone oli ollut näytillä Helsingissä kaksi päivää aikaisemmin. Siellä hypyt olivat sujuneet paremmassa järjestyksessä. Kaksi kertaa yritettiin 25 hyppääjän kuviota, mutta molemmilla kerroilla jäi 19 hyppääjään.

Vaikka olin töissä Malmin kentällä, en onnistunut hyppäämään siellä. Siksi tulin Uttiin, päästäkseni hyppäämään koneesta. Vaikka olin "liiton mies", olin tällä kertaa mukana vain rivihyppääjänä.

Kuten Antti kertoi, hypyn valmistelu tapahtui kaaottisesti. Joku joukko oli ehkä harjoitellut hieman ja sopinut, millainen kuvio tehtäisiin. Pääosin joukko kuitenkin lastautui

koneeseen ilman minkäänlaista suunnitelmaa. Kukaan ei suunnitellut kuormausta tai laatinut konepokia. Antin mukaan koneessa oli 24 hyppääjää.

Kun kone starttasi, kävi ilmi, että kukaan ei ollut esittänyt lentäjille minkäänlaista suunnitelmaa: mistä korkeudesta hypättäisiin tai millaista lentolinjaa lennettäisiin. Minusta tuli yllättäen jonkinlainen yhteyshenkilö hyppääjien ja lentäjien välillä, koska muita kielitaitoisia hyppääjiä ei sattunut ohjaamon läheisyyteen.

Hyppääjät olisivat halunneet nousta, vaikka kuinka korkealle. Kun yritin selvittää hyppyveljiltä ja -siskoilta, mikä olisi hyvä hyppyykorkeus, minulle vain näytettiin peukkua ylöspäin. Tarkasta hyppyykorkeudesta en ole aivan varma. Aluksi oli yksi pudotuskierros, luultavasti 5 000 metristä. Sen jälkeen otettiin vielä kierros, jonka aikana noustiin oman korkeusmittarini mukaan 5 700 metrin korkeuteen, josta loput koneessa olijat hyppäsivät yhdellä ylilennolla.

Omat muistikuvani hypystä olivat yhtä kaoottiset, kuin Antilla. "Happivajakit" suihkivat taivaalla edestakaisin ilman kovinkaan järkeviä aikaansaannoksia. Onneksi kaikki muistivat aukaista...

Koneessa oli happilaitteet vain ohjaamomiehistöllä. Oma paikkani lennolla oli heti ohjaamon takana, joten pystyin paitsi kommunikoimaan lentäjien kanssa, myös ottamaan aika ajoin "neuvoa antavat" ohjaamon ylimääräisestä happimaskista..."

Casa 212 Utissa 9.9.1980. Hyppääjät lastautuivat koneeseen itsenäisesti – osa sivuovesta ja osa peräportista. Kukaan ei lopulta tiennyt, kuinka monta hyppääjää koneessa oli. Kuva: Eero Kausalainen.

Vuoden viimeinen hyppy 27.11. oli yöhyppy ja numero 374.

* * *

Utissa oli ilmailunäytös 17.5.1981. Yhtenä ohjelmanumerona pääsimme hyppäämään Ilmavoimien Fokkerista, FF-2. Sää oli huono. Hyppykorkeus oli 4100 metriä. Spottaus epäonnistui, eikä meidän kuvioistamme tullut mitään mainittavaa, Varjot olivat auki niin, että maahan tulimme Takahallin kohdalla kiitotien molemmin puolin. Koko konelastista vain muutama pääsi yleisön eteen. Kyllä syletti kävellä vesisateessa yleisön editse!

Kuukautta myöhemmin minulla oli oma Strato Cloud, sininen "Pelti-Coud". Ilveksen veljekset lopettivat hyppäämisen ja myivät varjonsa kerholle. **Laksion Make** tarjosi niitä **Timpalle [Toivonen]** ja minulle. Ensimmäisen hypyn omalla Cloudilla olen hypännyt 20.6. ja se oli hyppy n:o 400, tasaluku. SM-kisat pidettiin Tampereella. Säästäväisyssyistä osallistuin vain joukkuetarkkuuteen. Tuloksessa ei ollut hurraamista, mutta nyt hyppäsin yhden hypyn joukkueemme varamiehen, Timpan kanssa. Siitä eteenpäin, niin kauan kuin kilpailemistani kesti, olimme aina samassa joukkueessa. Viimeisen kerran 2019 - ainakin toistaiseksi. Ja poikani **Mikkokin** oli taas mukana reissussa.

Elokuussa Utissa pidettiin taito- ja tarkkuuslajien PM-kisat. Minut oli nimetty kilpailunjohtajaksi. Paljon oli puuhaa, mutta kisat onnistuivat hyvin sekä järjestelyiden, että sään puolesta. Englantia jouduin puhumaan päivittäin, koska en osannut riittävästi pohjoismaisia kieliä. Hyvin kuitenkin selvisin. Olihan sekin kokemus! Eikä jäänyt viimeiseksi.

Pieniä ongelmia oli uuden varjoni kanssa. Se avautui tosi kovaa. Vaihdoin sisäpussin, "podin" tilalle pinnan ja aloin pakata varjoa rullalle. Avaukset tulivat siedättäviksi.

* * *

Kausi 1982 on alkanut Utissa 7.2. hypyllä n:o 427. B-sarjan hyppymäärä oli nostettu viiteensataan, joten SM-kisat sain vielä hypätä B-sarjassa. Meillä oli joukkuetarkkuudessa uusi joukkue: 4 B-miestä, **Jukka Mäki-Kuhna**, **Jouni "Jone" Lahti**, **Timo Toivonen** ja minä. Henkilökohtaisissa lajeissa Kuhna teki "Enskat": Voitti tempun, tarkkuuden ja yleismestaruuden. Palkintopallilla olimme kaikki muut, paitsi Jone, jolla oli paljon muuta puuhaa kilpailun lomassa. Kirjoittelin hypypäiväkirjaa, kun veljeni Eero, tuomari, tuli luokseni, otti kynän kädestäni, puristi kättäni ja sanoi: "Onneksi olkoon!" Olin ihan ulkona! "Olet yleismestaruuskilvan hopealla!" Olin kyllä laskekellut pisteitä, mutta en ottanut huomioon, että laskuissani oli virheellisesti mukana joku, joka ei kilpaillut molemmissa lajeissa. Tuli vähän niin kuin puun takaa ensimmäinen SM-mitalini!

Joukkuetarkkuudessa kilpailimme ensi kertaa mitalista. Vasta muistaakseni viimeisellä hypyllä ratkesi, että pronssia ei tullut. Möhlimme kaikki ja tuloksena oli se neljäs sija. Mutta että me B-miehet... Ne olivat viimeiset kisat Tampereen Härmälän lentokentällä. Sille kävi vähän niin kuin Malmille myöhemmin: Asuntoalue.

Viisisatanen meni rikki 22.7.1982 Utissa. Elokuussa teimme hypyn **Kajalan Eran** ja **Gittan** mökille Luumäellä. Kyseessä oli vesihyppy Kivijärveen. Minun lisäksi hyppäsivät Timppa ja **Autin Jukka**. Päivä oli 14.8. ja hyppy n:o 512. Kausi päättyi Utin perinteisiin syyskisoihin 2.-3.10. Hyppyjä oli kertynyt 525. Vuoden mittaan hyppyjä oli kertynyt 98, siihenastinen ennätys.

Kuvassa mainio tarkkuusjoukkue - seuraavan vuoden SM-kisoissa 1983 Utissa: vasemmalta Timo Toivonen, Jouni Lahti, Jukka Mäki-Kuhna ja Antti. Kuva: via Utin Laskuvarjokerho

* * *

Vuoden 1983 ensimmäinen hyppy on hypätty 16.1. 12.2. tuli tehtyä ensimmäinen CRW-hyppy (kupumuodostelma) Timpan kanssa. Ensin tehtiin stack ja sitten plane. Olihan se jännää! Seuraavana päivänä oli näytöshyppy Myllykoskelle tymäkelissä. Kreppari piti heittää n. 300 metristä, kun korkeammalta ei olisi nähnyt. Tapahtumaa oli selostamassa yksi Suomen uranuurtajista ja ensimmäisistä hyppääjistä **Rauno Nuorivuori**. Oli kuulemma ollut huolestunut: "Ei ne noin matalalta voi hypätä!" Onneksi meillä oli pilottina **Huusarin Paavo**, joka myllykoskelaisena tunsi maisemat. Hän ajoi linjaa ja nosti koko ajan korkeutta, jota saatiin 600-700 metriä. Hypättiin kyllä ihan pilvessä, maata ei nähty, mutta luotettiin Paavoon. Ja hyvinhän se meni.

Utin Laskuvarjokerholla oli ollut kisoissa käytäntönä, että joukkuetarkkuutta varten tehtiin joukkueet siten, että sen hetken tulosten mukaan 4 parasta olivat ULK-1, 4 seuraavaa ULK-2 jne. Me, Kuhna, Jone, Timppa ja minä päätimme hypätä SM-kisat tällä kokoonpanolla. Ja koska joukkue tehtiin jo helmikuussa, päätimme olla ULK-1, eikä kellään ollut mitään sitä vastaan.

Joukkueesta tuli vuosien mittaan jo käsite. Minä hyppäsin joukkueessa 12 SM-kisaa peräkkäin. Ja sitten myöhemmin vielä lisää.

Toukokuussa hypättiin eräänlaiset esikisat, kuusi tarkkuuskierrosta. Taidot olivat kehittyneet melkoisesti. Paras tulos oli 0.01 ja huonoin 0.39. Muut olivat kaikki alle 10 senttiä. Taitohypyssä ajat alkoivat vakiintua välille 10-11 sekuntia. Joukkuetarkkuuttakin ihan oikeasti harjoiteltiin. **Jone [Jouni Lahti]** vain ei aina pysynyt ruodussa. Vaikka sovittiin, että tänään hypätään joukkuetta, hänen piti päästä hyppäämään temppua, kun säätä kerran oli. Minua syletti, koska olin ajanut Kausalasta, jotta voisimme yhdessä harjoitella. Mutta kaikesta huolimatta niitä harjoitushyppyjä kuitenkin tuli.

Vuoden 1983 SM-kisat pidettiin Utissa 3.-9.7. Taitohypyistä ei ole paljon kertomista. Ajat olivat 11 sekunnin luokkaa virheineen. Henkilökohtaisen tarkkuuden huonoin hyppy oli 3.38, paras oli 0.00 ja muut siltä väliltä.

Jossain välissä päästiin sitten hyppäämään joukkuetarkkuutta. Meillä oli viidentenä joukkueessa **Huusarin Esa**. Tarkoitus oli, että jos tulee huonoja suorituksia, huonoin putoaa pois seuraavalta kierrokselta ja Esa tulee tilalle. Kisaan kuului 4 kierrosta ja kaikkien hypyt tulivat mukaan tulokseen. Tässä kisassa sitten pääsimme vähän loistamaan. Emmekä enää olleet "B-miehiä", vaan olimme jo yleisessä sarjassa. Kaikilla oli yli 500 hyppyä. Minulla oli kisan alkaessa 600.

Ensin hypättiin 3 kierrosta, sitten välillä tuli yksi kierros henkilökohtaista. Hyppäsimme kolme kierrosta tosi hyvin. Omat tulokseni olivat 0.05, 0.08 ja 0.09. Tilanne kolmen kierroksen jälkeen oli sellainen, että meillä oli ensi kerran mahdollisuus voittaa Suomen mestaruus! **Palmun Markku, "Ketsu"**, otti meistä kuvan, jossa keskittynein ilmein astelemme yhtä jalkaa koneelle. Mestaruus vaati sen, että yhteistuloksemme neljänneltä kierrokselta olisi saanut olla korkeintaan 7 senttiä! Ehkä tiedostimme, että siihen emme pysty, mutta ne muut mitalit... Oli huikea tunne! Hyppy päättyi siten - muiden tuloksia en muista - että Jone, joka hyppäsi kolmantena, oli jäämässä vajaaksi. Kova kurkotus - ja tulos mitattiin takapuolesta, joka osui ensin maahan! Oli masentava tunne. Luulimme, että nyt meni kaikki.

Poistuin viimeisenä maalialueelta, kun **Hyppäsen Sisko**, tuomari, tuli luokseni ja onnitteli pronssista! Juoksin toiset kiinni ja huusin jo matkan päästä, että pronssia tuli! Kyllähän se lohdutti, vaikka vähän jäi hampaankoloon, kun paremmalla tuurilla olisi voinut vaikkapa hopea olla mahdollinen. Mutta ei mennyt kauan, kun tuntui jo aivan mahtavalta! Huusarin Esa jäi varamieheksi. **Kilpisen Enska**, jo siinä vaiheessa legenda, oli sanonut, että alkää ikinä hajottako tätä joukkuetta! Pronssin lisäksi oma saldoni oli kaksi nolla-nollaa henkilökohtaisessa kisassa.

Näihin aikoihin - muistaakseni 1982 - alkoi olla itsetehtyjä sähköisiä mittauslaitteita, "sähköpläkiä". Olivat ensin 10 sentin nollalla. Kilpisen Enska, joka tekee, mitä haluaa, kun muut tekevät, mitä osaavat, onnistui parhaiten ja oli muistaakseni ensimmäinen. Laite mittasi tuloksen 16 senttiin asti. Lapsentauteja oli, mutta päästiin kuitenkin uuteen vaiheeseen. Se oli käytössä muistaakseni Utin PM-kisoissa -82. Tarkkuudessa oli siirrytty parantuneen hyppäkaluston myötä 5

sentin pläkään. Jos oikein muistan, kisassa käytettiin Enskan 10 sentin pläkää, kun muuten olisi jouduttu käyttämään manuaalista 5 sentin lätkeä.

Tempun arvostelussa päästiin videokauteen v. 1980 Onttolan SM-kisoissa. Ensimmäiset videolaitteet hankittiin Uttiin ja niillä pelattiin aika monta vuotta. Niitä hyödynnettiin myös oppilaskoulutuksessa. Kaikki oppilashypyt kuvattiin maasta käsin. Arvostelu helpottui ja oppilaalle pystyttiin näyttämään, mitä hypyllä oikeasti tapahtui.

31.7. hypättiin näytöshyppy Kausalaan. Maalialueena oli "sahara", hiekkakenttä raviradan taka-kaarten sisällä. Se oli hyppy n:o 620. Hypyn jälkeen meille tarjottiin paistettuja muikkuja. Huusarin Paavo, myllykoskelainen, oli yksi hyppääjistä. Sellutehtaan alapuolella joki ei ollut puhdaimmillaan. "Kymijoen muikkuja," mainosti paistaja. Paavon leuat pysähtyivät sillä hetkellä. Minä lohdutin Paavaa, että nämä muikut on pyydetty Leininselältä Mankalan voimalaitoksen alapuolelta. Vesi on niin puhdasta, että sitä voi juoda.

4.9. tuli hypättyä kaksi CRW-hyppyä. Porukassa olivat minun lisäksi **"Kuhna"** [Jukka Mäki-Kuhna], **Autin Jukka** ja **Leskisen "Hantta"** [Hannu], joka oli varsinainen spesialisti. Tehtiin neljän plane, hyppääjät neljässä kerroksessa. Minä tulin kuvioon alimmaiseksi eli viimeisenä. Seuraavalle hypylle lähdin Hantan kanssa kahdestaan. Tehtiin ensin plane, jossa minä olin ylempänä. Sitten Hantta kiskaisi minut jalasta alas ja seuraava muodostelma oli side by side, jossa olimme vierekkäin ja pidimme kiinni valjasotteella. Sitten Hantta alkoi pyörittää kuviota. Oli se aika-moista menoa! Irrotuksessa lähdettiin kuin ritsasta! Kaiken kaikkiaan CRW-hyppyjä tuli urani aikana vähän toistakymmentä.

Vuoden päättyessä hyppyjä oli 636. Vuoden mittaan hyppyjä oli tullut 110! Ensimmäistä kertaa yli sadan!

Vuoden 1984 ensimmäisen hypyn olen hypännyt 25.2. SM-kisa hypättiin Jyväskylässä Luonetjärven kentällä. Sieltä ei ollut paljon kerrottavaa. Joukkuetarkkuudessa hölmöilimme sen verran, että olimme muistaakseni viidentenä tai kuudentena.

Utin syyskisoissa sijoituin neljän kierroksen kisassa kolmanneksi tuloksella 0.16. Mukaan mahtui myös yksi 0.00. Vuoden viimeisen hypyn olen hypännyt 14.10. ja se oli n:o 715.

Vuosi 1985 alkoi vähän erikoisella tavalla: Osallistuin ensimmäistä kertaa Para-Ski:n SM-kisoihin, jotka pidettiin Jämsässä. Para-Ski käsittää kaksi lajia: Suurpujottelu ja tarkkuushyppy rinneessä olevaan maaliin. Laji on peräisin Keski-Euroopasta. Pohjoismaissa oli oma versio, jossa suurpujottelun korvasi 10 km:n hiihto. Tähän minä osallistuin. Hypyt hypättiin helikopterista pellolle. Kopteri oli Hughes, jossa oli hyvin vähän tilaa. Hyppyjen kanssa kävi onnettomasti: Sää huononi niin, että ensimmäisestä kierroksesta jäi yksi poka hyppäämättä, joten kisasta tuli laskettelu- ja hiihtokilpailu. Minä kuitenkin ehdin hypätä. Se oli vuoden ensimmäinen hyppy.

Hiihtokilpailuun liittyi hauska juttu. Olin törmännyt hesalaiseen hyppääjään, joka oli opettaja, mutta toimi kirjaedustajana. Hiukan leuhkan oloinen tyyppi. Juttua syntyi siitä, että hän oli nähnyt suksemi, joissa oli Finlandia hiihdon tarrat. Olin runsasta kuukautta aikaisemmin

ensimmäisen kerran osallistunut hiihtoon Hämeenlinnan Katumajärveltä Lahden Hiihtostadionille. Matkaa oli 75 km ja pakkasta yli 25. Sammuin aika pahasti ja aikani oli 8 tuntia 55 minuuttia. Ilmeni, että hänkin oli ollut mukana ja hiihtänyt puolitoista tuntia nopeammin. Illalla **Toivo-sen Timppa** oli ollut kaverin kanssa jutuissa. Oli kyselty, ketkä olivat hyviä hiihtäjiä. Timppa oli sitten maininnut joitakin, **Heinon Masa, Härkösen Rauno, Kilpisen Enska**... Oli maininnut minutkin. Kaveria oli naurattanut: *"Hävisihän se minullekin Finlandia-hiihdossa melkein 2 tuntia"*. Timppa oli todennut, että sittenpä hän näet. Kaveri hävisi 10 km:n matkalla melkein 10 minuuttia! Silloin en vielä osannut luistella, sen harjoittelemisen aloitin seuraavana talvena.

Taisi muuten Härkösen Rane olla ainoa, joka hiihti pelkillä parafiineilla. Hiihtokilpailu hiihdettiin Kaipolassa Pitkävuoren hyppymäen läheisessä maastossa. Pujottelukisa laskettiin Himoksella. Osallistuin siihenkin ilman sen kummempaa menestystä. Enhän ollut vuosikausiin pitänyt pujottelusuksia edes jalassani. Eikä edes ollut omia, lainasin Matilta. Taisin muuten olla ainoa, joka pystyi toisella kierroksella parantamaan aikaansa.

* * *

Vuoden 1985 SM-kisat pidettiin perinteikkäällä Jämin kentällä. Tänä vuonna järjestettiin myös esikisat, jotka pidettiin 25.-26.5. Nähtävästi haluttiin testata tarkkuushyppypaikkaa. Esikisoissa maali oli ylhäällä Jäminharjun kupeessa suunnilleen samalla tasolla kuin opistorakennukset. SM-kisassa maali oli sitten siirretty alas kiitotien viereen. Tuulien kannalta ehdottomasti parempi paikka. Olin tarkkuuskisan viides.

SM-kisan joukkuetarkkuuden hyppäsimme tutulla kokoonpanolla: **Kuhna**, minä, **Jone** ja **Timppa**. Tällä kertaa meillä ei viidettä hyppääjää ollut. Nyt sitä olisi tarvittu. Oli hypätty kaksi kierrosta ja olimme siinä vaiheessa kolmantena. Meillä oli sellainen fiilinki, että vain totaalinen epäonnistuminen olisi pudottanut meidät mitaleilta. Hypättiin välillä temppea. Kuhnalle sattui tapaturma. Hän oli ollut koneen ovella valmiina lähtöön. Oli komennettu "standby". Kuhna odotti komentoa "exit", kun radiossa räjähti. Exit-komennon sijasta tuli ohje lentäjälle: *"5 vasempaan!"* Kuhna oli aloittanut liikkeen ja yritti vetää takaisin. Vääntöä tuli käteen niin paljon, että olkapää muljahti sijoiltaan. Sai jotenkin kuitenkin varjonsa avattua. Jouduttiin miettimään, mitä teemme. Hyppääkö viimeiset kaksi kierrosta kolmella, jolloin tietysti puuttuva hyppääjä saa täydet virhesentit, vai otetaanko rahat takaisin? Kirvelevin mielin päädyimme jälkimmäiseen vaihtoehtoon. Tulihan se kuitenkin hyötykäyttöön. Sillä ostettiin päättäjäsissä kaljaa.

* * *

Hyppykausi 1985 on päätynyt 20.10. hypyllä n:o 829. Olen näköjään pitänyt tilastoa:

Hyppyjä 114

Oppilaspudotuksia seuraavasti:

Pakkolaukaisu	49
2-3 sekunnin vapaapudotus	4
3-5 sek	3

5-8 sek.	2
10-15 sek.	5
20-30 sek.	6
40 sek.	3
50 sek.	1
Yht.	73

Vapaata pudotusta siihen mennessä 3h 58' 59"

Jounin 1000. hyppy tapahtui 25.6. Sitä juhlittiin 4:n kuviolla oman joukkueen voimin 2500 metristä 40 sekunnin vapaalla. Päälle tehtiin joukkuetulos 0.14.

Huusarin Esa oli vuosia toiminut kerhon koulutuspäällikkönä. Alkeiskurssi kesti kaikkinsa 4-5 viikkoa. Minusta tuli Esan jälkeen koulutuspäällikkö. Päätin kerhon hallituksen myötävaikutuksella järkeistää alkeiskoulutusta. Jätettiin pois kaikki epäoleellinen, ts. kaikki sellainen, jota oppilas ei tarvinnut ensimmäisillä hyppyillään. Tällaisia asioita olivat mm. yöhyppy, vesihyppy, kilpailutoiminta, varjon pakkauskoulutus... Nämä käsiteltiin ohimennen. Katsottiin, että esim. varjon pakkausta voitiin opettaa rinnan hyppykoulutuksen kanssa, koska joka hypyn jälkeen varjo oli pakattava. Saatiin kurssin kesto pudotettua pariin viikkoon. Ajateltiin, että tällä oli merkitystä myös oppilaan motivaation kannalta.

Mikä koulutuspäällikön hommassa eniten kiitoilutti, oli se, että joka helkkarin suoritukseen tarvittiin koulutuspäällikön kuittaus. Arvioin kerran, että niiden muutaman vuoden aikana, jotka toimessa olin, paloi bensaa Kausalan ja Utin välillä kymmenien hyppyjen verran. Kilometrikorvaus ei kuulunut koulutuspäällikön luontaisuuksiin.

Poikani **Mikko** oli aloittanut hyppyransan 27.8.1985. Toimin itse tietysti hyppymestarina. Jännitti ehkä enemmän, kuin normaalilla oppilaspudotuksella. Hyppy meni hyvin. Alusta saakka näki, että ainesta on, jos vain intoa riittää.

Hyppävuosi 1986 on alkanut 16.2. hypyllä n:o 830. Mukana oli Mikko, joka hyppäsi pakkolaukaushypyn.

Para-Skin SM-kisat pidettiin Nilsin Tahkovuorella. Ajelimme sinne Toivosen Timpan autolla. Lähtiessä kävi pieni vahinko: Olin kuskin paikalla ja veivasin ikkunaa auki, ennen kuin Timppa ehti varoittaa. Olessa oli paha lommo, jonka vuoksi ikkunaan tuli avattaessa jonkinlaista vääntöä. Olimme ehtineet Tuohikottiin saakka, kun yhtäkkiä ikkuna helähti säliöiksi! Piti hetki miettiä jatkotoimenpiteitä. Matkaa Nilsiin oli kyllä vielä riittämiin. Avonaisen ikkunan kanssa ajosta olisi tullut kärsimys. Oli vain yksi ratkaisu: Ajetaan Kausalaa ja otetaan meidän automme. Näin tehtiin, ja tulimme perille myöhään illalla. Kaikki olivat jo nukkumassa. Löytyi kuitenkin isännän asunto, josta saimme tiedon majapaikasta.

Kisat pidettiin 8.-9.3.1986. Osallistuin pohjoismaiseen lajiin, jossa oli tarkkuuskisa rinteessä olevaan maaliin sekä kymppin hiihto. Olin tarkkuudessa kuudes, samoin hiihdossa. Yhteispisteiden

perusteella olin SM-pronssilla! Kolmas SM-mitalini! Kylkiäisenä tuli myös PM-joukkuepronssi ja edustuspaikka PM-kisoihin Borlängessä Ruotsissa.

Paluumatka oli vähän hankala, koska Timppa Toivonen oli saanut kisojen aikana mahataudin. Piti aika usein poiketa huoltoasemalla, mutta hyvin siitä kuitenkin selvittiin. Tauti oli aika paha, Timppa nukkui suurimman osan matkasta.

Ruotsiin matkasin yhdessä Jonen ja vaimonsa **Sarin** kanssa. Ruotsin puolella, kun ajettiin, todettiin, että oli yleinen suruliputus. Samana päivänä haudattiin Ruotsin pääministeri **Olof Palme**, joka oli joutunut sala-ampujan uhriksi. Kisoista ei ole paljon kerrottavaa. Oli taas tymäkeli, joten tyydyttiin pelkkään hiihtokilpailuun, jonka voitti Jone. Oma sijoitustani en muista, mutta kärkipäässä se oli.

20.5. olen pudottanut Mikon onnistuneelle harjoitusvedolle. Kun niitä oli nyt tarpeellinen määrä, oli vuorossa ensimmäinen itseaukaisuhyppy, jonka Mikko hyppäsi samana päivänä minun toimiesani mestarina. Nähtävästi se on mennyt hyvin, koska ainakaan omassa päiväkirjassani ei ole kommentoitu asiaa. Ja tietenkin se minua on jännittänyt ainakin yhtä paljon kuin Mikkoa. Mikosta täytyy kyllä sanoa, että jännitys ei koskaan näkynyt naamasta, kuten niin monilla muilla.

Kerhossa oli kokeiltu uutta uloshyppytapaa. Koneenahan oli Cessna 182, OH-CCA. Kiivettiin ulos pyörän päälle ja siitä sitten roikkumaan siipituesta, "streevasta". Siitä kun laski irti, oli oikea asento valmiina. Kouluttajat ja kokeneet hyppääjät olivat koekaniineina. Juttelin koulutuspäällikön, **Autin Jukan** kanssa. Jukka oli vähän turhan varovainen toimissaan. Oli sitä mieltä, että sitä ei voi ottaa käyttöön, kun oli ihan eri asia, kun kokenut hyppääjä sen tekee. Ihmettelin, miten voisi saada kokemusta oppilaista, jos eivät oppilaat sillä tavalla saa hypätä. Pitemmälle ehtineitä oppilaita olisi voinut käyttää. Kerran, kun Jukka ei ollut paikalla, päätin omalla vastuulla kokeilla. Koekaniinina oli Mikko ja ensimmäinen viiden sekunnin vapaa. Harjoittelimme lähdön maassa ja sitten koneeseen. Pyysin Mikkoa sitten kertomaan, miltä tuntui. Hypyn jälkeen Mikko käveli kentältä suu korvissa! Ja vähitellen sitten saatiin Jukka vakuuttuneeksi uuden tavan edullisuudesta. Uloshyppyvätkyrät vähenivät oleellisesti ja sen mukana tietysti hyppyturvallisuus parani.

16.7. minulle on myönnetty D-luokka n:o 16. Toivosen Timppa sai sen samaan aikaan. Kyseessä on korkein luokka, johon siihen aikaan piti suorittaa erilaisia taidonnäytteitä tarkkuudessa, tempussa ja kuviohyppyissä. Piti olla mm. yöhyppy ja suunniteltu vesihyppy. Piti osata jotain! Nykyään sen saa pelkällä hyppymäärällä!

SM-kisat on pidetty Utissa 20.-26.7.1986. Joukkuetarkkuudessa hyppäsimme joukkueella Esa Huusari (2 hyppyä), Oula Lahti (2 hyppyä), Kuhna, Timppa ja minä. Neljän hyppääjän yhteistulos 1,05 oikeutti neljänteen sijaan. Kavereiden tulokset: Esa 0.52 (2 hyppyä), Oula 0.12 (2 hyppyä), Kuhna 0.25, Timppa 0.00 ja minä 0.16. Lopputuloksessa olivat mukana niiden neljän hyppääjän tulokset, jotka kullakin kierroksella hyppäsivät.

Mikolla on näköjään viisisekuntinen jostain syystä jäänyt takkuamaan, koska olen pudottanut häntä ainakin 4 kertaa. Kahdella hyväksytyllä pääsee eteenpäin. Syyskuussa Mikko on saanut hypättyä 8-sekuntiset.

Kerholla otettiin käyttöön oppilaiden tandemvaljaat, joissa sekä pää- että varavarjo ovat selkäpuolella. Aikamoinen hyppäys eteenpäin! Me kouluttajat tietenkin koehyppäsimme ne ensin pakolaukaisulla ja totesimme hyväksi.

Kauden viimeisen hypyn olen hypännyt 30.9. Hyppyjä on vuodessa kertynyt 115, oppilaspudotuksia 64 ja vapaata pudotusta siihen mennessä 4 h 26'18".

* * *

Vuoden 1987 hyppykausi alkoi hypyllä n:o 945. Varjona oli oma Para Foil 252, oikea tarkkuusvarjo! Hyvästit Strato Cloudille! Siitä aikanaan Mikko sai ensimmäisen varjonsa.

Mikko Kausalainen finaalissa patjavarjolla Utin Laskuvarjokerhon edessä. Kuva: Antti Kausalainen.

Oppilaskoulutus oli tandemvaljaiden myötä alkanut liitovarjoilla, "patjoilla". Tähän liittyy taas juttu koulutuspäälliköstä. Oli olemassa määräys, että piti olla tietty määrä hyppyjä ns. tehovarjolla, esim. PC, Para Commander. Mikolla oli takanaan kymmeniä hyppyjä, mutta ei vielä tarvittavaa määrää, joka oli muistaakseni 75. Kun kurssilaiset saivat hypätä patjalla ensimmäisestä hypystä alkaen, pidin aika selvänä, että niinkin pitkälle ehtineet oppilaat voisivat siirtyä patjaan.

Ei käynyt! Oli kuulemma vähän eri asia. En muista, miten siinä kävi, mutta pääsihän Mikko joka tapauksessa jossain vaiheessa liitovarjoon.

Para-Ski:n SM-kisat, jotka samalla olivat PM-kisat, pidettiin Joensuussa, Onttolassa, 3.-4.4. Osallistuin Nordic-kisaan, jossa oli kymppin hiihto. Olin koko talven harjoitellut luistelutekniikkaa ja takana oli lähes 1000 km. Olin marraskuun lopulla viikon verran hiihtämässä Saariselällä, jossa kilometrejä kertyi lähes 250. Olin elämäni hiihtokunnossa! Osallistuin myös Finlandia-hiihtoon helmikuussa. Matkan hiihdin luistelutekniikalla. Aikani oli vähän päälle 6 tunnin. Parannusta ensimmäiseen kertaan oli yli 3,5 tuntia!

Para-Ski:n kymppi hiihdettiin kentän läheisyydessä ja pujottelu oli Kolilla. Hypyt hypättiin kaupungin liepeillä, josta löytyi jonkinlainen rinne maalipaikaksi. Kentältä startattiin ja hyppyjen jälkeen meidät kyydittiin taas kentälle. Hiihtolenkki kierrettiin kahteen kertaan ja puolimatassa Korhosen Wexi huuteli väliaikoja. Minä johdin! Mutta sitten toisella kierroksella tuli nou-taja. Sammuin niin, että putosin hiihdon viidenneksi. Harmitti, että yksi ruotsalainen ehti edelle!

Hypyt menivät ensin hyvin: 0.03, 0.10. Sitten kävi moka, joka varmaan johtui siitä, että uudella varjolla olin hypännyt vasta parisen kymmentä hyppyä. Tulin vähän vauhdikkaasti ja hyppy leijasi yli. Tulos 2.91. Siinä menivät mitalimahikset! Kun viimeisellä hypyllä tuli 0.00, voisi spekuloida, että olisi saattanut olla mahdollisuus jopa mestaruuteen. Oppirahat piti maksaa!

Toivosen Timppa oli hyppyreissullaan Floridassa tutustunut hollantilaiseen hyppääjään. Tämä kertoi joukkuetarkkuuskisasta, joka pidettiin huhtikuun lopulla pääsiäisviikolla paikassa nimeltä Lelystad. Hän esitti Timppalle kutsun tulla osallistumaan. Kisassa hypättiin 8 kierrosta. Normaalisti joukkuetarkkuudessa oli 4 kierrosta. Olimme kevään mittaan hypelleet kokoonpanolla Lahden Oula, Palmun Markku, "Ketsu", sekä Timppa ja minä. Kuhnalla ja Jonella oli muistaakseni palvelusesteitä, olisiko ollut kapteenikurssi tms. Päätimme lähteä. Matka tehtiin Ketsun pakettivolkkarilla, josta hän oli tehnyt matkailuauton. Neljälle oli ihan mukavat tilat.

Kyseessä oli kansallinen kilpailu, jossa me olimme ainoat ulkolaiset. Kisassa käytettiin 5 sentin pläkkä. Hyppäsimme niin hyvin, että paikalliset ihmettelivät, kun kyseessä oli kerhojoukkue, ei maajoukkue. Omat tulokseni: 0.02, 0.12, 0.02, 0.01, 0.01, 0.08. Olimme ylivoimaisessa johdossa! Sitten tuli käsittämätön katastrofi! Oli kova ylätuuli, maatuulikin oli kuuden metrin luokkaa. Taisi olla päivän eka keikka, koska heitimme krepparin. Jostain ihmeellisestä syystä Oula lähti ulos sillä kohdalla, johon kreppari oli pudonnut. Me muut menimme perässä! Uloshypyssä selvisi, että jotain oli vinossa! Kyllä me tosissamme yritimme, mutta vain Timppa ja minä pääsimme perille. Minä tein 1.23 ja Timppa muistaakseni n. 30 senttiä. Muille tuli 5 metriä. Ei auttanut, vaikka viimeisellä Oula, Ketsu ja minä teimme nollat ja Timppa sentin. Jäimme neljänneksi.

Kesäkuun alussa Luonetjärvellä oli SM-esikisat. Temppuhypyllä tuli täyteen 1000! Sitä tietysti ihan vähän piti juhlia. Joukkuetarkkuutta hyppäsimme kokoonpanolla Oula, Ketsu, Kuhna ja minä. Timppa ei ollut nyt mukana.

SM-kisoissa oli käytössä sääntökummaajainen, jota ei varmaan missään muussa maassa käytetty. Viisaat olivat jossain kansainvälisessä komiteassa miettineet sääntöuudistusta, joka perustui pistelaskuun. Tämä tarkoitti sitä, että virheettömästä suorituksesta tuli piste. Tempussa tämä tarkoitti sitä, että sarjan jokaisesta virheettömästä osiosta tuli piste, yhteensä siis 6 pistettä neljästä käännöksestä ja kahdesta voltista. Aika ratkaisi vasta sitten, kun oli tasatuloksia. Tästä seurasi, että tempussa tuloluettelo oli varsin erilainen kuin yleensä. Mestaruus oli voitettu yleensä n. 7 sekunnin sarjoilla. Nyt Oula voitti tempun n. 10-11 sekunnin ajoilla. **Kokkosen Matti** oli pronssilla. *"Viistoista vuotta olen pelännyt kippurassa, nyt kun sai tehdä suoriin vartaloita, heti tuli pronssia!"*

Tarkkuudessa tuli piste, kun osui sähköiseen mittauslaitteeseen, joka mittasi tuloksen 16 senttiin saakka. Kuuden kierroksen kisassa oli mahdollista saada 6 pistettä. Vasta tasatuloksissa katseltiin senttejä. Näin oli mahdollista, että voittajan senttitulos oli huonompi, kuin toiseksi tulleella.

Meidänkin joukkueemme kärsi tästä. Meillä oli parempi senttitulos kuin toiseksi tulleella joukkueella. Valitettavasti Kuhna jäi viimeisellä vajaaksi ja tulos oli 0.17. Sentin parempi tulos olisi tuonut mitalin. Nyt pisteistä jäi yksi puuttumaan... Onneksi tämä kokeilu jäi viimeiseksi. Valitettavasti Kuhna suivaantui niin, että hän päätti hyppääjäuransa siihen! Suuri vahinko ULK-1:n joukkueelle. Onneksi saimme tilalle **Oulan [Lahti]**, Jonen pikkuveljen!

* * *

Olen taas pitänyt tilastoa vuodelta 1987. Hyppyjä on tullut 131. Se oli hyppääjäurani paras tulos! Oppilaspudotuksia on tullut 58. **Kauden 1988** ensimmäinen hyppy oli 31.3. ja n:o 1076.

Vuoden 1988 ehdoton huippu oli SM-kisa Joensuun Onttolassa. Olimme joukkueemme ULK-1:n kanssa harjoitelleet aika paljon. Kisoja edeltävillä viikoilla teimme viimeiset harjoitushypyt. Viimeisellä harjoitushypyllä teimme nollakierroksen! Se lisäsi itseluottamusta! Olimme ikään kuin valmiita jopa mestaruuteen!

Kisoihin matkustin poikani Mikon kanssa. Hän oli Onttolassa yötä. Kävimme kaupungilla pizzalla. Uttilaisilla oli LjK:lta saatu puolijoukkueetelta majoituksena. Yöllä satoi ja aamulla heräsimme vesilätäkössä! Oli jäänyt oja kaivamatta. Mikko lähti kotiin ja kisa alkoi. Taas hypättiin vuoroin tarkkuutta, tempua ja joukkueetarkkuutta sen mukaan, miten sää salli. Laskuvarjojääkärikoulun joukkue oli kymmenkunta vuotta ollut täysin lyömätön. Tasavallan huippuhyppääjistä oli kerätty joukkue, jonka tavoitteena oli LjK:n lyöminen. Tämä onnistui vain kerran 1986 Utissa. Sen jälkeen taas LjK oli ykkönen.

Minulla oli aina ollut salainen haave ja toivomus, että jos joskus olisi mahdollisuus voittoon, olisi upeata, jos viimeiselle hypylle lähdetäisiin tasatuloksella. Ja niin kävi! Hyvä, etten hyppinyt hattuni päällä! Kolmen kierroksen jälkeen ULK-1:llä ja LjK:n joukkueella oli kummallakin tuloksena 0.23. Luku tarkoittaa senttejä. Kolme hyppykierrosta, 12 suoritusta ja yhteistulos 23 senttiä! Eeron vaimo **Tarja** kysyi minulta, millainen tilanne meillä on. Sanoin, että minusta tuntuu,

että tämä kisa on meidän. Kukaan muu tätä voittoa ei halua niin paljon kun me! Viimeisellä hypyllä jouduimme holdaamaan ilmassa pitkät ajat, kun Kuopiosta oli tulossa liikennekone. Lennonjohtaja ei ilmeisesti osannut käsitellä kahta konetta yhtä aikaa, joten me lentelimme. Olisi kyllä ehtinyt sen hypyn hypätä. No sitten se viimein hypättiin.

Joukkueemme hyppyjärjestys oli Lahden Oula, minä, Lahden Jouni ja Timppa. Viidentenä olimme joukkueeseemme ilmoittaneet Kuhnän, joka ei ollut mailla eikä halmeilla. Oula teki nollan, minä tein nollan, Jone teki sentin ja Timppa teki nollan. Yhteistulos 0.24! Sitten vain jännättiin LjK:n hyppyä, joka tuli meidän jälkeemme. Meistä on monta kuvaa tästä odotuksesta. **Savolahden Kalle** teki sentin, oltiin tasoissa, Kilpisen Enska teki sentin, oltiin voitolla. Videonauhalla kuuluu, kun Enska kysyy, mikä tilanne. Kuuluu Kokkosen Matin ääni: "Ootte hävinnyt sentillä!" Laamasen Jami teki vielä muutaman sentin, joten kukaan ei voinut väittää, että voitimme tuurilla. Soinin Tatu taisi olla se neljäs mies. Meidän mestaruutemme vaikutti niin, että kun Kokkosen Matti tuli onnittelemaan, hänellä oli kyneleet silmissä...

Koko kisassa Timppa teki kaksi nollaa ja kaksi sentin tulosta, minä samoin. Ketkään muut eivät siinä kisassa pystyneet samaan! Ja me olimme ainoa puhtaasti kerhojoukkue, joka koskaan pystyi lyömään tämän LjK:n joukkueen! *[Toimituksen huomautus: Oulun Laskuvarjokerhon joukkue oli pystynyt samaan SM-kisoissa vuonna 1976]*

Olihan se upeata seistä palkintopallilla pokaali kädessä! Tämän yhteisen mitalin lisäksi Jone voitti tarkkuuden mestaruuden ja taisi voittaa yleismestaruudenkin, oli ainakin mitaleilla. Jos oikein muistan, tempun olisi voittanut Kankaisen Jari, "Tenu", Jyväskylän kerhosta.

Utin voittoisa joukkue palkintopallilla: Oula Lahti (vas.), Antti Kausalainen, Timo Toivonen ja Jouni Lahti. Kuva: Eero Kausalainen.

Joukkueen viidentenä miehenä Kuhnallekin tuli mitali. Luovutimme sen hänelle seuraavana kesänä muistoksi niistä vuosista, jotka yhdessä hyppäsimme.

Kun tulin kotiin, tyttäreni **Merja** sanoi, että ensi kesänä hän haluaa tulla mukaan SM-kisoihin, jotka pidetään Utissa. Sanoin, että tervetuloa, mutta joudut kyllä töihin. Apua tarvitaan mm. puhvetissa. Tarvitaan lähetin hommissa, tulospalvelussa yms. Merja sanoi, että sopii. Voidaan eräällä tavalla katsoa, että hyppyura alkoi siitä, koska sitten niiden kisojen jälkeen

hän ilmoitti haluavansa kurssille. Se oli sitten seuraavan vuoden juttu. Kun Mikko aloitti, alaikä oli 16 v. Merjan aloittaessa se oli pudonnut viiteentoista.

Kilpisen Enskalle tuli muuten 4000 täyteen ensimmäisenä Suomessa 17.7.1987. On jäänyt epähuomiossa kertomatta. Oltiin mukana juhlahypyillä 4000 metristä. Muut hyppääjät olivat Paakas **Make** ja Kokkosen Matti. Minulla oli kamera mukana koneessa. Tietysti labra taas pilasi filmin! Ainoastaan yksi kuva onnistui edes jotenkin.

Kesän -88 aikana oli joitakin merkittäviä hyppyjä. Hypättiin SVUL:n Lahden piirin nuorten leirille Suomen Urheiluopiston kentälle Vierumäellä. Olin mukana Utin lentokentän 70-vuotisjuhlallisuuksissa hyppäämällä Fokkerista FF-3. SVUL:n Suur-Savon piirin leirille Mikkelin raviradalle hyppäsimme myös. Leirin maskottina oli vaaleanpunainen pantteri. Minä jouduin hyppäämään vaaleanpunaisessa pantterihaalarissa!

Vuoden -88 viimeinen hyppy hypättiin 23.12., se oli hyppy n:o 1168.

* * *

Hyppykausi on alkanut 24.3.1989. Olen näköjään laskeskellut vapaata pudotusta. Sitä oli kertynyt siihen mennessä 6h 36' 50". Hyppyjä kertyi edellisvuonna 93.

Syntymäpäivänäni 22.4. olen hypännyt pakkolaukaisuhypyn oppilaspatjalla. Samalla on kokeiltu radion toimintaa.

Utin SM-esikisoissa olen hypännyt puhtaan temppusarjan ajalla 9,6. Siihenastinen ennätys.

Olin ajatellut, että tänä vuonna joukkueemme ULK-1, Oula, Jone, Timppa ja minä, pärjää niin hyvin, ettei kukaan luule mestaruuttamme vahingoksi. Taisin olla viimeinen, joka kuuli, että joukkuetta ei enää ole! Veljekset olivat päättäneet lähteä omille teilleen! Jotenkin minusta tuntui, että ajatus oli Jonesta lähtöisin ja hän oli onnistunut puhumaan Oulan mukaan. Mitään syytä en muista veljeksiltä kuulleen. Olihan se aikamoinen isku! Timpan kanssa mietittiin uutta joukkuetta, joka kuitenkin edelleen olisi ULK-1. Saimme apua LJK:sta: Kokkosen Matti ja **Lahdenpään Petri** tulivat joukkueeseen. Olimme SM-kisassa viidentenä tuloksella 1,14. Timppa teki tulosta 0.06 ja minä 0.09. Tästä alkoi sitten jakso, jossa joukkueemme kokoonpano vaihteli vähän sen mukaan, ketä oli saatavilla. Timppa ja minä pysyimme vakiona.

Tarkkuudessa olen kehittynyt aika paljon. Hyppypäiväkirjaa selaamalla voi todeta, että aika harvoin on tullut huonompi tulos kuin 0.05.

Kerhomme kone C-182 OH-CCA oli palvellut pitkään 1970-luvun alkupuoliskolta asti. Aikanaan siihen oli saatu hyppyovi, jonka pystyi avaamaan ja sulkemaan lennon aikana. Olin toiminut kerhon koulutuspäällikkönä, varapuheenjohtajana sekä puheenjohtajana 1980-luvulla. Edistystä tapahtui sekä oppilaskoulutuksessa että -kalustossa. Oli siirrytty pallokuvuista liitovarjoihin ja valjaisiin, joissa kumpikin varjo oli selkäpuolella. Minun jälkeeni puheenjohtajaksi tuli **Jarne "Gono" Paavilainen**. Sen jälkeen kerhossa oli aika huimaa nousua vuosien ajan. Oli päätetty hankkia uusi ja isompi kone. USA:sta löytyi sopiva C-206, johon sopi kuusi hyppääjää entisten neljän sijaan.

Kerhomme lentäjä, Ilmavoimien insinöörimajuri **Reini Valtonen** kävi sen koelentämässä. Paras tae koneen kunnosta oli, että se tuli Suomeen lentämällä. Matkustamon täytti iso lisäpolttoainesäiliö ja käytössä oli satelliittinavigaattori. Välilaskuja tietenkin joutui tekemään mm. Islannissa ja Norjassa

Alkuun lennettiin hyppylentoja ilman ovea. Sitten siihen saatiin "rättiovi", joka ilmassa rullattiin oven yläosaan ja kiinnitettiin tarroilla. Paransihan se huomattavasti matkustusmukavuutta. Myöhemmin koneeseen asennettiin nivelovi, joka aukeni kiskoja pitkin matkustamon yläosaan. Mallia saatiin muistaakseni Immolan saman tyyppisestä hyppykoneesta CSU:sta, jossa sellainen taisi olla ensimmäisenä.

Viimeisen hypyn olen hypännyt "Charley Alfasta" 25.7. hypyllä n:o 1242. Muutaman viikon meillä oli käytössä OH-CWE, C-182. Ensimmäisen hypyn uudesta koneesta OH-ULK, "Lima-Kilo", olen hypännyt 17.9.

Vuosina 1987-88 käytiin se kalustokärhämä. Vuosikausia oli varjoja tuotu ja tuotettu USA:sta ja muualta pimeästi ja kierretty tulli- yms. muita maksuja. Kerrotaan, että käry kävi siten, että joku oululaishyppääjä oli kiinni joutuessaan todennut "...näinhän kaikki ovat tehneet!" En tiedä jutun todenperäisyyttä, mutta näin puhuttiin.

Toivosen Timppa ja minä olimme tilanneet USA:sta kuvat **Pohjolaisen Henan** välityksellä. Samassa lähetyksessä tuli kerholle mm. FXC-automaattilaukaisimia oppilasvarusteisiin. Lähetyksen piti tulla kerhon osoitteella Kouvolaan, jossa ne sitten olisi tullattu. Yllätys oli, että koko lähetyksesi tuli minun kotiosoitteellani. Iso VR:n auto oli ajanut pihaan ja onneksi tyttäreni Merja, 11 v, sattui olemaan kotona ja kuittasi lähetyksen. Avasin pakkauksen ja ihmettelin laskua. "Tässä täytyy olla jokin virhe". Hinta oli mielestäni aivan liian pieni. Soitin tullilaitokselle Helsinkiin ja ihmettelin asiaa naisvirkailijalle. Mitään muutosta ei kuitenkaan tapahtunut ja asia jäi silleen.

Tämä tapahtui talvella -87. Sitten muistaakseni joskus syksyllä minut kutsuttiin Lahden Tullikamariin. Etsivä kuulusteli minua ko. lähetyksen takia ja minä vastasin parhaani mukaan. En muista, olinko silloin puheenjohtaja vai varapuheenjohtaja. (Vpj:nä ollessani olin käytännössä puheenjohtaja, koska puheenjohtajamme Kuhna oli kapteenikurssilla.) Ymmärsin, että minusta nyt tehtiin syntipukkia. Olisi saattanut helpottaa, jos olisin muistanut sen tullivirkailijan nimen, jonka kanssa olin talvella asioinut. Etsivällä tuntui olevan vakaa käsitys, että jotain hämärää täytyi olla siinä, että lähetyksesi kerhon tarvikkeineen oli tullut nimenomaan minun osoitteellani eikä kerhon osoitteella, sekä siinä, että kerhonkin kamat tulivat samassa paketissa. Kuulustelija palasi asiaan monta kertaa! Kävin kuulustelussa 2-3 kertaa. Ja kaiken lisäksi jotenkin tuntui siltä, että hän ei ihan uskonut, että kukaan meistä ei saa palkkaa kerholta, vaan että kaikki ovat vapaaehtoisia harrastajia. Piti esim. selvittää, kuka käy ULK:n postilokerolla. No, yleensä sihteerirahastonhoitaja Laksio. Hänenkin nimikirjoitustaan kuulustelija yritti väittää minun nimikirjoitukseksi. Eihän niissä ole mitään samanlaista. Uskoi vasta, kun kirjoitin oman nimeni. Loppu-

tulos oli, että maksoimme sakkoa verovilpistä. Kertyneet kulut tasasimme Timpan ja ULK:n kesken.

Koko tämä mahdollisesti Oulusta alkanut jupakka johti siihen, että kaikki kerhot käytiin läpi, samoin kaikki henkilöt, jotka kauppoja olivat tehneet, samoin kuin välittäjät. Sellainen sotku siitä tuli, että se ravisteli koko laskuvarjourheilua. Tietääkseni asiasta kärsi mm. Pohjalaisen Hena Floridassa.

* * *

Konventionaalisissa lajeissa kisat oli viety läpi niin, että henkilökohtaisen tarkkuuskisan 8-10 kierrosta hypättiin yksilösuorituksina. Kone kiersi kehää ja joka kierroksella poistui yksi hyppääjä. Joukkuetarkkuudessa hypättiin 4 kierrosta ja tulos tuli jokaiselle joukkueenjäsenelle, joita oli neljä. Joukkueessa sai olla 5 hyppääjää, mutta neljä hyppäsi kerralla. Taitohypyssä, tempussa, hypättiin 4 kierrosta. Aikaa meni! Esim. SM-kisoissa aloitettiin viikonloppuna ja lopetettiin seuraavana viikonloppuna. Yleensä tarvittiin koko varattu aika, harvoin sää suosi.

Kansainvälisen liiton elimissä oli kehitelty sääntöuudistusta. Tarkkuudessa tämä tarkoitti sitä, että joukkuetarkkuus sekä henkilökohtainen tarkkuus poistuivat erillisinä lajeina. Joukkueeseen kuului edelleen 5 hyppääjää, jotka kaikki hyppäsivät samalla ylilennolla. Jokaiselle hyppääjälle tuli tulos henkilökohtaiseen kilpailuun ja joukkueen tulokseen tuli neljän hyppääjän tulos. Kisa kesti 8 kierrosta, joiden perusteella ratkesi joukkue mestaruus. Henkilökohtainen kisa jatkui siten, että tietty osa hyppääjistä jatkoi semifinaalikierrokselle ja puolet siitä porukasta jatkoi finaaliin. Finaalikierrosten osanottajien tulos muodostui kaikkien hypättyjen kierrosten yhteistuloksesta. Meillä käytännöksi tuli, että semifinaaliin lähti 16 hyppääjää ja finaaliin 8 hyppääjää. Aikaa säästy ja kisasta tuli tosi mielenkiintoinen. Hyvän tuurin osuus väheni.

Temppukisaan tuli sellainen muutos, että kaikki hyppäsivät 4 kierrosta, sen jälkeen parhaat, meillä 8 hyppääjää, jatkoivat finaaliin. Finaalikierroksella hyppääjä sai valita, minkä sarjan halusi hypätä.

Meillä lähdettiin tekemään "pehmeätä laskua". Oulun SM-kisoissa 1990 tehtiin niin, että henkilökohtainen kisa hypättiin vielä kuten ennenkin. Joukkuetarkkuudessa hypättiin 4 kierrosta ja kaikki 5 jäsentä hyppäsivät samalla ylilennolla. Neljän hyppääjän tulos joka kierroksella muodosti tuloksen. Seuraavana vuonna Immolassa menttiin uusien sääntöjen mukaan.

Oulun SM-kisoissa ULK-1 hyppäsi kokoonpanolla Kai **"Pamppu" Korhonen**, Jarne "Gono" Paavilainen, **Risto Ponto**, Timppa ja minä. Olimme kisassa neljänsiä. Kaitsu oli ammatiltaan vanginvartija, siitä nimi "Pamppu". Risto ja Pamppu olivat kuopiolaisia.

Vuoden MM-joukkueen valinnassa ilmeni ongelma. Valinnathan oli tehty niin, että lajivoittajat ovat mukana, loput viiden hyppääjän joukkueesta täytettiin yleismestaruuskisan perusteella. Tästä oli syntynyt sellainen epäkohta, että muut mitalistit kuin voittajat sivuutettiin. Oli mahdollista, että viimeinen valittu ei ollut kummassakaan lajissa edes viiden joukossa. Tästä kärsi esim. **Lindin Heikki** LJK:sta. Hän oli kahdesti hopealla, oli hyvä tarkkuushyppääjä, mutta ei

pärjännyt tempussa, joten yleismestaruuskisassa eivät pisteet riittäneet. Putosi kahdesti joukkueesta. Hessu lopetti kilpailemisen! Muutostarvetta siis oli.

Oulun SM-kisan jälkeen tilanne oli seuraava: Yleismestaruuskisan perusteella mukaan olivat pyrkimässä Toivosen Timppa ja **Soinin Tatu** LJK:sta. Molemmilla oli samat pisteet. Miten valitaan? Katsotaanko kortilla vai heitetäänkö rahalla? Kisakomitea piti palaverin. Puheenjohtaja, **Hannu Laitinen**, oli Tatun kannalla. Tilanne syntyi siitä, että **Niemisen Sinikka** sotki kuviota. Meillä kun ei ollut erikseen naisten sarjaa. Kun hän oli mukana tuloluettelossa, pisteet menivät Tatulle. Minä taas olin sitä mieltä, että koska Sinikka on lähdössä kilpailemaan naisten sarjassa, hänen sijoituksensa ei voi vaikuttaa miesten valintaan. Minä olin Timpan kannalla, eikä tähän vaikuttanut se, että olimme joukkuekavereita. Perustelin asian näin: Otetaan huomioon kummankin parempi laji, Timpalla tarkkuus ja Tatulla temppu. Jos kumpikin onnistuu sataprosenttisesti, kumpi on korkeammalla? Tatun onnistuminen olisi saattanut riittää sijoihin 20-25. Jos Timppa onnistuu, hän voi olla pallilla pokkaamassa. Muut komitean jäsenet hyväksyivät tämän perustelun ja Timppa valittiin. Jos oikein muistan, Kilpisen Enska oli MM-kisan tarkkuudessa sijalla 7 ja Timppa sijalla 12. Tämän perusteella voisi katsoa valinnan osuneen oikeaan.

Tatu ei ilmeisesti koskaan voinut antaa Timpalle anteeksi, vaikka tällä ei ollut osaa eikä arpaa valintaprosessissa. Minulle Tatu ei koskaan asiasta ärhennellyt, vaikka varmaan tiesi, kuka oli jutun takana. Ehkä hänenkin oli pakko myöntää, että valinta meni oikein.

Minä aloin pohtia valinta-asiaa. Kävin läpi SM-tuloksia lähes 10 vuoden ajalta ja katsoin, miten valinnat muodostuivat. Mietin, miten saadaan kaikki mitalistit joukkueeseen. Vertailusuunnitelman mukaan joukkueen kokoonpanossa ei juurikaan muuten ollut muutoksia kuin siinä, että mitalistien ollessa mukana vain harvoin joku pääsi mukaan pelkällä yleismestaruuskisalla. Suunnitelma sai kannatusta ja tietääkseni ei vastaavanlaista sotkua enää esiintynyt. Oli saatu mukaan kaikki potentiaaliset menestyjät.

* * *

Onnettomuuksia sattuu joskus. Aina ne koskettavat, vaikka ei uhria tuntuikaan. Erityisen pahalta tuntui kesällä 1989, kun Jämällä tapahtui. Oli kuultu onnettomuudesta, jossa hyppääjä sai surmansa. Ei vielä tiedetty, kuka. Olin Utissa kerholla, kun tapasin **Horpun Anssin**. Tuli puhe onnettomuudesta. Kysäisin, joko tiedetään, kuka? Anssin suupielessä käväisi ikään kuin vähän epäuskoinen hymynhäivä: "**Havian Hannu**". Ensireaktio: "*Mitä? Ei voi olla totta!*" Kyllä se valitettavasti oli. Sitä oli vaikea uskoa. Tutustuin Hannuun v. -80, kun Utissa oli RW-SM-kisa. Siellä oli joukkue Helsingistä nimeltä "Sikakiilarit". Viisi nuorta kaveria, hädin tuskin parikymppisiä, jotka voittivat mestaruuden konkarijoukkue "Buskuriböysin" nenän edestä. Haastattelin poikia "Laskuvarjourheilun" juttua varten. Fiksuja, päämäärätietoisia kavereita.

Pakarisen Sari-Anna aloitteli hyppääjäuraansa Malmilla 1970- luvun lopulla, jolloin minäkin vielä hyppäsin siellä. Vuosia myöhemmin Sanna ja Hannu menivät naimisiin. Jos oikein muistan, Sanna oli mukana koneessa, kun onnettomuus tapahtui. Poka oli nousussa, kun todettiin, että ei päästä

ylös, mennään laskuun. Hannu oli sanonut, että hän ei tule koneella, hän hyppää. Korkeutta oli kai joku 600-800 metriä. Kerտoman mukaan hän oli ilmeisesti jotenkin liukastunut astimella ja muljahtanut ympäri samalla, kun apuvarjo oli päässyt kädestä. Yhdyspunos oli ilmeisesti kiertynyt hyppääjän ympärille es-

täen kuvun aukeamisen ja myös estänyt varavarjon aukeamisen. Ei ollut paljon tehtävissä. Parintuhannen hypyn todella lahjakas hyppääjä oli hypännyt viimeisen kerran!

Hannu Havia Relative Work World Cup kisamatkalla Kanadan Claresholmissa syyskuussa 1983. Kuva: Eero Kausalainen

Olin Laitisen Hannun kanssa mukana hautajaisissa. Edustin Utin Laskuvarjokerhoa, Hannu edusti Kilpailukomiteaa ja paikalla myös ollut Eero edusti Ilmailuliittoa. Hyppääjiä oli runsaasti paikalla Hannua saattamassa. Hannun joukkuekaveri, Kansallisoopperan orkesterin huilisti René Alvas soitti kauniin sävelmän. Oli hänelle varmasti tiukka paikka! Hannua muisteltiin vielä pitkään.

* * *

Vuosi 1989 oli eräällä tavalla merkityksellinen minulle. Minut palkittiin mitalilla. Vanha nuoruus-aikojeni urheiluseura Iitin Pyrintö, entinen Kausalan pyrintö, täytti 80 vuotta. Minulle oli joskus aikaisemmin annettu täytettäväksi lomake. Piti laatia jonkinlainen luettelo urheilu- ja seura-ansioistani. Ymmärsin, että jokin huomionosoitus olisi tulossa. Keräsin luettelon saavutuksistani seura-, piiri- ja valtakunnan tasolla. Enemmän kertyi asiaa ilmailun kuin muun urheilun puolelta. Olihan minulla jo siinä vaiheessa 4 SM-mitalia, joista yksi oli tullut mestaruudesta. Valtakunnantasoista toimintaa edusti jäsenyyteni Laskuvarjourheilun keskustoimikunnan LuKT:n kilpailukomiteassa. Joka tapauksessa yllätyin, kun mitali minulle juhlassa ojennettiin. Se oli Suomen Urheilun ja Liikuntakasvatuksen hopeinen ansiomitali kullatuin ristein! Sen myöntää Opetusministeriö. Kyseessä ei ollut ihan tavallinen hely. Se on omassa kategoriassaan kohtalaisen korkealla.

* * *

Oulun SM-kisoista tuli kerrottuaakin. Järjestäjät esittivät pyynnön tulla tutustumaan järjestelyihin. Lensimme Laitisen Hannun kanssa Ouluun ja totesimme, että hyvällä mallilla oltiin. Itse

kisoihin liittyi hauska tapahtuma. Kisojen alkua edeltävänä iltana oli joukkueenjohtajien palaveri. Kilpailunjohtaja **Tapio "Cekkeri" Satamo** kysyi, oliko toivomuksia. Siinä maalialueen läheisyydessä, ei ihan vieressä, oli pieni metsäsaareke, joka määrättyllä tuulensuunnalla saattoi aiheuttaa pientä turbulenssia. Joku heitti huulena, että eikö noita puita voisi kaataa. Yllätys, yllätys: Seuraavana aamuna heräsimme moottorisahan pärinään. Cekkeri hoiti ne puut siitä pois!

*Cekkeri pani tuulemaan. Reunaes-
teet lähtivät!!! Kuva: Eero Kausalai-
nen*

Kisasää oli melko tuulinen, Oulunsalon kenttähän on ihan meren äärellä. Kun aurinko vielä lämmitti, syntyi pahoja puuskia ja tinttejä. Oran Pekka, ikämies, tömähti ker-
ran aika pahasti alas. Muita-
kin huimia suorituksia nähtiin. Olosuhteet olivat eräänä päi-
vänä sellaiset, että hyppääjät
melkein tekivät kapinan. Yli-
tuomari Reijo "Aitsu" Aitto-
mäki piti kiinni siitä, että keli
oli kelvollinen, kun tuuli ei
mennyt yli sallitun. Rajalla
mentiin koko ajan ja uusin-
toja tuli. Hyppääjien mielestä
se oli pellehyppykilpailu. Kyllä
sitten kuitenkin saatiin sopu
aikaan ja pidettiin taukoa pa-
himpien puuskien ajan. Jat-
kuvat uusinnat olisivat tul-
leet järjestäjille kalliiksi.

Antti ja Foil finaalissa Oulun SM-kisoissa elokuussa 1990. Kuva: Eero Kausalainen

Kova merituuli teki minullekin tiukan paikan temppuhypyllä. Varjo kulki takaperin kovaa vauhtia. Roikuin kentän raja-aidan päällä ja takana oli melkoinen ryteikkö, johon ei olisi millään saanut turvallista alastuloa. Roikuin etummaisista kantohihnoista monta sataa metriä, ennen kuin kupu alkoi kulkea eteenpäin ja selvisin säikähdyksellä. Voimille se "leuanveto" kyllä kävi!

Salosen "Hukalle" kävi vahinko kaupungilla. Oli ollut kavereiden kanssa kaljalla. Tarkoitus oli jättää auto kaupunkiin, mutta lähtiessä Hukka oli siirtänyt autoa ehkä puoli metriä saadakseen

sen paremmin ruutuun. Tietysti poliisi tuli juuri silloin paikalle. Puhalluksessa raja juuri ja juuri ylittyi. Seuraavana päivänä Hukka kysyi minulta, miten olin tullut kisoihin. Sanoin, että Gonon kyydillä. Hukka pyysi, että ajaisin hänen autonsa Kuopioon ja jatkaisin sitten sieltä junalla kotiin. Minullehan se passasi. Tällä oli seuraamus: Kun huollatin kamppeitani Hukalla ja kysyin hintaa: "Se on maksettu!" Näin kävi siitä lähtien joka kerta! Kannatti muutenkin panna kampeet sinne, kun Utissa oli vähän ruuhkaa ja Anssi ainoana teki huoltohommia.

Olimme Toivosen Timpan kanssa pohtineet päiväkurssin järjestämistä. Kurssi alkaisi heti kesäkuun alussa, kun koulut ovat loppuneet ja ihmiset lähteneet lomille. Oli ihan onnistunut kokeilu. Oppilaita oli toista kymmentä. Myös Merja oli tällä kurssilla. Hän täyttäisi 15 vuotta 4.7. Silloin hän olisi rippileirillä. Hyppy tietysti siirtyisi sen jälkeen. Kausalasta tuli toinenkin oppilas: **Arto "Artsi" Nieminen**, ABC-huoltoaseman pomo. Aikaa myöten hänestä kehittyi hyvä hyppääjä ja erinomainen kerhoaktivisti.

Ensimmäisen hyppynsä Merja hyppäsi 27.7.1990. Minä tietysti toimin hyppymestarina. Koneessa oli meidän lisäksi ULK-2:n kavereita ainakin Halisen Ilkka, **Matti "Pastori" Hakkarainen** ja muistaakseni **Siltalan Sepi**. Merja siirtyi luukulle, pieni tyttö ison repun kanssa. Ilmavirta painoi hänet kiinni ovenpieleen. Ajattelin jo, että mitähän tästä tulee! Koko konelasti tuli ovelle kurkkimaan. Merjan lähtösuunta oli melkein poikittain koneeseen nähden, mutta kun hän levitti kädet ja jalat ja teki voimistelijan taivutuksen, hän oli kuin sulkapallo ilmavirrassa! Paljon parempia lähtöjä en useinkaan nähnyt. Ja se ilme! Suu oli suunnilleen korvissa! Konelasti räjähti nauramaan!

Ajattelin, että Merja oli varmaan nuorin hyppääjä, runsaat pari viikkoa päälle 15 vuoden. Oulussa oli sitten vielä nuorempi. Kyseessä oli muistaakseni **Matti "Lälly" Mertalan** poika, joka oli syntynyt Merjan kanssa samoihin aikoihin. Hän hyppäsi muutaman minuutin yli puolen yön heti, kun syntymäpäivä koitti!

Siitä Merjan taivutuksesta: Toivosen Timppa sanoi monesti kurssia pitäessään, että ainoa, jolle on tarvinnut sanoa, että ihan noin paljon ei tarvitse taivuttaa, on ollut Kausalaisen Merja!

Merjan uloshyppynäyte seuraavana vuonna Utissa. Edelleen loistava asento. Kuvakaappaus videolta via Antti Kausalainen.

Tässä on jäänyt mainitsematta pari edustustehtävää. Talvella -84 Norjassa oli laskuvarjoliittojen koulutuspäälliköiden palaveri, johon oli kutsuttu edustajat muista Pohjoismaista. Alun perin sinne piti mennä muistaakseni Laitisen Hannun, mutta hänellä oli työeste. Kakkosmies, **Huusarin Esa**, ei puhunut

muuta kuin Suomea. Olin siihen aikaan ULK:n koulutuspäällikkönä, joten sinne lähetettiin minut. Tilaisuuden alkuaan piti olla Stavangerissa, mutta se muutettiin Sundvoldeniin 40-50 km Oslost pohjoiseen. On muuten ihan lähellä sitä paikkaa, jossa tapahtui joukkomurha joitakin vuosia takaperin [Utøya, 2011]. Pidennetyn viikonlopun aikana opin aika hyvin ymmärtämään norjan kieltä kouluruotsini pohjalta. Pysyin kärryllä puhutusta aiheesta. Minun kanssani kuitenkin keskusteltiin englanniksi.

Toinen reissu tehtiin pari vuotta myöhemmin Ruotsiin. Tilaisuus oli Tukholmassa ja kaverinani oli Hyppösen Mikko Rovaniemeltä. Tällä reissulla opittiin, että ruotsalaiset osaavat keskustella aiheesta kuin aiheesta - ja loputtomasti. Pohdittiin esim. oppilaiden maalialueen kokoa ja muotoa varmaan lähes tunti. Meillä juttu olisi kuitattu kymmenessä minuutissa. Matkailu avartaa...

* * *

Hyppykausi 1990 päättyi yöhyppyyn Anssin kanssa 29.9. hypyllä n:o 1362. Hyppyjä kertyi vuoden aikana 109. Pudotuksia on tullut aika paljon, taisi olla ennätysvuosi. Kokonaismäärä oli 100, joista 57 oli PL-pudotuksia, loput eri mittaisia vapaita. Siltalan Sepi kysyi kerran, kun oli koneessa katsellut, kun pudotin naruja melkein konelastillisen, että tuntuuko sinusta siltä, että olisit ansainnut ilmaisen hypyn? Hyppypäiväkirjastani ei ilmene Merjan pudotuksia, mutta kyllä niitäkin oli. Mikkokin on käynyt hyppäämässä harvakseltaan.

Merjan ensimmäinen itseaukaisuhypy tapahtui **13.5.1991**. Minä tietysti olin hyppymestarina. Hyvinhän se meni! Muutamaa päivää myöhemmin kerholaiset pääsivät hyppäämään Ilmavoimien Fokkerista. Tehtiin kaksi yritystä 16:n kuvioon kuitenkin onnistumatta.

SM-kisat pidettiin Immolassa. Oli harvinaista herkkua: Hyppykoneena oli Virosta tullut Antonov An-2, iso kaksitasoinen rumilus. ULK-1:n joukkue oli vähän poikkeuksellinen. Joukkueesta puuttui Timppa, joka katkaisi kinttunsa näytöshypyllä Kouvolan pesäpallostadionille kisojen alla.

Huusarin Paavo tuli tilalle ja hyppäsi ihan hyvin. Taisi hypätä parhaiten porukasta - kuten Timp-pakin olisi tehnyt. Henkilökohtaisessa kisassa minä olin joukkuekisan jälkeen sijalla 16 ja pääsin ensi kertaa semifinaaliin. Hyppäsin kuitenkin huonosti, eikä sijoitus parantunut. Mikkokin kävi kisoja katsomassa. Ajeli Kausalasta moottoripyörällä.

Tarkkuuden maalialue oli varsin lähellä lentokonehalleja. Käytössä oli ensimmäistä kertaa maali-patja, puoli metriä paksu ja 5 metriä halkaisijaltaan. Maali oli liian lähellä halleja ja metsää. Tuulimittari näytti sallittuja lukemia, vaikka tuntuma oli ihan toinen. Maalin lähellä ollut sotilas-teltha kaatui eräässä puuskassa, mutta tuulimittari ei juurikaan reagoinut!

Kesän aikana olen muutaman kerran hypännyt Mikon kanssa kohtaamisia. Tähtihetki oli 1.9. Sil-loin Marja hyppäsi tandemhyppyn. Olimme koneessa koko perhe: Mikko hyppäsi tonnista lyhyen vapaan, Merja harjoitteli käännöksiä 2000 metristä ja minä hyppäsin sitten tandemin mukana 3200 metristä. Ja kävin vapaan pudotuksen aikana kättelemässä...

Antti Kausalaisen perhe lähdössä hypylle 1.9.1991: Vasemmalta lapset Merja ja Mikko Kausalainen (vas.), pilotti "Pono" Huovinen, koneessa sisällä vaimo Marja Kausalainen ja tandemhyppymestari Anssi Horppu. Antti seisoo oven vieressä. Kuva: Antti Kausalainen.

Hyppykausi osaltani päättyi 11.9. Hyppyjä tuli 80 ja oppilaspudotuksia 71, joista 34 oli PL-pudotuksia.

* * *

Hyppykausi 1992 alkoi 9.4. hypyllä n:o 1444. Samana päivänä olen tehnyt koehypyn oppilas-Raiderilla.

Hypyllä 1454 oli oppilaana **Siiropään Ville**. Tarkoitus oli hypätä 3 sekunnin vapaa. Syystä, jota en enää muista, siitä tuli vähän pitempi. Hyppymestaria tuppaa vähän jännittämään, kun oppilas aina vain putoaa. Kellotin avauksen 17 sekuntiin! Helpotuksen huokaus! Ja voi hitto! Painelaukaisu FXC avasi varavarjon! Kun se oli pallokupu, niin päävarjo kaatui ja nousi Villen eteen, eikä hän nähnyt juuri mitään, vaikka yritti rimpuilla kupua pois silmiltään. Ville tuli maahan kiitotien viereen sen verran rajusti, että varjo kärsi niin suuret vahingot, että se meni hylkyyn. Ja kalustomestari Anssi kävi vähän lämpöisenä!

Edellisen tarinan luettuaan Veljeni **Matti** muisteli omaa pitkäksi mennyttä vapaapudotustaan 15.5.1969:

*"Tulipa tuosta matalasta avauksesta mieleen muuan näytöshyppy Lappeenrannassa. Se oli sitä aikaa, kun päävarjon kahvoja hukattiin kai urakalla ja sitten joku keksi, että laite-
taanpa lyijyplommi sinne vaijeriin niin se ei tule kokonaan läpi sieltä putkesta. Varjona oli
PTCH-7, tšekkivarjo. Olisko ollut kopio PCstä. Eka kerta kyseisellä tyypillä. Kaveri, joka
sitä mulle neuvoi, sanoi että siinä vaijerissa on se plommi niin että älä turhaa revi sitä.*

*No lähdettiin ja koneesta ulos ja veto kahvasta, niin pitkälle kuin tuli. Vauhti senkun
kiihtyi! Taitaa olla turbulenssi, mie ajattelin ja kurkistin taakse. Reppu oli kiinni vielä!
Uusi tosi raju rempaisu, ja aukesihan se.*

*Tulin maahan aika paljon ennen muita ja sain kovat haukut maassa olijoilta. Uskoivat kyllä
selityksen. Olihan siinä tietysti katastrofin ainekset olemassa..."*

[Eero Kausalaisen huomautus: edellä mainitut plommit tai vastaavat kiellettiin (ilmailumääräys AIR M10-6) Suomessa(kin) vaarallisuutensa vuoksi 30.6.1974. Kiellon syynä olivat käyttökoke-
mukset Suomessa ja ulkomailla. Onnettomuuksia oli muualla sattunut muun muassa siksi, että
rintapakkaus-varavarjo on takertunut laukaisukahvaan, jota ei voinut vetää ulos suojaputkes-
taan.]

Jyväskylässä on ollut tarkkuuskisa 9.5. Neljällä hypyllä olen saanut tulosta 20 senttiä. Yksi hy-
pyistä oli 16 - senttinen.

Edellä kuvattua Ville Siiropään hyppyä seuraavana päivänä Merja on hypännyt 2000 metristä ja
olen hypännyt mukana katsomassa hänen suoritustaan lähietäisyydeltä. Merjan kanssa olen hy-
pännyt kolme hyppyä, joista yksi oli ns. ryhmähyppy, jolloin kohtasimme vapaassa pudotuksessa.
Hyppypäiväkirjani mukaan yhdellä hypyllä olisi ollut mukana myös veljeni Eero.

Vuosi 1992 oli sikäli poikkeuksellinen, että en hypännyt Utin SM-kisoissa. Olin kilpailunjohtaja.
Yhden muutoksen sain aikaan. Maalialue oli ollut vuosikaudet kerhon edustalla varsin lähellä met-
sän reunaa. Paikka oli varsin altis turbulenssille etenkin läntisillä tuulilla, jolloin virtaus tuli jär-
veltä päin mäensyrjää pitkin ja kehitti kovemmilla tuulilla aikamoiset pyörteet. Nyt se siirrettiin

käytöstä poistetulle poikkikiitotielle, jolloin se oli mahdollisimman kaukana metsänreunoista. Koko maalialueen halkaisija oli yli 50 metriä. Ympyrän reunoille asennettiin kolme paikkaa tuulipussille, jota nyt voitiin tarpeen tullen siirtää. Vuosien saatossa alueelle kylvettiin ruohoa, jolloin olosuhteet entisestään paranivat.

Yhden koehypyn olen hypännyt. Merjakin oli hommissa toimien mm. tempun kuvauspaikalla radistina. Kun minulla ei ole Merjan hyppypäiväkirjaa, niin en muista, milloin hän on saanut kelpparin. Muistaakseni hän sen sai juuri tänä vuonna.

Vuoden viimeinen hyppy on ollut 26.9. hypyllä 1495. Hyppyjä on tullut vain 51 johtuen varmaan siitä, että en ollut SM-kisoissa. Pudotuksiakin on tullut vain 36.

Keväällä 1993 olen osallistunut Kuopiossa Kalakukkokisoihin. Neljän kierroksen kisassa on kertynyt tulosta 20 senttiä ja mukana oli yksi 16-senttinen. Olin sijalla 9.

Utin kenttä oli suljettuna kiitotien päällystyksen vuoksi. Olimme evakossa Selänpään kentällä toukokuun ajan.

Eräällä temppukeikalla Selänpäässä, jossa olimme evakossa Utin kentän remontin takia, Merja oli viimeisenä lähtijänä koneessa Puolustusvoimien edustushyppääjien kanssa. Lahden Jouni oli nousun aikana päästänyt pahan parahduksen, kun huomasi, että vasemman siiven päältä tuli sumupilvi. Merja oli vähän hätäntynyt: *"Mitä nyt, mitä nyt!"*. Pilotti, Suhosen Kake, entinen purjelennon opettajani, jolla oli lehmän hermot, totesi: *"Mennään alas ja laitetaan bensatankin korkki kiinni."* Savolahden Kalle lohdutti Merjaa: *"Ota ihan rauhallisesti. Kake on laskenut koneita katolleenkin. Niin kauan, kun meillä on pyörät alaspäin, ei ole mitään hätää!"* Jotenkin muistelen, että minäkin olisin ollut mukana tällä hypyllä.

Vuoden 1993 SM-kisat pidettiin Jyväskylässä Tikkakoskella Luonetjärven kentällä. Olin joskus ajatellut, että kilpailen viimeiset kisat, kun täytän 50 vuotta ja sitten rupean tuomariksi. Ja se vuosi oli nyt. Sen verran menen asioiden edelle, että hyppäsin todella huonosti. Jotenkin ajattelin, että ei näinkin pitkää uraa - ja kohtalaisen menestyksestäkin - voi lopettaa tällaiseen suoritukseen. Seuraavana vuonna ei joukkuekavereiden tarvinnut ylipuhua jatkamaan, joskin nyt päätin, että se loppuu. Myöhemmin se sitten kuitenkin jatkui...

* * *

SM-kisoista 1993 tuli jo kerrottua, että menivät huonosti. Sikäli oli vähän erilaista, että Merja osallistui ensimmäistä kertaa. Olimme Toivosen Timpan kanssa varanneet majoituksen Tikkakosken keskustassa olevaan kesähotelliin. Huoneeseen saimme Merjalle lisävuoteen. Kerhostamme oli mukana myös entinen SM-tason korkeushyppääjä **Marjut Honkanen**, jonka kanssa Merja oli ystäväystynyt. Merja hyppäsi sekä tempun että tarkkuuden. Joukkuetta en kyllä muista. Olihan se ihan mukavaa olla kisoissa oman tyttären kanssa! Ja siellä saatiin taas hypätä Antonov An-2:sta.

Merjalle oli hommattu oma varjokalusto. Sen oli aikanaan ostanut kuopiolaiselta **Mälkin Marjalta** Paakkasen Make, jolta se nyt ostettiin. Molemmat olivat pienikokoisia, joten koko kävi myös Merjalle. Päävarjon kanssa oli ongelmana kovat aukaisut. Merjan niskakivut saattavat olla sieltä peräisin. Ongelma saatiin korjattua sillä, että slaideriin, eli liukuhidastimeen ommeltiin jatkoksiksi. "ryssänlakana". Se lisäsi sliderin pinta-alaa ilmataskuineen ja avaukset muuttuivat siedettäviksi. Varjo oli Para-Foil 252, joka Merjan painolle oli varsin iso. Tästä oli seurauksena hidas vajoaminen sekä helpot alastulot.

Utin Laskuvarjokerho täytti 30 vuotta vuonna 1993. Juhlat pidettiin Kouvolan Upseerikerholla. Kerhon puheenjohtaja, Jarne "Gono" Paavilainen, pyysi, että järjestäisin jotain musiikkiohjelmaa juhlaan. Sovimme, että se on sitten Bellmania. Esiintyvä ryhmä löytyi perheorkesteristamme: Eero, **Sanna Matintytär** ja minä. Kaikki kerhon hyppääjiä, koska muistaakseni Sannakin jo silloin hyppäsi.

Ongelmaksi oli alkuun muodostua se, että asuimme kaikki eri paikkakunnilla, jolloin harjoituksia oli hankala sovitella. Ratkaisu löytyi siitä, että nauhoitimme harjoituksiamme. Kaikilla kolmella oli nauha käytettävissään, joten saatoimme kotona harjoitella ikään kuin muutkin olisivat paikalla. Yhteisharjoituksia toki täytyi myös muutama pitää. Esityksessä olimme sitten tietysti

pukeutuneet 1700-luvun tyyliin. Laulut laulettiin yksin, kaksin ja kolmin sooloina sekä äänissä. Sovituksia minä väsäsin parhaani mukaan. Eero huolehti pääosin kitarasäestyksistä, minäkin yhden kerran. Sanna soitti huihua. Ymmärsimme, että esityksestämme tykättiin. Esityksestä ja harjoituksista on olemassa tallenne suvun digiarkistossa. Ohjelmamme kesti puolisen tuntia.

Antti (vas.), Eero ja Sanna (kuvan ulkopuolella) Utin Laskuvarjokerhon 30-vuotisjuhlassa lokakuussa 1993. Kuva: via Eero Kausalainen.

ULK:n juhluvuoden tapahtumista vielä vähän. 31.7. järjestettiin Utissa "Puheenjohtajaboogie". Entisiä puheenjohtajia ym. viskaaleja

oli kutsuttu paikalle. Pääsivät hyppäämään, jos kelppari oli vielä voimassa. Ellei ollut, saatettiin hyppyttää oppilasstatuksella tai sitten tandemilla. Minä pääsin hyppäämään pokassa, jossa oli kaksi tandemia. Toisessa hyppäsi kerhon perustajajäsen **"Jerry" Loikala** ja toisessa legenda **Tuomo "Tomi" Aaltonen**. Tomi oli kutsun saatuaan tullut Ruotsista, jossa asui. Satuin paikalle, kun Tomi tuli kerholle. Paikalla oli myös **Paakkasen Make**. Olivat aikanaan olleet parhaita kaveruksia. Kohtaus oli liikuttava: Kummallakin oli tippa silmässä, eivätkä saaneet ensin sanaa suustaan. Kun minä esittäytyessäni sanoin nimeni, Tomi kysyi ensimmäiseksi: *"Mitä Eerolle ja Matille kuuluu?"*

Siitä tandemhypystä: Jerry'n pari lähti ensin ja heillä oli kuvaaja mukanaan. Tomi oli Huusarin Paavon kyydissä ja minä hyppäsin heidän mukanaan. Ikävä kyllä, meille ei riittänyt kuvaajia. Muistan aina Tomin ilmeen, kun vapaassa lähestyin. Silmät olivat kuin harmoonin tapit, kun hän odotti

minua ja nappasi tukevalla otteella ranteistani kiinni! Maassa hän sanoi: *"Te ette pojat tiedä, millaisen jutun minulle järjestitte! Olin luullut, että en enää koskaan pääse hyppäämään!"* Niin että minäkin pääsin kerran hyppäämään legendan kanssa!

LJK:n ylikersantti

Tuomo Aaltonen (vas.). Hyppääjälegenda: ensimmäisenä Suomessa tuhat hyppyä ja korkeusennätyksen 9.190 m 19.3.1968) hypännyt mies Utissa syksyllä 1968. Kuvassa myös itseaukaisuoppilaat Matti Kausalainen ja Kaarina (sittemmin) Paakkanen. Kuva: Matti Kausalainen

ULK:n puheenjohtajaboogiessa 1993 hypänneitä: eturivi vasemmalta Juhani "Jerry" Loikala, Tuomo "Tomi" Aaltonen, Rauno "Rauski" Nuorivuori ja Keijo Koskinen. Takarivissä vasemmalta Olavi "Enska" Kilpinen, Paavo Huusari, Erkki "Era" Kajala, Jarne "Gono" Paavilainen, Esa Huusari, Antti Kausalainen ja Anssi Horppu. Kuva: Antti Kausalainen.

Syyskuussa oli sitten aika kovatasoinen Utin syyskisa. Olin 15 sentin tuloksella vasta seitsemäs viiden kierroksen kisassa.

Hyppyjä tuli vuonna -93 yhteensä 104 ja oppilaspudotuksia 47, joista PL-pudotuksia 33.

Kausi 1994 on alkanut 22.2. hyppyllä n:o 1605.

SM-kisat olivat Turussa kesäkuun lopulla tavallista aikaisemmin. Omalta kohdaltani tarkkuuskisa meni huonosti: Tein kolme 16-senttistä, kuten edellisenäkin kesänä. Kaksi mitattiin vajaaksi jääneinä takapuolesta. Toisella sähköpläkä antoi nollan, mutta tuomarit "voittivat". Lopuista viidestä hypystä huonoin tulos 0.03. Onneksi muut joukkueesta hyppäsivät niin hyvin, että olimme pronssilla. ULK-1 hyppäsi kokoonpanolla Anssi Horppu, **Tero Tiainen**, **Ville Kajala**, minä ja Toivosen Timppa. Tilanteeseen saattoi vaikuttaa sekin, että oli sadekisat. Tulostaso ei mitenkään päässyt sädehtimään. Kun hyppääjä tuli maalipatjalle, niin vesi roiskui. Timppa pärjäsi näissä oloissa parhaiten ja voitti mestaruuden. Täytyy vielä mainita, että joukkueellamme oli loistavat majoitusolosuhteet kaupungilla. Asuimme Kajalan Villen opiskelija-asunnossa. SM-pronssiin oli mukava päättää kilpailu-ura - tai niinhän minä luulin!

Tästä Tiaisen Terosta muutama sana on paikallaan. Tero tuli mukaan 1980-luvun puolella. Intoa riitti, mutta jokin oli pielessä. Kun hän lähti koneesta, hän veti itsensä aina kippuraan. Jokin pelkorefleksihän se oli. Silti hän halusi hypätä ja hyvällä tuurilla näistä huonoista uloshypyistä ei ollut pahempia seuraamuksia. Kävi niin, että hyppymestarit alkoivat vähän kartella Teroa. Sen verran hirvitti niitä hyppyjä katsella. Huusarin Paavo teki paljon töitä Teron kanssa. En muista, kuinka monta kymmentä pakkolaukaisuhyppyä Tero teki, ennen kuin hyppy alkoi kulkea. Hyppykelpoisuuden saatuaan Tero hommasi Foil-kaluston ja alkoi hypätä tarkkuutta. Kesän -92 SM-kisoissa hän voitti B-sarjan tarkkuuden mestaruuden! Kun Tero seiso i palkintopallilla, suosiosoitukset olivat tavallistakin runsaammat, kun tiedettiin Teron tausta. Sittemmin hän erikoistui FS-lajeihin.

Kun nyt sitten minä jäin pois ULK-1:stä, tarvittiin tilalle joku. Minä ehdotin, että ottakaa Honkasen Marjut. Niin myös sitten tapahtui. Marjut muistaakseni voitti B-sarjan tarkkuuden Turun SM-kisoissa.

MM-kisat olivat sinä vuonna Kiinassa ja myös tavallista aikaisemmin. SM-kisoissa MM-joukkueen hyppääjillä oli lakit, joissa takana oli pitkä palmikko. Vain vinot silmät puuttuivat! Kisareissuun liittyi hauska sattuma. Joukkue matkusti Jumbolla ja lähtö ja paluu oli jossain muualla kuin Suomessa, taisi olla Amsterdamissa, koska oli hollantilaisen KLM-yhtiön lento. Paluulento meni aika läheltä Uttia. Siihen aikaan 1990-luvulla vielä saattoi olla mahdollista päästä kurkistamaan ohjaamoon. Pojatkin pääsivät. Pyysivät saada ottaa yhteyden Utin lennonjohtoon. Saivat luvan ja muistaakseni Kajalan Ville puhui radioon. "*KLMxyz calling Utti Tower!*" Voin kuvitella, miten Utin lennonjohtajalta on voinut mennä kahvi väärään kurkkuun!

* * *

Vuonna 1994 tapahtui paljon hyppypuolella. Keväällä 1.6. oli Elimäen Koulukeskuksella liikunta-päivä, johon kuului mm. jalkapallo-ottelu kirkonkylän urheilukentällä. Oli muistaakseni oppilaiden ja henkilökunnan välinen. Yläasteen rehtori kysyi minulta, olisiko mahdollista saada näytöshyppy urheilukentälle. Sanoin, että on ja kerroin, mitä se maksaa. Hyppy järjestyi. Ajattelin, että nyt on mahdollista saada hypylle kaksi kevään ylioppilasta: Merja ja **Kajalan Ville**, muina hyppääjinä **Paavilaisen Sari** ja minä. Merjan hyppymäärä ei vielä täyttänyt kerhon asettamaa alarajaa (200) näytöshypylle, mutta järjestimme asian niin, että hänellä oli radiokypärä. Maasta antoi "näytösluontoisesti" ohjeita **Kajalan Era**. Eihän niitä ohjeita oikeasti tarvittu. Merjahan oli jo silloin tarkkuushyppääjä. Hyppyhän oli menestys! Katsojia oli useita satoja, koko koulu. Vahtimestari, **Ikävalkon Seppo**, vei Merjan ja minut koululta kentälle. Järjestin niin, että hän pääsi mukaan lennolle. Olipa kovasti tykännyt!

Heinäkuussa oli Utissa iso hyppytapahtuma, jonka taas puheenjohtajamme "Gono" Paavilainen organiso i. En muista, missä firmassa hän toimi kampaamoalan tuotteiden markkinoijana, mutta koska hän oli venäjänkielentaitoinen, hänen toimialueeseensa kuuluivat mm. Baltian maat. Virosta hän sai meille hommattua hyppykoneeksi ukrainalaisvalmisteisen sotilaskäyttöön suunnitellun kuljetuskoneen Antonov An-26:n, jonka ruumaan sopi muistaakseni n. 80 hyppääjää. Toisena

koneena viikolla oli Ilmavoimien Kuljetuslentolaivueen helikopteri Mi-8, johon sopi yli 20 hyppääjää. Ja hyppyovena oli kummassakin peräportti.

Paavilaisen Sari, Gonon vaimo, oli kerhon sihteerin. Hänen piti mennä Kuljetuslentolaivueen komentajan kanssa sopimaan käytännön asioista. Muistan, kuinka Gono evästi vaimoaan: *"Panet sitten päällesi sen nahkaisen minihameen ja ne nahkasaappaat!"*

Sotilaskäyttöön suunniteltu, Antonovin tehtailla Ukrainassa valmistettu kuljetuskone Antonov An-26, tässä tosin Venäjän ilmavoimien väreissä.

Ehdotus olivat meidän kannaltamme loistavat: Laivueessa tämä otettiin koulutustapahtumana, koska heillä harvoin pudotettiin hyppääjiä 3 000 metrillä. Kerholle kopteri ei muistaakseni maksanut mitään. Lentäjille järjestettiin jotain. Vaikka hinnoittelimme hypyt varsin edullisiksi, siitä kuitenkin kertyi meille kohtalaiset tulot. Hyppääjiä tuli ympäri Suomea ja heitä oli paljon! Jokainen An-26 -poka oli aina täynnä. Hypyt An-26:sta olivat luonnollisesti kalliimmat. Hyppykorkeus oli 4500 metriä, josta sai noin 80 sekunnin vapaapudotuksen.

Mikko oli harvakseltaan hyppinyt ja nyt oli pitkä aika viimeisestä hypystä. Meillä oli ohjeena pitkän tauon jälkeen hypätä ensin lyhyt vapaa. Sanoin Mikolle, että nyt olisi tarjolla elämyksiä. Ei puhuta kenellekään, että sinulta puuttuu se lyhyt vapaa! Hyppäsimme yhdessä helikopterista. Olimme konelastin viimeiset lähtijät ja olimme aika kaukana Kuivalan kylän päällä. Mikolla varjo oli auki alempana kuin minulla. Olimme todella kaukana! Piti kääntää heti kenttää kohti, mutta ihmeekseni totesin, että Mikko edelleen ohjaa kentältä pois päin. Taisi sählytää jotain varjonsa sliderin kanssa. Alkoi todella näyttää siltä, että hän ei pääse kentälle, kun minullakaan ei ollut paljon pelivaraa. Mikko ylitti kentän reunan puunlatvoja hipoen, mutta sai vielä viime tingassa käännettyä kuvun vastatuuleen. Tässä tuli taas esille Mikon kylmäpäisyys tiukassa tilanteessa! **Siltalan Sepi** kysyi Mikolta: *"Epäilitkö hetkeäkään, ettet pääsisi kentälle?"*

Kuljetuslaivueen Mil Mi-8, helikopteri oli heinäkuun 1994 hyppytapahtuman toisena hyppykoneena. Kuva: Eero Kausalainen.

En muista, hyppäsikö Merja helikopterista. Antonovista hän hyppäsi Mikon kanssa. Katselin koneen etuosasta, kun he seisoivat rampilla rinnakkain. Merja oli evästännyt veljeään: *"Muista sitten, tiukka delta lähdössä!"* Siitä he tipahtivat käsi kädessä reunan yli. Maassa kuulin, että ote ei pitänyt ja näkivät toisensa seuraavan kerran, kun varjot olivat auki! Saivat kumpikin varmaan unohtumattoman elämyksen, hypyn 4500 metristä, vapaata pudotusta n. 80 sekuntia!

Minulle tuli 4 hyppyä helikopterista ja 5 Antonovista. Olin mukana, kun Antonovista tehtiin "Utin ennätys", 15 hyppääjän kuvio!

Elokuun lopulla Antonov oli vielä toisen kerran. Silloin hyppäsin kaksi hyppyä 5 500 metristä. Vapaata pudotusta yli puolitoista minuuttia!

Hyppyjä v. -94 kertyi 98. Kausi päättyi hyppyyn 1 702. Oppilaspudotuksia on tullut 57, joista PL-pudotuksia 40.

* * *

Hyppykausi 1995 on alkanut 6.1. hypyllä n:o 1703. Puheenjohtajamme "Gono" Paavilainen oli taas ahkeroinut. Meille saatiin Virosta hyppykoneeksi kaksimoottorinen Letov L-410, ES-PLW. Koneeseen sopi muistaakseni 24 hyppääjää. Pääsimme hyppäämään 4 kilometristä, josta saatiin vapaata pudotusta n. 70 sekuntia. Kone oli meillä 15.-16.4.1995.

Koneen kanssa sattui vaaratilanne, josta olisi voinut olla pahat seuraukset. Hyppääjiä kerääntyi liikaa ovelle, jolloin painopiste siirtyi liian taakse. Kone sakkasi ja muljahti pahasti. Jotkut hyppääjistä luisuivat suunnilleen siipeä pitkin. Videokuvasta näkyy, että kone oli jossain vaiheessa alempana kuin osa hyppääjistä. Tuurilla selvittiin ja samalla opittiin, että koko poka ei voi yhtä aikaa olla ovelle.

Huhtikuussa osallistuin Utissa ensimmäisen kerran tuomariseminaariin, jonka piti **Reijo "Aitsu" Aittomäki**, FAI-tuomari ja varmaan siihen aikaan kokenein tuomarimme. Olemme arvostelleet temppuhyppyjä videolta. Tuomarikirjani mukaan olen harjoitellut 50 hyppyllä. Toukokuun lopulla oli Utissa ranking-kisa, jolloin olen oppilastuomarina arvostellut 71 tarkkuus- ja 32 temppuhyppyä.

10.6. olen pudottanut veljentyttäreni Sannan PL-hypylle. Toisen kerran hyppäsin Sannan kanssa myöhemmin kesällä, kun hän hyppäsi tandem. Kävin tervehtimässä vapaassa pudotuksessa. Silloin oli taas Utissa Letov-410, ES-PLY. Siitä tuli hypättyä 4 hyppyä.

Vuosien varrella tuli monia tuomarituttavuuksia. Meidän lajissamme vaihtuvuus ei ollut kovin suuri. Samat naamat näkyivät kisoissa vuodesta toiseen. Eeron lisäksi voisin muutamia luetella: **Paakkasen Make**, Aittomäen Reijo, **Katajaisen Aimo**, **Oreniuksen Nina** (myöh. **Koutajoki**), **Kirsi Kant**, **Mårtensonin Tuula**, **Kuusenmäen Tiina** sekä **Pärin** pariskunta **Arja** ja **Martti** Alavudelta. Martti oli myös hypännyt. Kun Arja oli aina kisoissa mukana, hän oli ajatellut, että aika kuluu paremmin, kun on jotain tekemistä. Niinpä hän rupesi tuomariksi. Ei tarvitse olla hyppääjä tulakseen hyväksi tuomariksi! Meille tuomarikollegoille oli aikamoinen suru, kun sekä Tiina että Arja menehtyivät syöpään parin vuoden välein. Paitsi tuomareina, kollegat oppi tuntemaan myös ihmisinä.

SM-Kisat järjesti KLU Kuopiosta ja paikkana oli Joroisten kenttä. Kisat pidettiin 15.-22.7. Olin siellä oppilastuomarina ensi kertaa SM-kisoissa. Ylituomarina oli Aitsu. Tuomarikirjani mukaan arvosteltavana on ollut 400 tarkkuus- ja 130 temppuhyppyä. Hyppäsin myös pari krepparihyppyä. Toisella tuli tulosta sentti ja toisella nolla. Aitsu kailotti hyppääjille suureen ääneen: *"Siinä näette! Keli ei voi olla vaikea, kun tuomarioppilaatkin osuvat!"* Mukana oli tyttö Kuopiosta tuomarioppilaana. Hän kysyi minulta silmät ymmyrkäisinä: *"Miksi sie et ole kilpailemassa, kun sie hypäät noin hyvin?"*

* * *

Hyppykausi 1996 on alkanut 23.3. hypyllä n:o 1754. Päiväkirjan mukaan on siirrytty 3 cm:n pläkkään. Pakko oli vähän ruveta viilaamaan hyppykengän kantaa! Merjan kanssa olen kevään mittaan hypännyt pari hyppyä. Ensimmäinen 2200:sta, sitten 4000:sta, kun koneena oli taas LET-410, josta

tulin hypänneeksi 5 hyppyä, joista kahdella tehtiin 9 hyppääjän ja yhdellä 8 hyppääjän kuvio. Ei minulle ihan jokapäiväistä...

SM-kisat pidettiin Utissa 20.-24.7. Hypypäiväkirjani mukaan en ole jostain syystä heinäkuussa hypännyt yhtään hyppyä. Olisiko syynä ollut kesäteatteri, jollaiseen tulin vahvasti sekaantuneeksi? SM-kisassa olin ensimmäistä kertaa ihan oikeana tuomarina ja sain kunnian toimia tarkkuuden lajituomarina. Aitsu oli taas ylituomarina.

Merja Kausalainen Utissa noin 1991. Kuva: Antti Kausalainen.

Palmun Markku, "Ketsu", kysyi minulta eräänä päivänä, että oliko Merjalla joukkue SM-kisaan. Sanoin, että tietääkseni ei. "Sitten Merja on meillä!". Kyseessä oli joukkue nimeltä ULK-2. Siinä hyppäsivät

Ilkka Halinen, Jukka Autti, Markku "Ketsu" Palmu, Seppo "Sepi" Siltala ja Matti "Pastori" Hakkarainen.

En muista tarkkaan, mistä saakka porukka oli hypännyt yhdessä, mutta ainakin Joensuussa -88 joukkue oli olemassa. Toivosen Timpan äiti, itsekkin alkuaikojen hyppääjiä, oli Säästöpankin Utin konttorin johtaja. Hän hommasi meille yhtenäiset joukkueasut, sekä ULK-1:lle että ULK-2:lle. Tämä joukkue hyppäsi yhdessä pitkälle 2000-luvulle, pärjäsikin kohtuullisen hyvin ja voitti joukkuetarkkuuden mestaruudenkin. Siitä harvinainen sakki, että piti yhteyttä pitkään senkin jälkeen, kun eivät enää hypänneet. Oli mm. risteilyjä ja lomareissuja ulkomaille.

Ketsun kysymys Merjasta joukkueesta johtui siitä, että Pastori oli loukannut itsensä niin, ettei pystynyt hyppäämään ja tarvitsivat jonkun tilalle. Kerroin kotona asian Merjalle. "Mitä! Enhän minä voi! Nehän ovat niin hyviä!" Vastasin, että pojat ovat pyytäneet nimenomaan sinua. Tarjous on sellainen, että siitä ei voi kieltäytyä! Niin sitten Merja hyppäsi SM-96 joukkuetarkkuuden ULK-2:ssa. Hänestä pidettiin niin hyvää huolta, että esim. minä en saanut neuvoa Merjaa: "Sinä olet hiljaa, me hoidetaan tämä!"

Kisaviikko oli Merjalle aika rankka. Hän teki kesäduunia Kausalassa lehden varhaisjakajana. Minä olin saanut lainaksi asuntovaunun, jossa majailimme. Hyppytoiminnan päätyttyä joskus aika myöhäänkin Merja ajoi kotiin, nukkui muutaman tunnin, jakoi lehdet, ajoi Uttiin ja nukkui taas vauvussa jonkin tunnin ja sitten hyppäämään. Hänhän osallistui myös temppukisaan. Itse lehtiä jakaneena tiedän, että urakka oli aika tuhti hoidettavaksi!

Elokuussa hypättiin yöhyppyjä 23.8. Yöhyppyihin liittyy aina kaikenlaista askartelua, kun pitää virittää säännönmukaiset valaistukset. Hyppäsin Merjan kanssa 3000 metristä. Olihan se taas jännä kokemus. Merjalle vielä jännempi... *"Muista sitten, että et laske irti!"* Hyvinhän se meni.

* * *

Poikani Mikko seurusteli **Laineen Niinan** kanssa. Menivät kihloihin 1996 - muistaakseni juhannuksena. Elokuussa heidät vihittiin. Hääjuhla pidettiin Radansuun lomakodin tiloissa. Bestmanina toimi veljenpoikani, Taavi-serkku. Ateria syötiin vanhassa päärakennuksessa ja juhlaa jatkettiin uudella puolella. Sanna-serkku, veljentytär) hauskuutti hääväkeä puheellaan morsiusparille. Perheorkesteri tietysti huolehti musiikkiohjelmasta. Orkesteriin oli saatu vahvistukseksi Taavin tyttöystävä, laskuvarjohyppääjä ja myöhemmin Suomen Ilmailuliiton Laskuvarjotoimikunnan puheenjohtaja **Ulla Hiipakka**, joka opiskeli Sibelius-Akatemiassa. Tanssimusiikista huolehtimaan Taavi oli saanut pari soittokaveriaan. Loistava trumpetisti, jonka nimeä en muista, ja **Karhoksen Matti**, joka soitti kirkossa käyrätorvea ja juhlassa pianoa. Taavi soitteli rumpuja. Kitaristikin taisi olla, mutta en muista varmasti. Saattoi olla **Arhosalon Touko**. Juhlakaluna, vieraina tai tilaisuuden järjestäjinä oli paikalla enemmän hyppääjiä, kuin laki sallii...

Minä olin harjoituttanut parilla häävalssia olohuoneessamme. Musiikkina oli Akselin ja Elinan häävalssi. Juhlassa sitten selviytyivät ihan kunnialla. Kun toinen kappale alkoi, oli hääväellä hauskaa. Kappale oli *"Mikkihiiri merihädässä!"* Morsiusparikin nauroi niin, että askeleet sekosivat!

* * *

Hyppykausi 1996 on päättynyt 21.9. hyppyyn n:o 1790. Kausi -97 on alkanut 9.3. Kalustoon on tullut vähän muutosta. Valjaat olivat mallia Talon ja varavarjo oli Firelite.

Aloitin siis tuomarihommat 1995. Siihenastisen hyppyrani aikana tuomarointi oli kokenut runsaasti muutoksia. Tarkkuutta hypättiin 10 sentin pläkälle ja tulos mitattiin 10 metriin. Tunnelivarjojen myötä tarkkuustulokset paranivat ja mittaus muutettiin ensin 5 metriin ja sitten puoleen metriin. Ainakin Joensuussa 1980 oli 5 metrin mittaus. Sähköpläkan tullessa käyttöön muistaakseni 1981 siirryttiin puoleen metriin, joka oli käytössä vielä Immolassa 1991. Siitä eteenpäin riitti 16 senttiä. Immolassa oli ensimmäistä kertaa käytössä maalipatja, jonka paksuus oli puoli metriä ja halkaisija 5 metriä. Turvallisuus parani varsin paljon. Myöhemmin saatiin käyttöön kontrollimatto, 1,5 X 1,5 m, joka sijoitettiin varsinaisen pläkan alle. Matto antoi joka paikasta tuloksen 0.16. Näin pystyttiin havaitsemaan paremmin esim. "väärä jalka".

Ennen patjaa tuomareilla oli mittatikku, joka tökättiin hyppääjän alastulopaikkaan. Jos näkemykset erosivat, mitattiin kaikki ja laskettiin keskiarvo. Joukkuetarkkuudessa tuomareilla

saattoi porrastusten takia olla kiire. Tikku tökättiin maahan ja väisteltiin hyppääjiä. Oli joskus hauska katsella, kun tuomarit konttasivat maalihiekalla ja etsivät hiekkaan kadonnutta tikkua!

Tempussa tuomarointi tapahtui aikanaan niin, että joka tuomarilla oli maalintähystyskiikari, ta-

vallisesti Puolustusvoimilta lainattu. Tuomari näki hypyn tasan yhden kerran, hidastuksia ja uusintoja ei ollut. Tarvit-
tiin sihteeri joka tuomarille. Tuomari
otti ajan, saneli sen, mitä hypystä näki ja
kirjuri tallensi parhaansa mukaan ajan
sekä mahdolliset virheet. Myöhemmin
keksittiin tuomarille nauhuri apuväli-
neeksi. Tuomaripalaverissa sitten käy-
ttiin aikaansaannokset läpi. Muistaakseni
vähintään kolmen tuomarin viidestä piti
nähdä virhe tietyssä kohdassa, jotta se
katsottiin virheeksi, muuten saattoi iso-
kin virhe mennä puhtaana läpi. Näin taisi
kerran käydä, kun eräs hyppääjä teki ta-
kavoltin asemesta etuvoltin [toimittajan
huomautus: esimerkiksi Oulun KV-ki-
soissa kesäkuussa 1978], Se kävi niin
ovelasti, että hyppääjä itsekään ei tain-
nut tajuta, kuinka päin hän pyöri!

Ennen vuoden 1980 SM-kilpailuja kaikki vapaapu-
dotuslajit tuomarointiin Suomessa kuvassa näky-

vien kiikareiden avulla. 1980 tilanne muuttui ja tuomarit saivat käyttöönsä pitkällä objektiivilla varustetun videolait-
teiston. Maasta-ilmaan videoita käytettiin pääasiallisena arvosteluvälineenä vielä koko seuraavakin vuosikymmen. Kuva
on otettu kansainvälisessä hyppykisassa Oulussa kesäkuussa 1978. Kuva (ja kuvassa): Eero Kausalainen.

Hyppäys oli aikamoinen, kun 1980 saatiin käyttöön videokuvaus. Sääntöjen mukaan arvostelu
tapahtui siten, että ensin katsottiin hyppy normaalinopeudella ja otettiin aika. Sitten olisi pitä-
nyt katsoa toinen kerta puolinopeudella, jolloin 7 sekunnin sarjaan meni 14 sekuntia. Nyt etsit-
tiin virheet. Meillä vain ei aikoihin ollut nauhuria, jossa se puolinopeus olisi ollut. Niinpä käytet-
tiin sitä hidastusta, joka koneesta löytyi. Viiden tuomarin arvioista paras ja huonoin jäivät pois
ja jäljellejääneistä laskettiin keskiarvo.

Maailmalla käytettiin saksalaisen **Gert Weckbeckerin** kehittämää tuloslaskuria, johon kaikki
tarpeellinen oli ohjelmoitu. Tuomari käynnisti tietokoneen hiirellä ajanoton. Sitten hidastettiin
ja syötettiin koneelle virheet. Kone laski lopputuloksen. Kone oli niin kallis, että siihen ei liitolla
ja yhdelläkään kerholla ollut varaa. Jossain vaiheessa taidettiin saada järjestelmä vuokralle.
Jyväskyläläinen **Markku Anttolainen** (201 cm), hyppääjä ja elektroniikkavirtuoosi, kehitteli

oman systeemin, joka hyväksyttiin käyttöön. Koneelle oli ohjelmoitu eri hyppylajien arvostelumahdollisuudet. Kyllä tuomariston työ helpottui! Jos huomattiin jokin epäkohta, sen Make korjasi. Eräs vapaapudotuslajien tuomareista, **Olkosen Jukka**, oli tarvittaessa koneenkäyttäjänä ja opastajana.

* * *

Hyppykausi 1997 on käynnistynyt 9.3. hyppyllä n:o 1791. Edellisenä vuotena hyppyjä on tullut vain 37 johtuen suurimmaksi osaksi siitä, että en kilpaillut. Oppilaspudotuksiakaan ei ole tullut kuin 25.

Tyttäreni Merja Kausalainen oli menossa naimisiin **Topi Kuparisen** kanssa. Heitin huulena, että meiltä ei sitten morsiota viedä, ennen kuin ylkä hyppää laskuvarjolla! Niin sitten kävi, että Topi hyppäsi tandemin 29.5. Kilpisen Enskan kyydissä ja minä olin tietysti mukana hyppyllä. **Luomajoen Olli-Pekka, "Oo-Pee"**, kuvasi hypyn. Oo-Pee kyseli hypyn jälkeen Topilta kuulumisia, mihin Topi totesi, että tärkeintä tässä vaiheessa oli, ettei tullut kakat housuun! Tykkäsi kokemuksestaan niin, että kävi myöhemmin kesällä alkeiskurssin ja hyppäsi joitakin hyppyjä.

Kesäkuun lopulla oli meillä Pärnussa "korkeapaikan leiri", jonka olivat junailleet Gono ja Kajalan Era. Meidät haettiin Utista koneella ja samalla koneella palautettiin. Hyppyleiri pidettiin 26.-27.6. Koneena oli LET-410, ES-PLW ja hyppykorkeutena oli 4000 metriä. Kenttä oli neuvostoaikainen sotilaskenttä. Neuvostosotilaille oli tyypillistä se, että mitä eivät voineet lähtiessään ottaa mukaan, särjettiin, jopa varuskunnan talotkin. Virolaiset olivat kovasti kiitollisia, kun veimme heille ison jääkaapin.

Hyppyjä minulle kertyi 8. Hypättiin 3-12 hyppääjän kuvioita.

6.7. hypättiin näytöshyppy Kausalaa. Tapahtuman nimi oli Iitti-Ascot ja paikkana urheilukenttä. Kuusi hyppääjää, minun lisäksi Kausalasta oli Niemisen Artsi.

Mikkokin oli hypännyt heinäkuussa pari hyppyä.

SM-kisat pidettiin Malmilla. Järjestäjinä toimivat SLK Helsingistä ja JLK Jyväskylästä. Täytyy sanoa, että urani aikana en ole huonommin järjestetyissä kisoissa ollut. Jos jotain kysyi, vastaus oli että "...kysykää JLK:lta." Työnjako kisojen pyörittämisessä oli selvä: SLK/FS ja JLK/TT. Mutta puitteethan piti olla paikallisten hoidossa. Mikään ei tahtonut pelata. Myöskään sää ei suosinut. Tuomarikirjani mukaan on hypätty kierros tarkkuutta ja kierros temppua. Tuulet kiusasivat tarkkuutta ja pilvet temppua. FS saatiin hypättyä, kun eivät niin välittäneet niistä pilvistä. Kun FS loppui, poistui SLK:n kisaorganisaatio paikalta ja me jäimme vieraaseen paikkaan käyttämään säätä pariaksi päiväksi. Meinasivat kesähotellissa laskuttaa minua kahdesta päivästä: *"Kisathan loppuivat toissa päivänä."* Eivät meidän osalta.

Kausi on päättynyt osaltani yöhyppyyn 16.9. Hyppyjä kertyi 43 ja pudotuksia 51.

Kausi 1998 alkoi 7.3. hyppyllä n:o 1835. Meillä oli lainassa C-172 OH-CAZ. Sitten siirryttiin turbiinikauteen. Saatiin C-207 potkuriturbiinikone, johon sopi 7 hyppääjää. Silloin ei vielä tiedetty,

millainen kiusankappale kone tulisi olemaan. Ensimmäisen hyppyni uudesta koneesta - silloin vielä tunnuksin D-EXWG - olen hypännyt 28.3. Uusi tunnus OH-UDZ on ollut käytössä, kun hyppäsin seuraavan kerran 11.4.

SM-kisat pidettiin Rissalassa, jossa hyppäsin 4 tarkkuuden krepparihyppyä ja olin tempun lajituomarina. "Aitsu" [Reijo Aittomäki] oli ylituomarina.

Kauden kohokohta oli hyppy suihkukoneesta 2.8. Utissa! Kone oli Virosta tullut AN-72 ES-NOG. Gono oli taas ollut asialla. Olihan se kokemus! Koneen lentonopeutta en tiedä, mutta Gono oli sanonut, että kun jetistä hypätään, pitää vauhtia olla! Etukäteen varauduttiin siihen, että kaikki varusteet olivat kunnolla kiinni, ettei lähdössä tapahdu vahinkoja. Peräportista lähdettiin ja ensin mentiin häränpyllyä muutama kierros, ennen kuin sai stabiilin. En muista, mitä hypyllä saatiin aikaan, kun päiväkirjassani ei ole siitä merkintää. Mutta olihan huima kokemus!

pyllyä muutama kierros, ennen kuin sai stabiilin. En muista, mitä hypyllä saatiin aikaan, kun päiväkirjassani ei ole siitä merkintää. Mutta olihan huima kokemus!

Hyppykausi päättyi 4.10. hyppyyn 1864. Kyseessä oli vaimoni Marjan tandemhyppy n:o 2 ja olin tietysti mukana hypyllä. Hyppyjä kertyi 34 ja pudotuksia 50.

* * *

Hyppyvuosi 1998 päättyi Marjan tandemhyppyyn n:o 2. Seuraava vuosi alkoi 9.1. hypyllä n:o 1870. Pakkasta oli -15.

Kesäkuun alussa meillä on taas ollut virolainen kone vierailulla. Kyseessä oli An-28, peräporttikone ES-NOD. Olen hypännyt 4 hyppyä 4000:sta. Yhdellä oli mukana veljenpoika Taavi FS-koulutuksessa.

An-28 Utissa kesäkuussa 1999. Alakuvassa hyppääjät oikealta Olavi "Enska" Kilpinen, Ville Kajala, Timo Toivonen, Jarne "Gono" Paavilainen, muut tunnistamattomia. Kuva: Antti Kausalainen

10.6. olin mukana, kun vuoden -99 "Iitin Tiltu" **Sinikka Heinonen** hypäsi tandemhypyn Kausalan urheilukentälle Enskan kyydissä.

SM-kisat pidettiin Immolassa heinäkuussa. Olin siellä tempputuomarina ja hyppäsin tarkkuutta. Britt **Roger Flinn** oli tuomarikouluttajana sekä yhtenä tuomarina. ULK-1 hypäsi kokoonpanolla **Anssi Horppu, Antero Toppinen (LjK), Enska Kilpinen**, minä ja **Timo Toivonen**. Olimme hopealla. Minulle nämä olivat kahden mitalin kisat: Henkilökohtaisesta tarkkuudesta tuli pronssia! Suorituksen arvoa nostaa se, että kaikki Suomen parhaat olivat mukana.

Kisa käytiin vähän eri tavalla kuin aikaisemmin. Joukkuetarkkuus hypättiin 8 kierroksella, kuten normaalisti. Finaalikerrokset hypättiin pudotuskisana, kuten Keski-Euroopan mäkiiviikolla. Tarkoitti sitä, että vastakkain hyppäsivät ykkönen ja 16, kakkonen ja 15 jne. Parempi tulos

jatko. Hyppy tapahtui parittain ja hyppääjät saivat sopia hyppyjärjestyksen. Olin joukkuekisan jälkeen muistini mukaan sijalla 14. Hyppäsin siis kolmosta vastaan. Kaveri oli "**Vehvis**" **Vehviläinen** Tampereelta, edellisvuoden mitalisti. Vehvis teki 6 ja minä sentin. Olin kahdeksan joukossa. Seuraavaksi vastaan tuli **Korhosen Wexi**, kaiken kokenut moninkertainen mitalisti. Hyppäsin kisan huonoimman hyppyni 10 senttiä ja luulin pudonneeni. Wexin tulos oli kuitenkin mitattu takapuolesta, joten selvisin jatkoon ja olin jo neljän joukossa! Sitten tuli vastaan LjK:n **Petteri Lehtonen**, kisan lopullinen voittaja. Teimme kumpikin 2 senttiä. Kun minulla oli huonompi pohja, putosin pronssikisaan.

Kuvassa arvostettu FAI-tuomari, britti Roger Flinn "nuorena miehenä" (Vichy, Ranska, 1984) Kuva: Eero Kausalainen.

Pronssimitaliakin voi tuulettaa! Antti Kausalainen SM-kisoissa Immolassa 1999. Tuomari Antin vieressä on Martti Päri. Kuva: Antti Kausalainen.

Aika harvoin on niin paljon jännittänyt. Vastaani tuli **"Pitkä-Pekka" Martikainen** (201 senttiä) LJK:sta. Hän painavampana hyppäsi ensin. Minulla oli korkeutta vielä lähes 400 metriä, kun Pekka tuli alas. Kun suosionosoituksia ei kuulunut, tiesin, että ei hän ainakaan nollaa tehnyt. Käänsin finaaliin, oli hyvä keli. Käsien tärinää lukuun ottamatta finaali sujui hyvin. Näin, että tästä on mahdollista osua. Mätkähdin patjalle ja kuului hirveä huuto, kun ympärille kerääntyneet joutilaat hurrasivat. En tiennyt tulosta. Istuin vähän aikaa hölmönä, sitten tajusin, että eivät nuo neljännelle sijalle hurraa! Pronssituuletuksestani on olemassa kuva. Kävelin sivulle ja **"Hukka"** Salonen nauroi suu korvissa: *"Pitkö se jumalauta vielä nolla tehdä?"* Huudon takia en ollut kuullut summeria. Tuomari Roger Flinn totesi: *"Fantastic!"*

Minulle mitali oli melkein kuin voitto: Henkilökohtainen pronssi kisassa, jossa Suomen parhaat olivat paikalla. Tämän voisin rinnastaa vaikkapa joukkuetarkkuuden mestaruuksiin. Ehkä kilpailumuoto suosi minua. Lehtosen Petteri voitti ja Toivosen Timppa oli toinen.

SM-kisojen jälkeen hyppäsimme näytöshypyn **Marjut Honkasen** ja **Matti Laakkosen** (LJK) häihin Elimäen kirkonkylään Moision kartanon pihapiiriin. Minun lisäkseni hypyllä olivat **Timppa [Toivonen]** ja **Lehtosen Petteri** LJK:sta. Toimin hypyllä spottaajana, koska olin Elimäellä töissä ja piti tuntea maisemat. Oli muuten vaikea hahmottaa paikat ylhäältä käsin, kun ne näin ensimmäistä kertaa!

Loppukesästä on tullut 2-3 näytöshyppyä. Vuoden saldo on ollut 66 hyppyä ja 58 pudotusta, joista PL-pudotuksia 28. Vuosi päättyi "millenium-hyppyy" 31.12.1999 numerolla 1935. Ei kuitenkaan ollut yöhyppy...

* * *

Vuosisata vaihtui ihan itsekseen, senkun vaan meni mukana. Ihmeempiä vemmeltämisistä ei ollut.

SM-2000 meni niin, että ULK-1 oli neljäs kokoonpanolla **Tero Tiainen, Kalle Savolahti, Anssi Horppu, Antti ja Timo Toivonen**. Muistaakseni olin taas tempua tuomaroimassa.

Vuonna 1999 asettamani tavoite saada täyteen 2000 hyppyä toteutui 2.8. Koneena oli tietysti ULK:n OH-UDZ. ja pilottina **Jorma Vuopala**.

Taas on tilastoja vuodelta 1999. Vuoden viimeinen hyppy oli numero 2006 ja on hypätty 5.9. Hyppyjä kertyi vuoden aikana 71. Olen pudottanut yhteensä 20 oppilaspokaa ja pudotuksia 57. "Top five". PL-pudotuksia kokonaisluvusta oli 43.

* * *

Hyppyvuosi 2003 käynnistyi 22.2. hypyllä 2110. Olen pudottanut kaksi 15" oppilasta. Oli tarkoitus taas hypätä tarkkuus SM-2003 Naarajärvellä. Kävi kuitenkin niin, että tuli vahinko. Oli Lahden Mieskuoron esiintyminen Helsingissä Senaatintorilla, en muista, mitä juhlittiin. Lahteen palattua tietty ryhmä suuntasi tiettyyn kapakkaan juhlistaakseen hyvää keikkaa. Kotiin lähtiessäni en ollut täysin skarpissa kunnossa. Kompastuin jalkakäytävän reunaan, otin tukea liikennemerkistä, sillä seurauksella, että oikea olkapää meni sijoiltaan.

SM-2003 pidettiin siis Naarajärvellä, isän vanhalla sotakentällä. Viestittelin **Aitsulle** [Reijo **Aittomäki**] tilanteesta ja sanoin, että nyt voin tuomaroida kummassakin lajissa, koska en pysty hyppäämään. Välittömästi tuli viesti: *"Sinut on valittu ylituomariksi."* Siitä eteenpäin muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta olin kisojen ylituomari. Erään kerran ennen SM-kisoja harjoittelin Aitsun johdolla tempun tuomarointia harjoitteluvideolta. Parinkymmenen tempun jälkeen Aitsu totesi: *"Olet MM-tasoa."* Edellisenä vuonna meillä järjestettiin FAI- tuomarikurssi. Kouluttajana oli **Ulf Tingnert** Ruotsista. Suoritukseni hyväksyttiin ja minulla oli FAI-tuomarin pätevyys! Valitettavasti en sitä koskaan pystynyt hyödyntämään. Tuli viesti **Roger Flinniltä**, että Moskovan takana olisi kisat, jossa voisin tuomaroida. Valitettavasti ajankohta ei ollut sopiva, joten se jäi.

Vielä tästä Naarajärven kentästä vähän. Kun sen tullessani ensi kerran näin, tuli mieleeni, että miten tällaiselta pläntiltä on "Peltiheikki" voinut pommilastissa päästä ilmaan! Siihen aikaan kiitotiellä ei ollut pituutta edes täyttä kilometriä. Kyllähän siellä sattui läheltä piti -tilanteita, ja puita lyheni kiitotien jatkeelta. Kerran erään lähdön jälkeen laivueenkomentaja kävi tekemässä roippeista vihdat ja huomautti lennolta palanneille, että olisi turvallisempiakin tapoja vihdasten tekoon!

Tällaisella "pitkänokkaisella" ja lyhytnokkaisella Blenheimillä isä-Jaska lensi sota-aikana tällaisilta pieniltä hiekkapäällysteisiltä lentokentiltä. Kuva: J. Kausalaisen kokoelma.

* * *

Loukkaantumisen vuoksi hyppyt vuodelta 2003 jäivät tosi vähiin. Kertyi vain 22 hyppyä. Saman verran tuli oppilaspudotuksia.

Hyppykausi 2004 on alkanut 13.3. hypyllä 2132. Jostain syystä on ollut poikkeuksellisen laiha vuosi. Hyppyjä on tullut vain 16 ja oppilaspudotuksia 15. Nyt en muista, miksi näin. SM-kisat pidettiin Immolassa ja siellä olen ollut tarkkuuden lajituomarina. Ylituomarina oli **Kuusenmäen Tiina**.

Olen näköjään tehnyt vähän laskutoimituksia. Olen laskenut pudotukset vuodesta 1980, jolloin sain HM-kelpuutuksen, vuoteen 2004. PL-pudotuksia oli 710, IL-pudotuksia 421, yhteensä 1131. Hyppyjä oli alusta lähtien kertynyt 2148. Vuotuinen hyppymäärä on pienentynyt vuosi vuodelta, v. 2004 vain 16 hyppyä!

Kausi 2005 alkoi 16.4. hypyllä 2149. Toukokuussa olen ollut tandemilla **Enskan [Kilpinen]** kanssa. Se oli toinen kerta. Tandem-mesut tarvitsevat harjoitushypyn kokeneen hyppääjän kanssa aina tietynmittaisen tauon jälkeen. Edellinen oli kesällä 2003. Silloin olin **Luomajoen Olli-Pekan** kyydissä. Silloin "Oo -Pee" harjoitteli tandem-mesuksi.

Toukokuussa sattui eräs kuriositeetti liittyen päivämääriin. Olen hypännyt päivänä 20.05.2005 (2005-2005). Kerran aikaisemmin kävi myös sattuma päivämäärän kanssa. Olen syntynyt 22.04.1943. Kerran eräänä keväänä hyppäsin 22.04. hypyn n:o 1943!

SM-kisat pidettiin Immolassa heinäkuun alussa. Olen tuominut temppua ja hypännyt tarkkuutta. **Kuusenmäen Tiina** oli taas ylituomarina. Joukkuetarkkuudessa ULK-1 oli hopealla kokoonpanolla **Anssi Horppu, Kalle Savolahti, Olavi Kilpinen**, minä ja **Timo Toivonen**.

Veljeni **Matti** oli täyttämässä joulukuussa 60 vuotta. Kysäisin veljeltäni **Eerolta**, josko antaisimme entiselle hyppääjälle synttärilahjaksi tandemhypyn seuraavana keväänä. Eero totesi: *"Sehän tarkoittaa sitä, että minun on hypättävä kelppari voimaan!"* Ja niin sitten Eero aloitti hyppäämisen ja minä toimin hyppymestarina.

Elokuun lopulla, 27.8., hypättiin Caravanista isompia kuvioita. Olin mukana 20:n yrityksissä. Saatiin aikaan "Utin ennätys", 18 hyppääjää, joista minä olin yksi.

Tämä vuosi oli vilkkain pitkästä aikaa. Hyppyjä kertyi 77 ja pudotuksia 43, joista PL-pudotuksia oli 17. Pudotuksia oli kaikkiaan nyt 1208.

* * *

Hyppykausi 2006 on alkanut syntymäpäivänäni 22.4. hypyllä n:o 2225. Keväällä tuli hypätyksi PL-

hyppy. ULK:lla oli käytäntö, että hyppymestarit joskus kokeilevat, miltä tuntuu oppilashyppy. Ihan hyvä käytäntö. Samalla sai tuntea oppilasvarjoon.

Ja veljeni **Eero** jatkoi hyppyjään kelpparia varten. Muodollisesti minä toimin hyppymestarina. Nyt en varmasti muista, oliko niitä muitakin.

SM-kisat pidettiin taas Utissa heinäkuun viimeisellä viikolla. Olen taas hypännyt tarkkuutta ja toiminut tempun lajituomarina. Yliviskaalina on ollut **Nina Koutajoki**. ULK-1 oli taas hopealla kokoonpanolla **Anssi Horppu**, **Kalle Savolahti**, **Antti Kausalainen**, **Timppa Toivonen** ja **Vilkon Jussi**.

Kisojen jälkeen hyppäsin näytöshypyn Kuivalassa Haukkajärven rantaan Anssin ja **Eerolan Olin** kanssa. Tapahtuman nimi oli "Elovalkeat".

Veljekset valmistautumassa Matin tandemhyppylle Utissa. Vasemmalla piilossa tandemhyppymestari Anssi Horppu, Matti, Eero ja Antti Kausalainen. Kuva: Eero Kausalainen.

Sitten tuli 6.8. ja veljeni Matin 60-vuotistandemhyppy. Mestarina toimi Horpun Anssi ja kuvaajana **Hantun Ari**. Mattihan ei ollut ensikertalainen. Hän oli lajimme alkuvuosina 1960-luvun lopulla hypännyt vajaat sata hyppyä. Ja ilmeistä päätellen nytkin nautti kokemuksesta! Eeron kanssa kävimme vapaassa hänet kättelemässä. Tosin Anssilta tuli vähän pyyhkeitä, mutta pääasiaahan kuitenkin toteutui.

Veljekset ja Anssi Utin taivaalla 6.8.2006. Vasemmalta Eero, tandemhyppymestari Anssi Horppu, matkustaja Matti ja Antti Kausalainen. Kuva: Ari Hanttu (kuvakaappaus videolta).

Utin perinteiset syyskiset on pidetty 2.9. Olimme nopeustähdessä toisena joukkueella **Jussi Mattila, Tero Tiainen** ja minä. Mukana olleen tarkkuuskisan olen näköjään voittanut viiden sentin tuloksella kahden hypyn kisassa.

Hyppyjä kertyi v. 2006 yhteensä 40, joista viimeinen oli n:o 2264. Pudotuksia on tullut harvinaisen vähän, vain 18, joista 13 on ollut PL-pudotuksia. Yhteensä pudotuksia on tähän mennessä tullut 1226, joista PL-pudotuksia 755.

Kausi 2007 alkoi loppiaisena 6.1. Muistui silloin mieleen, että päivälleen 67 vuotta aikaisemmin Talvisodassa luutnantti **Jorma Sarvanto** nousi Utista ilmaan Fokkerilla FR-97 ja pudotti neljässä minuutissa 6 pommikonetta Kymenlaakson yläpuolella. Muodostelmasta yksi pääsi karkuun, kun paukut loppuivat. Sen kuitenkin luutnantti Pelle Sovelius sai kiinni Suomenlahden yläpuolella ja ampui alas. Tämän olen kirjannut hyppypäiväkirjaan.

SM-kisat järjesti KLU Kuopiosta ja ne pidettiin Rautavaaran kentällä heinäkuun puolivälissä. Ylituomarina oli jälleen Nina Koutajoki ja minä olin tempun lajituomari. Joukkuetarkkuutta ULK-1 hyppäsi kokoonpanolla Anssi Horppu, **Olavi Kilpinen, Wexi Korhonen**, minä ja **Timo Toivonen**. Tuloksena oli mestaruus! Toinen kohdallani! Henkilökohtaisessa tarkkuudessa olin neljäs tuloksella 0,21 kahdeksan kierroksen kisassa. Toiseksi paras saavutukseni! Pääsin siis semifinaaliin, joka kuitenkin keskeytettiin jatkuvan sateen takia. Läpimärkää varjoa on ikävä pakata. Savolahden Kallelta tuli onnitteluviesti: "Olet todennäköisesti vanhin yleisen sarjan suomenmestari kaikki lajit huomioiden!" Olin silloin 64 v.

* * *

Hyppykausi 2008 on alkanut hypyllä n:o 2295 "uudella" Foil 262:lla. Se oli **Timpan [Toivonen]** varjo, jonka hän antoi käyttööni. Ihan mukava tuttavuus. Hyppytoiminnassa ei ollut mitään erikoista, mutta 25.5. kuorokaverini, Lahden Mieskuoron nimekäs solisti, **Raine Makkonen**, hyppäsi tandemhypyn. Jutun historia on seuraava: Kerran istuimme Rainen kanssa kaljalla. Hän sanoi, että olisi kiva kokea laskuvarjohyppy. Raine oli aina joka kevät saanut kuorolta stipendin esiintymisistään. Minä silloin musiikkilautakunnan puheenjohtajana esitin, että tänä vuonna hänelle stipendin sijaan tarjottaisiin tandemhyppy, mikäli se hänelle sopii. Rainen kommentti: *"Ai jaa, kun joskus kaljalla on puhuttu, niin nyt otetaan sanasta kiinni!"* Rainelle kuitenkin hyppy kelpasi. Se toteutui 25.5. ja minä tietenkin olin mukana hypyllä. Harmi vaan, että markkinoinnista huolimatta kuorolaisia ei saapunut paikalle, vaikka olisi luullut kiinnostavan. Minun lisäkseni ei ollut kuin **Kujan Jorma** vaimoineen.

SM-kisat pidettiin SLK:n järjestämänä Hangossa. Tällä kerralla järjestelyissä ei ollut moitinnan sijaa. Olin ylituomarina ja hyppäsin yhden krepparihypyn. Kisoissa tuli esiin ongelma: Hyppääjiä oli todella vähän. Sääntöjen mukaan joukkueeseen kuului 5 hyppääjää. Kerhoista ei löytynyt tarpeeksi joukkueiden muodostamiseen. Olin kisojen ylituomari. Mitä tehdään, että saadaan aikaan SM-kisa? Päätettiin palaverissa, että tehdään kolmen hyppääjän joukkueita paikalla olevista hyppääjistä. Näin saatiin riittävästi joukkueita ja kisatunnelmaa. Nyt vastaan tulivat säännöt, joiden mukaan joukkueessa on viisi hyppääjää, joista neljän tulos tulee joukkueen tulokseen. Puuttuva hyppääjä toi tulokseen 16 senttiä. Koska aina on olemassa mahdollisuus, että joku tekee protestin, päädyimme sääntöjenmukaiseen ratkaisuun: Puuttuvasta hyppääjästä joka kierroksella tuli tulokseen 16 sentin lisä. Joukkueet saatiin kyllä järjestykseen, mutta tulokset olivat vähän erikoiset.

Seuraavana vuonna lähdettiin heti alkuun siitä, että hypätään kolmimiehisin joukkuein ja kotimaiset säännöt oli tehty sen mukaan. Ihan oikea ratkaisu siinä tilanteessa, jossa konventionaalisten hyppääjien määrä oli lähes romahdusmaisesti vähentynyt. Ei enää kiinnostanut. Hyppääjiä riitti, mutta pääasiana tuntui olevan hauskanpito, mistä sinänsä ei ole pahaa sanottavaa. Sama asia vaivasi kaikkia lajeja. Kun ajatellaan FS-joukkueita, jotka olivat suhteellisen hyvin menestyneet maailmalla ja heidän panostustaan lajiin, ei kellään tuntunut olevan halua todella panostaa menestykseen. Piti vain olla kivaa. Tuntui vähän siltä, että oppilaille alusta alkaen tehtiin selväksi, mitä hommaan kuului. Mahdollisimman nopeasti niin pieni kupu, kuin kokemus salli. Tarkkuushyppy vaatii lajiin sopivan kuvun, jolla toki voi hypätä melkein mitä vaan. Temppuhypyssä kaikilla alkoi olla käytössä pienet kuvut. Kaksinkertainen investointi. Tämän lisäksi asiaan liittyi se, että yksilölajin harjoittelu on kaikissa urheilulajeissa yksinäistä puuhaa. Se ei ole hauskanpitoa kavereiden kanssa. Vain hölmöt hyppäävät temppua ja tarkkuutta...

* * *

Vuoden 2009 hyppykausi alkoi 17.5. Caravanista OH-SIS hypyllä n:o 2313. Se oli 5 sekunnin vapaa oppilas-Raiderilla. Hyppäjä ja oppilaspudotuksia on tullut harvaksen. 6 PL-pudotusta aina

käytettiin kerhon oman koneen rinnalla. Kuva: Eero Kausalainen.

kerrallaan, kun oli iso kone. Olen voinut tämän kertoakin, mutta **Siltalan Sepi** kerran kysyi minulta katsellessaan mestarointiani: "Tuntuuko sinusta koskaan siltä, että olet ansainnut sen ilmaisen hypyn?" ULK:ssa mesu sai oman hyppynsä ilmaiseksi, jos hyppäsi samasta korkeudesta kuin viimeinen oppilas. Jos hän meni korkeammalle, hän maksoi erotuksen. Ihan hyvä käytäntö.

Utin Lento Oy:n omistama OH-SIS. Kuva on vuoden 2013 SM-kisoista, joissa tätä konetta

Kouvolassa oli 15.7. Superpesiksen ottelu KPL-Kitee. Hyppäsimme pesäpallostadionille näytöshypyn tuoden samalla pelipallon.

SM-2009 pidettiin taas Utissa. Olen ollut tempun lajituomari. Ylituomarina oli **Martti Päre** Alavuden kerhosta. Joukkuetarkkuutta ULK-1 hyppäsi kokoonpanolla **Anssi Horppu**, minä ja **Timo Toivonen**. Kisa on jostain syystä, todennäköisesti sää, jäänyt viiteen kierrokseen. Kuudes on jäänyt kesken. Voitimme taas suomenmestaruuden! Minulle jo kolmas! Sattui harvinaisuus neljännellä kierroksella: Varjo ei avautunut kunnolla. Vasen kulma oli rutussa ja punoksissa oli jokin sotku, joka ei selvinnyt pumppauksella ja lähti pyörittämään. Kohtalon hetki! Olin kymmeniä vuosia kouluttanut oppilaille varavarjon käyttöä! Minulla oli ollut kauhuskenario: Mitä, jos se sattuu omalle kohdalle, niin osaisinko toimia? Nyt se osui kohdalle. Kaikki kävi niin automaattisesti ja nopeasti, että en ehtinyt kissaa sanoa, kun roikuin varavarjon varassa. Vähän harmitti, kun päävarjon irrotuspampula putosi! Kisojen kuuluttaja irrotteli tapauksella: "39 vuotta ja yli 2000 hyppyä siihen tarvittiin ja nyt se sitten sitten toteutui!"

Utin syyskisa pidettiin 5.9. Lajina oli kolmen hengen nopeustähti. Joukkueet arvottiin siten, että yksi jäsen joka joukkueessa oli kuvaaja. Minä sain kaverikseni **Kilpisen Enskan** ja kuvaajaksi tuli **Hantun Ari**. Hyppy tapahtui niin, että yhtä aikaa mahdollisimman nopeasti ulos ilman otteita. Arvostelu tapahtui videokuvan perusteella. Aika käynnistyi uloshypyn hetkestä ja päättyi, kun viimeinen hyppääjä, ainakin meillä kuvaaja, tuli kiinni. Kolmen kierroksen kisassa sijoituimme toiseksi ja nopein tähtemme oli 12.83 sekuntia.

Hyppykausi on päättynyt 3.10. hyppyyn n:o 2347. Hyppyjä tuli vaatimattomat 34.

* * *

Hyppykausi 2010 alkoi 29.5. vaarini **Kasperin** syntymäpäivänä. Oli kulunut 120 vuotta hänen syntymästään! Tästä hyppyvuodesta muodostuikin aika poikkeuksellinen, mitä en vielä silloin tiennyt. Se tulisi olemaan aktiiviurani viimeinen. Hyppyjä tuli vähänlaisesti. Kesäkuussa tuli vain kolme hyppyä. Sitten vähän vilkastui. Heinäkuun alussa olin hyppäämässä näytöshyppyä KPL:n

otteluun. Viikkoa myöhemmin, 13.7. alkoivat SM-kisat Alavudella, jossa olin ylituomarina ja hyppäsin kolme krepparihyppyä. Kisojen aikana tuli puheeksi MM-joukkue Montenegrossa pidettäviin MM-kisoihin. Halukkaita lähtijöitä ei ollut kuin kolme: **Anssi [Horppu]**, **Ville [Kajala]** ja **Timppa [Toivonen]**. Mistä neljäs, jotta olisi edes minimijoukkue. Aikaisempina vuosina oli kova kilpailu pääsystä joukkueeseen. Joukkueessahan normaalisti on viisi hyppääjää, joista neljän tulos joka kierroksella lasketaan tulokseen. Minua alettiin puhua ympäri. Pullikoin ensin kovasti vastaan: En osallistunut kisoihin, minulla on vain 17 hyppyä tälle vuodelle! Ei auttanut, minut puhuttiin ympäri. Joukkueeseen kuului lisäksi tuomarina **Aittomäen Reijo, "Aitsu"**.

Timo Toivonen (vas.) ja Ville Kajala, taustalla Seppo Siltala: Kuvat vuodelta 2013. Kuvat: Eero Kausalainen

Kisakaupunkina oli Niksic, jossa kisat pidettiin 27.8.-3.9. Suomesta lensimme ensin Wieniin, jossa oli välilasku ja vaihto potkuriturbiinikoneeseen. Perillä laskeuduimme maan pääkaupunkiin Podgoricaan, jossa vuokrasimme auton ja yövyimme. Matkalla hotellille menimme erään kirkon ohi. Minä sanoin: *"Onpa helvetin ruma kirkko!"* Hetki hiljaista, sitten kaikki nauroivat. Timppa totesi: *"Sitten kun joskus olet viimeisellä tuomiolla ja piru tökkii perseeseen kuumalla hiilihangolla ja kyselee, että Kausalainen, kerropa, millainen se kirkko oli siellä Podgoricassa!"* Aamulla Timppa kävi pienellä lenkillä ja sanoi palattuaan: *"Olit oikeassa. Se kirkko on helvetin ruma!"*

Kisakaupungissa majoituimme hotelliin, joka oli suunnilleen kävelymatkan päässä kentältä. Voi sanoa, että järjestelyt olivat tosi hyvät. Kentän telttakylässä oli teltta joka joukkueelle. Alueella oli runsaasti vesipisteitä, jotka olivat todella tarpeen. Parhaina (pahimpina) päivinä lämpötila ylitti reilusti 30 astetta. Ruokailupaikka oli pienen kävelymatkan päässä. Villen ruokailusta aiheutui pieniä ongelmia, hän kun on allerginen kananmunalle. Muuten ruoka oli hyvää ja sitä oli riittävästi. Lentokonehalli oli muutettu oleskelu- ja katsomotilaksi, jossa sai livenä seurata isolta taululta taitohyppyä ja sen arvostelua, "public judging". Käytin tilannetta hyväkseni tuomariharjoitteluun. Meistähän vain Ville hyppäsi tempun. Arvostelin hypyt ikään kuin yhtenä tuomarina. Ilokseni sain havaita, että n. 90-prosenttisesti oma näkemykseni olisi

pysynyt mukana. Eli, kuten Aitsu kerran oli sanonut: *"Olet MM-tasoa."* Aitsu itse oli mukana tuomaroimassa tempua, mikä taas osoitti arvostusta hänen taitoihinsa.

Hyppykoneina oli Turbo-Pilatuksia, joita oli lainattu naapurimaista, jotta niitä saatiin riittävä määrä. Uusintahyppyjä varten oli pari helikopteria. Mitä omiin hyppyyhini tulee, niin oli hyviä ja huonoja suunnilleen 50-50. Tämä tietysti selittyy sillä, että ennen kisoja oli vain 17 hyppyä. Niiden lisäksi tuli 3 harjoitushyppyä paikan päällä, joten 20 hypyn kokemuksella mentiin. 16-senttisiä tuli peräti kolme. Henkilökohtaisessa kisassa Ville pärjäsikin meistä parhaiten. Hän oli vähän toisella kymmenellä, mikä on hyvä sijoitus lajissa, jossa yksi sentti voi merkitä 5-7 sijaa.

Oma aktiiviurani päättyi kisan viimeiseen hyppyyhin: Tulos oli 0.00. Voisin siis sanoa, että lopetin huipulla: MM-kisoissa tuloksella 0.00! Kisan jälkeen hyppyykalustoni vanheni: Varavarjo ja valjaat täyttivät 20 vuotta, joten ne menivät hylkyyn. Päävarjo ei yksin riittänyt. Uusiin varusteisiin ei ollut varaa, eikä käytettyjä, minulle sopivia, ollut kellään myynnissä, joten se sitten siitä.

Se, että vielä vanhoilla päivilläni, 67 v, pääsin näkemään ja kokemaan MM-kisat oli todella upea elämys! Sain nähdä läheltä maailman parhaat hyppääjät ja heidän loistavat suorituksensa. Ja kilpailla heidän kanssaan!

* * *

Tuomarikirjani mukaan olen ollut Helsingissä tuomariseminaarissa 6.-7.11.2010. Vetäjänä toimi **Salmelan Pekka**. Olen ilmeisesti päättänyt laajentaa skaalaa, koska aiheina on ollut FS ja CF (kuvio- ja kupumuodostelmahyppy).

Pekka Salmela vuoden 2013 SM-kisoissa. Kuva: Eero Kausalainen.

SM-2011 pidettiin Jämillä. Olin ylituomari. Taitohyppyjä on ollut arvosteltavana kaikkiaan 45, joten lajiin on osallistunut korkeintaan 10

hyppääjää, joten alaspäin on menty. Olin SM-kisojen johtajana 1992. Jos oikein muistan, hyppääjiä oli pitkälti toistasataa, joista n. 90 hyppäsi tempun...

Loppukesällä sattui ikävä tapaus. ULK:n hyppääjä **Pete Immonen**, joka palveli Rajavartiostossa, kuoli Afganistanissa tienvarsipommiin ollessaan rauhanturvatehtävissä. Hänen siunaustilaisuutensa oli Sippolan kirkossa elokuun lopulla. Kun lippu tuli kirkkoon, huomasin, että lippu-upseerina oli entinen oppilaani **Jussi Napola**, kapteeni, Elimäen Lukioista. Tilaisuudessa oli mukana keppien kanssa norjalainen upseeri, josta kerrottiin, että hän säilyi hengissä siksi, että Pete sattui olemaan hänen edessään. Meitä oli tilaisuudessa muutama kaveri ULK:n edustajina.

Tilaisuuden jälkeen tapasin Jussin. Muisti kyllä vanhan opettajansa. Sanoi huomanneensa minut, kun laskimme kerhon kukkatervehdyksen haudalle. On nykyisin Rajavartiolaituksen everstiluutnantti.

* * *

SM-2012 pidettiin Utissa 6.-10.8. Olin taas ylituomarina. Taas, kun katsoo tuomaroitavina olleiden hyppyjen määrää, ei voi kuin ikävöidä vanhoja hyviä aikoja. Tarkkuushyppäjä 90 ja temppuja 20. Tarkkuushyppäjähän on voinut olla enemmänkin, enhän minä ole ollut kaikkia mukana tuomaroimassa. Sen sijaan taitohyppyä, niitä oli 20. Nyt en enää muista, olisiko ollut niin, että vain neljä - viisi hyppäsi tempun. Ja vielä menisi huonommaksi...

* * *

Pieni aikahyppäys taaksepäin: Oli kesä 2006. Olimme Kiteellä juhannusta viettämässä. Aattopäivänä olin kauppareissulla Kiteen keskustassa, kun puhelimeni soi. Se oli **Toivosen Timppa**. Hänellä oli shokkiuutinen: Hyppääjäkaverimme, hyvä ystävämme **Risto "Hukka" Salonen** oli kuollut. Vaikka oli tiedossa, että häneltä alkoivat päivät vähetä, tieto oli silti järkytys. Hukka sairasti vaikeaa aivokasvainta, jonka kanssa hän oli sitkeästi sinnitellyt jo aika pitkään. Nyt olivat voimat loppuneet. Koko sen loppupäivän oli jotenkin aivan surkea olo. Ajatuksissa pyöri koko ajan, että Hukka on poissa.

Kuopiolainen Risto Salonen Utin SM-kilpailuissa 1986. Vieressä niin ikään kuopiolainen Risto Ponto. Kuva: Eero Kausalainen.

Hukka oli "Utin kakaroita", niin kuin me veljeksetkin. Samalla hiekkalaatikolla emme leikkineet, kun hän oli minua viitisen vuotta nuorempi. Matista ja Eerosta en muista. Muistiini on silti piirtynyt kuva pienestä valkotukkaisesta pojasta, jolla oli iso koira nimeltä "Hukka". Kun muutimme Kauhavalle ja sieltä Kausalaan, tuttavuus unohtui. Se uudistui sitten myöhemmin, kun jo olin mukana hyppytouhuissa. En minä häntä ensin muistanut. Sitten kerran tuli puhetta, että hänkin on asunut lapsena Utissa. Kun hän virkisti muistiani kysymällä, muistinko hänen koiransa, "Hukan", asia kirkastui!

Laskuvarjourheiluun Hukka ajautui LJK:n kautta, jossa hän suoritti varusmiespalveluksensa 1968. Ensimmäisissä SM-kisoissaan hän oli muistaakseni 1970 ja siitä lähtien kaikissa kisoissa. Utissa SM-2006:ssa häntä ei enää nähty. Hukka teki elämäntyönsä Karjalan Lennostossa Rissalassa. Oli siviilitoimessa ja teki huoltohommia pakaten ja huoltaen laskuvarjokalustoa yms. Monitaituri kun oli, hommiin kuului monenlaisia tehtäviä. Hukka toimi Kuopion Laskuvarjourheiljoissa (KLU) mm. kouluttajana, hyppymestarina ja kalustomestarina.

Hukka oli loistava seuramies ja tarinankertoja. Aina hyvällä tuulella ja valmis auttamaan ja neuvomaan. Tuli mieleen, että eräissä SM-kisoissa meillä oli epävirallinen kisa siitä, kummalle tuli enemmän uusintoja. Hukka sen muistaakseni voitti. Kerran autoin häntä eräässä asiassa. Siitä eteenpäin kalustoni huolto Hukalla ei maksanut mitään. Kysyin hintaa: *"Se on maksettu."*

SM-2006 pidettiin Utissa. Avajaisissa pidin Hukalle muistopuheen. Eikä ollut ihan helppo rasti. Kun sitten vietimme hiljaisen hetken, kaksi hyppääjää laski lipun puolitankoon ja hetken päästä nostivat sen takaisin ylös. Hukan tuhka on siroteltu Rissalan taivaalle, ihan oikeaan paikkaan. Koneessa oli mukana ainakin Hukan tytär ja konetta ohjasi **Jorma "Rodney" Kosonen**. Hukka oli esittänyt toivomuksen, että joskus iltagrillillä ottaisimme viskipaukun hänen muistokseen. Aika moni meistä sen teki jo näiden kisojen aikana.

* * *

Vuoden 2013 SM-kisat pidettiin taas Utissa 29.7.-2.8. Olin taas ylituomarina. Olen arvostellut 86 tarkkuus- ja 20 taitohyppyä. Väki vähenee...

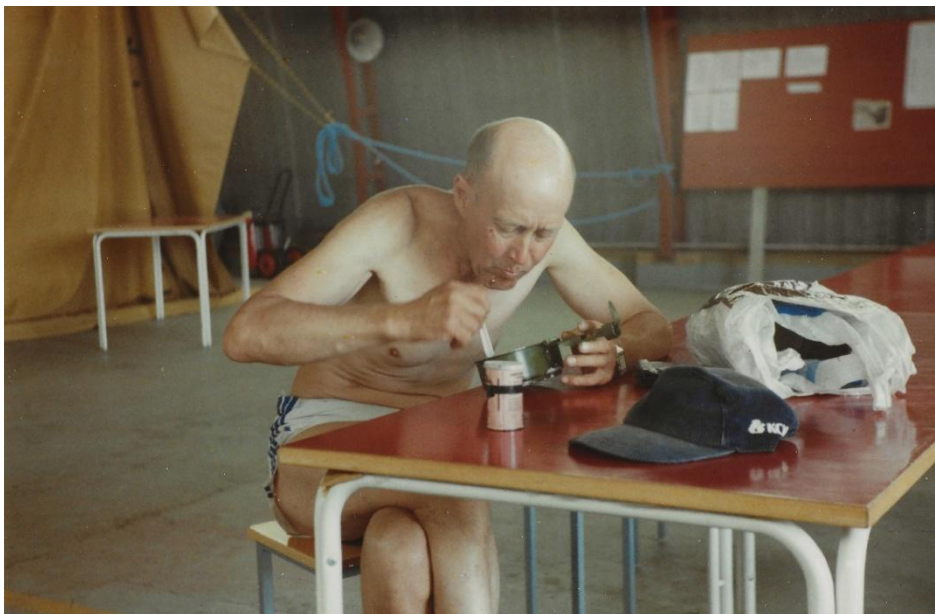
Hyppääjäurani aikana - olen hypännyt viidellä vuosikymmenellä - olen tavannut ja tutustunut lukuisiin lajitovereihin, joista monista on tullut jopa tosi hyviä kavereita. Aloitin hyppäämisen Malmilla SLK:ssa keväällä 1970. Siellä oli siihen aikaan hyppääjinä, kouluttajina ja hyppymestareina sen ajan parhaita hyppääjiä. Kurssillani kouluttajina olivat mm. **Risto Valta, Onni Kuusisto, Einari Mikkonen, Jorma Mali ja Anja Rasi** (myöh. **Taskinen**), joka siihen aikaan oli ainoa nainen hyppymestarina. Ja hän minut pudotti ensimmäiselle hypylle! Hyppäsin Utissakin muutaman hypyn kesällä -70 ja tutustuin mm. **Markku Laksioon, Esa Huusariin, Paavo Huusariin, Markku Jääskeläiseen**. Pikkuveljeni Eero pudotti minut siellä yhdelle hypylle. Keskimäinen veli Matti oli oppilaana mukana samassa pokassa. Seuraavan kerran olimme kaikki kolme samassa pokassa 36 vuotta myöhemmin, 2006, kun veljemme Matti hyppäsi 60-vuotistandemin. Ja minä olin silloin hyppymestarina, tai siis spottaajana. Ensimmäisen vuoden aikana sain hypätyksi vain 12 hyppyä.

Sitten tuli pitkä sairasloma umpparileikkauksen jälkeen ja hypyt jäivät tauolle 4 vuodeksi syynä mm. opiskelu Yliopiston Voimistelulaitoksella, "Jumpalla".

Kesällä -75 aloitin uudestaan ja tuli taas uusia tuttavuuksia. Pitkän tauon jälkeen minut pudotti ekalle hypylle **Markku "Huilis" Heilimo**. Pari päivää tämän jälkeen syntyi tuleva hyppääjä, tyttäreni **Merja**. Sitten tulivat **Veikko "Wexi" Korhonen** ja **Lauri "Lake" Oksanen**. Jossain vaiheessa mestarina toimivat mm. **Pertti "Jomppa" Jompero** ja **Eero "Kustu" Ylinen**.

Malmilla hyppäsi myös **Pekka Ora**. Pekka oli syntynyt v. 1924 ja oli siis myös sotaveteraani. Hänellä oli taustaa judokana ja myös purjelentäjänä. Hän oli aloittanut hyppäämisen vuotta ennen minua, 45-vuotiaana, ja hänellä oli menossa 5-sekuntiset. Oli hiukan vaikeuksia lattakierteen kanssa. Hän harjoitteli asentoa mm. Töölön uimahallissa, jossa siihen aikaan olin uimavalvojana. Pekka oli omanlaisensa persoona. Uransa aikana, joka päättyi reilusti päälle seitsenkymppisenä, hänelle kertyi reilusti yli 4000 hyppyä (4000 tuli täyteen jo 1989). Tarkka hyppymäärä ei ole tiedossa. Kun lääkäri kielsi Pekalta hyppäämisen sydänvaivojen takia, hän aloitti kalliokiipeilyn! Lääkäri oli kuulemma "...ihan mäystin!" Pekan uraan kuului myös hyppy Norjan Trollvæggeniltä. Hän meni sinne yksikseen kenellekään kertomatta ja lähetti sieltä kortin Utin Laskuvarjokerholle: *"Vanha parasissi kävi täällä! Lässytetään sitten lisää, kun tulen käymään!"*

Kun kisat olivat Utissa, hän tuli aina ensin junalla Kouvolaan, haki pyöränsä konduktöörivaunusta ja pyöräili Uttiin. Melkein ensimmäiseksi hän meni ilmoitustaululle tarkistamaan ruoka-ajat. Mukanaan hänellä oli aina jokin astia marjanpoimintaan. Heti, kun tuli tymä tai muu tauko, hän hyp-

päsi pyörän selkään ja lähti marjaan. Hänen kisamenestyksestään minulla ei ole muuta muistikuvaa kuin että ainakin kerran hän oli joukkuetarkkuuden pronssilla. Joukkueen nimi taisi olla "Pappa ja pojat". Viimeiset vuotensa hän vietti palvelutalossa ja kuoli 13.1.2011.

Ruokailuajat on tarkistettu: Pekka Ora nauttii lounasta SM-kisoissa Utissa 1990-luvun alkupuolella. Kuva: Antti Kausalainen.

Loppuvuodesta 1979 siirryin asumaan uuden työni takia Helsingistä Kymenlaaksoon, Iitin Kausalaan, josta suku on lähtöisin. Samalla liityin Utin Laskuvarjokerhoon. Laskuvarjojääkärikoulu, LJK, toimi kentän toisella laidalla. Varsin monet kantahenkilökunnasta olivat myös ULK:n jäseniä. Sieltä tuli monta hyvää kaveria. Yksi heistä oli **Laitisen Hannu**. Hän oli tarkastusmestarina, kun

suoritin hyppymestarikelpuutuksen opinnäytteitä. Sitten joskus myöhemmin hän oli LuKT:n Kilpailukomitean puheenjohtajana aika pitkään, kun minäkin kuuluin komiteaan.

LJK:sta tuli aika liuta kavereita: **Olavi "Enska" Kilpinen**, jonka kanssa minulla on yhteisiä SM-mitaleita joukkuetarkkuudessa, joista yksi on mestaruus. Parhaimpina vuosinaan Enska oli ylitse muiden. **Savolahden Kallen** kanssa myös on ainakin yksi yhteinen mitali samasta lajista. Muita kavereita olivat mm. **Jarmo "Jami" Laamanen, Matti Kokkonen, Tatu Soini, Heikki "Hessu" Lind**, joka lopetti kilpailemisen turhan varhain.

Lind oli nouseva kyky tarkkuudessa, mutta suivaantui, kun hänet ainakin kahdesti sivuutettiin MM-valinnoissa johtuen sen ajan valintasysteemistä, vaikka hän oli tarkkuuden hopeamitalisti. Silloin viiden hyppääjän joukkue nimettiin siten, että tarkkuuden ja tempun voittajat kuuluivat joukkueeseen. Loput jäsenet tulivat yleismestaruuskisan sijoituspisteiden perusteella. Teoriassa oli mahdollista, että, mikäli lajeissa oli eri voittajat, kukaan muu mitalisti ei päässyt joukkueeseen. Sijoitus erikseen kummassakin lajissa antoi pisteet. Mitä pienempi summa, sitä parempi. Jos oli hyvä tarkkuudessa, kuten Lindin Hessu, mutta ei ollut tarpeeksi hyvä tempussa, pisteitä kertyi liikaa. Näin kävi Hessulle muistaakseni kahdesti. Ja Hessu teki johtopäätöksen... Onneksi 1990-luvulla saatiin järkevämpi systeemi, mutta ajatellen lajin kehitystä se tuli vähän turhan myöhään. Ja loppujen lopuksi sitten kisoihin lähtivät ne, jotka sinne sattui haluamaan...

No sitten tietysti itse ULK:n hyppääjät, joista joitain tulin jo maininneeksi. Parhaaksi hyppääjäkaverikseni tuli vuosien saatossa **Toivosen Timppa**, jonka kanssa hyppäsimme samassa joukkueessa, ULK-1:ssä, vuodesta 1981 vuoteen 2019. Vuodet 2011-2018 jäivät väliin, kun en hypännyt kaluston vanhettua. Kerhon aktiiviporukkaan ovat kuuluneet mm. **Anssi Horppu, Jukka Autti, Seppo "Sepi" Siltala, Markku "Ketsu" Palmu, Matti "Pastori" Hakkarainen, Jarne "Gono" Paavilainen, Erkki "Era" Kajala** ja vaimonsa **Gitta, Ville Kajala, Ville Siiröpää, Olli Eerola, Olli-Pekka "Oo-Pee" Luomajoki, Lahden veljekset Jouni ja Oula**, joiden kanssa olin voittamassa ensimmäistä suomenmestaruuttani. Ja samaan joukkueeseen kuului tietenkin myös **"Kuhna", Jukka Mäki-Kuhna. Paakkasen Make** oli yksi parhaista kavereistani. Aikaisemmin tuli mainituksi Laksion Make, joka aikanaan varsin tehokkaasti pyöritti kerhon toimintaa. **Tiaisen Tero** oli myös pari kertaa joukkuekaverini. Moni nimi jää mainitsematta, kun 82-vuotias muisti tahtoo joskus vähän pätkiä...

Tämän lisäksi tuli tuttuja ja kavereita kerhoista ympäri Suomen. SM-kisoissa tavattiin ja kisattiin tiettyjen kavereiden kanssa vuosittain. Lappeenranta-Imatra-suunnalta löytyy aika monta hyvää kaveria. Oli mm. **Härkösen Rauno**, yksi aikansa parhaista, **Kivisen "Peska" [Pekka], Lötjösen "Esu" [Esa], Rantalaisen "Mari" [Ari]** muutamia mainitakseni. Joensuusta oli **Käyhkön Risto**. Sitten oli vielä **Tapsa "Nalle" Karhu** Oulusta, joka oli myös tuomarikaverini. Sieltä suunnalta muistuu mieleen **Kemppaisen Raimo**, jolla oli vaaleanpunaisessa huurossaan pitkät jäniksen korvat. Kun niitä naureskelin, hän lupasi tehdä minulle samanlaiset. Kohteliaasti kuitenkin kieltäydyin tarjouksesta. **Aholan "Raikku" [Raimo]** oli kanssani samalla hyppymestarikurssilla. Samalla mesukurssilla olivat turkulaiset **Maurits Kouhia** ja **Arno Ylhä**, Tampereelta **Suutarisen**

Reiska ja **Immolasta Tahvanaisen Risto**. Helsingistä oli **Leskisen Hantta** ja apukouluttajana **Esa "Mini" Mikkonen**. Utista kaverinani oli **Horpun Anssi**. Kurssin johtajana oli veljeni **Eero**. Ja **Räsänen Manu** oli yksi turkulaisista hyppääjistä, jonka kanssa aina kilpailin tasapäisesti. Kuopiosta oli **"Hukka" Salonen**, **Kai "Pamppu" Korhonen** ja **Risto Ponto**. Hämeen Laskuvarjourheilijoissa oli CF-lajien guru **Pasi Pirttikoski**. Oululaisista jäi mainitsematta **Tapio "Cekkeri" Satamo**. Cekkerillä oli kisoissa aina mukana peräkärri, jonka päädyssä oli varren päässä pieni tuulipussi. Muistelen, että ainakin minulla se nosti kisatunnelmaa, kun kärri ja tuulipussi ilmestyivät paikalle.

Tuomarikollegoita oli useita sekä omassa että FS- ja CF-lajeissa. Paakkasen **Make** oli yksi heistä, **Reijo "Aitsu" Aittomäki**, joka oli myös erinomainen tuomarikouluttaja ja FAI-tuomari. Siten oli **Pärin** pariskunta **Arja** ja **Martti** Alavudelta, **Kuusenmäen Tiina**, **Koutajoen Nina**, **Kirsi Kant**, **Katajaisen Aimo**, **Olkosen Jukka** ja **Salmelan Pekka** muutamia mainitakseni. Ja tietenkin myös veljeni **Eero**, jonka kanssa muistaakseni pari kertaa tuomittiin samoissa kisoissa.

Eikä pilottejakaan sovi unohtaa. Ilman heitähän me pysyisimme maassa. Paljon heitä on ollut, en edes kaikkia jaksa muistaa. **Rautiaisen Hessu** oli tosi hyvä lentäjä. Hänellä vain joskus oli taipumusta "unohtaa" lentovuoronsa. Hessun isä oli myös jossain vaiheessa pilottinamme. Sattui keran tapaus: Porukka oli lähdössä hyppylennolle, koneena oli OH-CCA. Nousun jossain vaiheessa huomattiin - en nyt muista, huomattiinko se tornista, että mukana oli jotain ylimääräistä. Oikeanpuoleinen sementtinen parkkimurikka roikkui narusta mukana! Mitä tehdään? Päätivät lentää asumukset kiertäen Haukkasuon päälle ja yrittää jotenkin päästä siitä eroon. Koneessa oli mukana lihaskimppu **Lahden Jone**. Hän kiipesi pyörän päälle ja kitkutti puukolla narun poikki. Siinä on sitten aikanaan arkeologeilla ihmettelemistä! Että kaikkea voi sattua...

Huusarin Paavo oli, paitsi aktiivihyppääjä ja tandemimestari, myös aktiivisimpia pilottejamme. Sitten oli insinöörimajuri kentän toiselta puolelta **Reini Valtonen**, joka kävi USA:ssa koelentämissä C-206:n, jonka havaitsi niin hyväksi, että se ostettiin kerholle ja palveli hyvin. **Suhosen Kake**, jolla oli lehmän hermot, oli entinen purjelennon opettajani. Purjelentäminen oli niin verissä, että hyppylennolla hän lähti tintissä vääntämään heti, kun sellainen osui kohdalle. "Otin korkeut talteen!" Kake kertoi kerran erään tapauksen kotoa. Asui jossain Haminan liepeillä. Oli taas kerran lähdössä Kymiin lentämään, kun vaimo hikeentyi ja sanoi, että "...jos sie nyt taas lähet, ni mie en ole täällä, kun sie tulet!" Kake kertoi rauhalliseen tapaansa: "No mie lähin ja ku mie tuln takasin, ni siel se vaimo oli eikä sen jälkeen puhunt asiast mitää."

Lintukankaan Lasse Kausalasta oli yksi aktiivipiloteista. Lasseen liittyi juttu: Hänen isänsä, **Kalle Lintukangas**, oli Ilmavoimien lentoupseerikurssilla Kauhavalla 1950-luvun puolivälissä. Kokelaana ollessaan hän tutustui harjoitushävittäjä Vihuriin veljesten isän kapt **Jaakko Kausalaisen** opastuksella. "Silloin otettiin koneesta irti kaikki, mikä lähti!"

Kuten totesin, 82-vuotias muisti tuppaa joskus unohtamaan nimiä. Hyppypäiväkirjoistani löytyy mm. seuraavia nimiä vuosien varrelta: **Hämäläisen Matti**, **Vuopalan Jorma**, **Honkala**, **Korhonen**, **Vuorinen**, **Wilen**. **Kuittisen Make** oli kaksinkertainen purjelennon maailmanmestari. **Terävän**

Leksakin lenteli jonkin verran. Immolastakin tuli tutuksi muutama pilotti, kuten **Kannon Väiski** ja poikansa **Mika** sekä **Piponiuksen Ola** ja **Halosen Ville**.

Hyppypilotit Matti Hämäläinen (vas.), Heikki Rautiainen sekä Ossi "Pono" Huovinen Merja Kausalaisen kanssa huoltamassa hyppykonetta. Vasen kuva: Matti Hämäläinen (1982), oikea kuva Antti Kausalainen (1991).

Hyppypilotti, hyppymestari ja tandemhyppymestari Paavo Huusari (oikealla). Kuvassa mukana myös monikermainen Suomenmestari ja maajoukkue-edustaja Olavi Kilpinen (keskellä) sekä toisen polven hyppääjä Ville Kajala. Kuva on otettu Utissa noin 2000. Kuva: Antti Kausalainen.

ULK:n vastaavana pilottina toimi pitkään **Huovisen Ossi**. Oli yksi aktiivisimmista lentäjistämme – ja hyvä lentäjä. Tässä nyt joitakin, jotka nyt tulivat mieleen.

Paljon on kavereita ollut vuosien varrella. Jotkut ovat jo poistuneet joukostamme. Kuusenmäen Tiina, Pärin Arja, Kivisen Peska, "Cekkeri" Satamo ja Paakkasen Make. Utissa järjestimme 27.9.2020 pienen tilaisuuden, johon oli kerääntynyt varsin iso joukko Makea muistelemaan. Tilaisuuden ohjelmaan kuului, että Maken tuhka siroteltiin Utin taivaalle. Tehtävää oli suorittamassa mm. Toivosen Timppa. Tämän jälkeen Timppa käveli Maken tyttäreiden luo, teki asennon ja sanoi: "Tehtävä suoritettu. Make on palannut kotiin!"

Vasemmalla: Markku "Make" Paakkanen lyömätöntä eleganssia edustavassa sadeasussa vuoden 1990 SM-kilpailuissa Oulussa. Oikealla Make Palaa kotiin. Kuvat: Eero Kausalainen ja Timo Toivonen.

* * *

SM-kisat 2014 pidettiin taas Alavudella. Olen ollut ylituomarina ja arvostellut 120 tarkkuus- ja 16 taitohyppysuoritusta. Oli viimeinen kisa, jossa kukaan hyppäsi temppua! SM-2015 pidettiin Porissa, jossa edellisen kerran kisa oli 1971. Arvosteltavana oli 100

tarkkuushyppyä. Viimeinen SM-kisa, jossa olen tuomarina ollut, oli Utissa 2016. 80 tarkkuushyppyä. Katoavaista on, jne...

Tässä se oma urani laskuvarjourheilun parissa oli – melkein. Hyppääminen alkoi v. 1970 ja sitten viimeiset hyppyt v. 2019. Tuomaroinnin aloitin v. 1995 Joroisissa SM-kilpailussa, jossa olin vielä oppilaana. Viimeinen tuomarointi oli Utissa 2016. 21 vuotta sitäkin hommaa...

Sanoin "melkein". Tapahtui seuraavaa: Olin täyttämässä 75 vuotta huhtikuussa 2018. Vihjaisin suvulle, että 8 vuoden tauon jälkeen tandemhyppy tekisi hyvää. No sitten kuulin, että jotain on tekeillä. Niin sitten sovittuna päivänä, 20.05.2018, menin Uttiin hyppäämään tandemhyppyä. Paikalla olivat veljeni **Matti** ja **Eero** sekä liuta muita sukulaisia. Pitkäaikainen hyppääjäkaverini **Toivosen Timppa** oli myös sekä hyppymestari **Ari Hanttu**. Tapahtumat etenivät suunnilleen näin: "Kun miehellä on liki 2 500 hyppyä, tandemhyppy on lällärikamaa. Tuossa on vanhat haalarisi, pue päälle!" Sitten harjoiteltiin koneesta lähtöä muutaman kerran. Sitten minut vietiin 4 000 metriin ja tuupattiin ovesta ulos! Hantun Ari kyllä piteli minusta kiinni, mutta ajattelin koko ajan, että päästä nyt helkkarissa irti, osaan minä lentää itsekin! Timppa oli myös hypyllä mukana. Kävi niin, että kun kuhnailin muutaman sekunnin avauksen kanssa, Ari ehti tehdä senkin. Juuri, kun olin viemässä kättä avauspampulalle, tunsin, että varjo on jo aukeamassa! Olihan se tosi mukava

kokemus pitkästä ajasta. Koko nousun ajan mietin, että koska alan jännittää. Kävi kuitenkin niin, että olo tuntui sellaiselta, kuin eilen olisin hypännyt viimeksi. Sitä oli kuitenkin tullut tehtyä...

Antti Kausalainen vapaassa pudotuksessa. Taustalla tarkkailee ikaikainen hyppy-ystävä ja joukkueoveri Timo Toivonen. Kuva: Ari Hanttu (kuvakaappaus videolta).

Sitten juttu sai jatkoa seuraavana kesänä 2019. Kävin Utissa ja hyppäsin yhden hypyn oppilaskalustolla. Kerholla oli **Siltalan Sepin** vanha Classic-kalusto. Hyppäsin sillä tyypit. Tarkoitukseni oli, että kun olen tuomarina Immolassa SM-kisoissa, voisin siellä hypätä jonkin hypyn. Ei mennyt, kuin suunnittelin! Vanhoilta joukkuekavereiltani **Anssilta [Horppu]** ja **Timpalta [Toivonen]** puuttui joukkueesta yksi hyppääjä. No enhän minä tuomarina olisi voinut osallistua kilpailuun! Kävi kuitenkin niin, että hyppäämässä oli ruotsalaispariskunta. Vaimolla oli Ruotsissa sama tuomaripätevyys kuin minulla täällä. Samat kansainväliset säännöt. Hän suostui tuomariksi. Kun vielä **Katajaisen Ami** ilmestyi paikalle, asia järjestyi. Yksi paikallinen tuomarioppilas oli siellä myös ja hän toimi sitten kolmantena tuomarina, mikä oli minimimäärä. Minä hänet pikakoulutin tehtävään ja tarvittaessa ohjasin muutenkin.

Itse kisa meni minulta täysin penkin alle. Pitkä tauko ja varjo, jolla en ollut ennen hypännyt. Vaikka ne näyttävät samanlaisilta, on niissä kuitenkin eroja. Sepillä oli kuvussa niin täysin erilainen viritys, kuin mihin olin tottunut. Lähelle tosin pääsin, mutta ihan en nahkalle. Pojat olisivat pärjänneet hopealle ilman minuakin. Hopea meille nimittäin tuli minusta huolimatta. Se oli semmoinen vanhojen miesten kisa, Timppa taisi olla ainut alle kuusikymppinen! Sillä mitaililla on minulle lähinnä muistoarvo, koska se oli Suomen Ilmailuliiton 100-vuotismitali. Ja joka tapauksessa se oli 14. SM-mitalini!

Minulle kävi viidennellä kierroksella vahinko. Olin tulossa ihan hyvin, mutta sitten ilmeisesti painoin varjon läpi sakkaukseen. Se nimittäin sakkasi, kun lenkit olivat vähän hartiatason alapuolella. Omani sakkasi lantion korkeudella. Kaikki kävi niin nopeasti, että en ehtinyt tehdä mitään.

Jalat edellä kyllä tulin maahan, mutta kaaduin rajusti selälleni. Ja se varavarjopakkaus on tuossa niskan alapuolella... Pää retkahti taakse, kuului ja tuntui rusahdus ja sattui aivan pirusti. Makasin hetken hiljaa. Sitten kokeilin varovasti: varpaat toimivat, sormet toimivat... Taisin päästä säikähdyksellä! Niin paljon kuitenkin sattui, että kaksi kierrosta jäi väliin. Ja viimeinenkin olisi jäänyt, mutta Timppa ja Anssi tulivat juttusille: Voisinko mitenkään ajatella hyppääväni tämän viimeisen kierroksen hypyn, joka saattaa olla viimeinen SM-hyppymme yhdessä? Ajattelin, että kun pidän avauksessa pääni ja niskani tiukassa asennossa, niin eiköhän se onnistu. Eihän se avaus juuri missään tunnu, kun sen tekee heti, kun pääsee koneesta ulos. Niin sitten harjoitushyppyineen täyttyi 10 hyppyä, jotka vaadittiin kelpparin uusimiseen!

Seuraavana kesänä olisin taas ollut menossa Immolaan tuomariksi ja olisin voinut hypätä, mutta lääkäri oli tullut siihen tulokseen, että nyt aloitetaan dialyysihoidot vatsakalvodialyysinä, joka tehdään kotona. Siihen liittyi kirurginen toimenpide, kun se katetri asennettiin juuri kisojen alla. Se oli sitten siinä se hyppyura. 2 385 hyppyä. Mutta kivaa on ollut! Olen hypännyt veljieni kanssa, sain kouluttaa poikani ja tyttäreni ja hypätä heidän kanssaan ja vielä vaimokin hyppäsi kaksi tandemia, joilla olin mukana. Kuitenkin... vieläkin vähän polttelisi! Jos terveyttä riittää ja Luoja elonpäiviä suo, niin ehkä sitten 85-vuotishyppy...

Hyppyurani paketissa

- Alkeiskurssi SLK:ssa Malmilla, kevät 1970
- Ensimmäinen hyppy huhtikuussa 1970
- Tauon jälkeen uusi aloitus 1975
- "Lupakirja" kesä 1976
- Ensimmäinen SM-kisa Utti 1977 ja oma varjokalusto PC Competition ja Super Pro
- Ensimmäinen "patjavarjo" Strato Star 1979, siirtyminen Utin Laskuvarjokerhoon
- Hyppymestarikurssi, Räyskälä, 1979
- HM-kelpuutus 1980
- Ensimmäinen SM-mitali, Yleismestaruushopea, B-sarja (alle 500 hyppyä), Tampere Härmälä 1982
- Joukkuetarkkuuden pronssi, Utti 1983
- Nordic Para Ski, pronssi, Nilsin Tahkokuuri 1986
- Edustus Para Skin PM-kisoissa Ruotsin Borlängessä 1986
- LUKT:in edustajana Norjan koulutuspäällikköseminaarissa, kevät 1986
- Sama homma Ruotsissa 1987 tai -88, mukana myös Mikko Hyppönen Rovaniemeltä
- SM-kulta joukkuetarkkuudessa, Joensuun Onttola, 1988
- SM-pronssi joukkuetarkkuudessa, Turku 1994
- Tuomarointi alkaa, SM-95 Joroinen
- SM-hopea joukkuetarkkuudessa ja pronssi henk.koht. tarkkuudessa, Immola 1999
- SM-hopea joukkuetarkkuudessa, Utti 2001
- SM-hopea joukkuetarkkuudessa, Räyskälä 2002

- SM-hopea joukkuetarkkuudessa, Immola 2005
- SM-hopea joukkuetarkkuudessa, Utti 2006
- SM-kulta joukkuetarkkuudessa, Rautavaara 2007
- SM-kulta joukkuetarkkuudessa, Utti 2009
- Edustus Suomen MM-joukkueessa, Niksic, Montenegro 2010

Lisäksi:

- ULK:ssa hyppymestarina, koulutuspäällikkönä, varapuheenjohtajana, puheenjohtajana
- Oppilaskoulutusta ja mestarointia 30 vuotta
- Suomen Ilmailuliitossa LuKT:n Kilpailukomiteassa muutama vuosi 1980-90 lukujen vaihteessa
- Suomen Ilmailuliitto on myöntänyt minulle v. 1998 hopeisen ansiomitalin n:o 621
- PM-kisan johtaja, Utti 1981
- FS-SM-kisan johtaja, Utti 1984
- SM-kisan johtaja, Utti 1992

Tämän verran löytyi muistista. Jokin vuosiluku saattaa heittää, mutta muuten pitäisi ainakin tärkeimmät tästä löytyä.

* * *